

Magenta Consulting
Columna 86 street,
3rd floor MD-2012,
Chisinau,
Republic of Moldova
Tel: +373 22 854384
www.consulting.md

magentaconsulting

ESOMAR
member

RAPORT

Servicii educaționale extracurriculare

Volumul 6.

Sinteza rezultatelor cartografierii

PREPARED FOR: Ministerul Educației, Culturii și Cercetării

IMPLEMENTER: S.C. MAGENTA CONSULTING S.R.L.

Mai, 2021

Dumitru Slonovschi

General Director
E-mail: d.slonovschi@consulting.md
Tel: +373 79467559

Confidential

The methodology presented in this document is the property of Magenta Consulting SRL, and thus cannot be transmitted to any other consulting company or used for developing a Request for Proposal by any other company than Magenta Consulting.

All Rights Reserved. © 2014 Copyright Magenta Consulting SRL

Cuprins

Introducere	4
Date factologice și principalii indicatori de calitate	7
Serviciile educaționale extracurriculare prestate de instituțiile de învățământ primar și secundar general.....	7
Centrele de educație extrașcolară.....	8
Instituțiile de învățământ artistic extrașcolar.....	9
Instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar	11
Alte entități juridice ce prestează servicii de educație extrașcolară.....	13
Definirea termenului <i>serviciu educațional extrașcolar</i>	14
Clasificarea instituțiilor și a serviciilor de educație extrașcolară.....	16
Metodologia cercetării	20
Cartografierea.....	20
Cercetarea sociologică	20
Analiza mecanismelor de finanțare.....	21
Cadrul normativ-juridic ce reglementează educația și învățământul extrașcolar	22
Legislația	22
Actele subordonate	23
Sinteza rezultatelor cartografierii instituțiilor și serviciilor de educație extrașcolară	27
Serviciile și activitățile de educație extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general.....	27
Centrele de educație extrașcolară și serviciile prestate de ele	33
Instituțiile de învățământ artistic extrașcolar și serviciile prestate de ele.....	38
Instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar și serviciile prestate de ele.....	43
Alte entități juridice și servicii de educație extrașcolară prestate de ele	49
Experiența internațională de finanțare a serviciilor de educație extrașcolară	50
Analiza SWOT a educației și învățământului extrașcolar	59
Problemele identificate	66
Probleme: Educația extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general.....	66
Probleme: Educația din centrele extrașcolare	70
Problemele: Învățământul artistic extrașcolar	74
Probleme: Învățământul sportiv extrașcolar.....	79

Probleme: Educația furnizată de alți prestatori de servicii extrașcolare.....	84
Recomandări.....	85
Recomandări: Educația extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general	85
Recomandări: Educația din centrele extrașcolare	89
Recomandări: Învățământul artistic extrașcolar	93
Recomandări: Învățământul sportiv extrașcolar	97
Recomandări: Educația furnizată de alți prestatori de servicii extrașcolare.....	101

Introducere

Acest volum abordează aspectele esențiale ale datelor factice, constatările ce derivă din ele, problemele identificate și recomandările privind acțiunile ce ar trebui de întreprins în scopul îmbunătățirii calității serviciilor de educație extrașcolară. Conținutul acestui volum derivă în mod direct din rezultatele cartografierii serviciilor de educație extrașcolară prestate în diverse tipuri de instituții de învățământ. Rezultatele respective sunt expuse într-un mod detaliat în următoarele cinci volume, părți integrante ale raportului de cercetare:

Volumul 1. Centrele de educație extrașcolară.

Volumul 2. Instituțiile de învățământ primar și secundar general.

Volumul 3. Instituțiile de învățământ artistic extrașcolară.

Volumul 4. Instituțiile de învățământ sportiv extrașcolară.

Volumul 5. Alți prestatori.

Rezultatele detaliate ale cercetării sociologice sunt expuse în următoarele livrabile suplimentare:

Cercetarea sociologică. Studiul cantitativ.

Cercetarea sociologică. Studiul calitativ.

Capitolul *Date factologice și principalii indicatori de calitate* prezintă într-o formă compactă și intuitivă valorile principalilor indicatori ce caracterizează educația și învățământul extrașcolară, oferind cititorului o privire de ansamblu asupra instituțiilor ce prestează serviciile respective și instituțiile propriu-zise.

În Capitolul intitulat *Definirea noțiunii de serviciu de educație extrașcolară* este prezentat un sumar al analizei multiplelor definiții ale termenilor servicii publice, servicii educaționale, servicii de educație extrașcolară, servicii de învățământ extrașcolară. În baza analizei respective este concretizată definiția termenului *serviciu de educație extrașcolară*, care, ulterior a fost utilizată pentru elaborarea clasificării serviciilor în cauză și elaborării instrumentelor de cercetare.

Capitolul *Clasificarea instituțiilor și a serviciilor de educație extrașcolară* conține o descriere completă a clasificărilor utilizate în cercetare. Clasificarea în cauză se bazează pe actele normativ-juridice în vigoare la data demarării cartografierii: instituții de învățământ primar și secundar general; centre de educație extrașcolară (palate, centre de creație, case de creație cluburi etc.); instituții de învățământ artistic extrașcolară (școli de muzică, școli de arte, școli de arte plastice); instituții de învățământ sportiv extrașcolară (școli sportive, școli sportive specializate, școli sportive de măiestrie superioară.); alți prestatori (biblioteci, palate de cultură, centre de tineret, centre comunitare, organizații necomerciale ș.a.).

Accentuăm faptul că în procesul cartografierii și după terminarea acestuia, unele acte normativ-juridice au fost supuse anumitor modificări, fapt care, în ansamblu, nu influențează semnificativ atât rezultatele cartografierii, cât și concluziile, problemele și recomandările ce derivă din ele.

În Capitolul *Metodologia cercetării* este prezentată o descriere succintă a instrumentelor utilizate în procesul de cartografiere și de identificare a opiniilor atât a prestatorilor de servicii de educație extrașcolară (factorii de decizie din organele de specialitate în domeniul învățământului, artelor și sportului, cadrele didactice și de conducere din instituțiile prestatoare de servicii în cauză), cât și a beneficiarilor direcți și indirecti ai acestor servicii (elevii și părinții acestora).

Atât Clasificarea instituțiilor și a serviciilor de educație extrașcolară, cât și Metodologia cercetării au fost coordonate și aprobate de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC).

În Capitolul *Cadrul normativ-juridic ce reglementează educația și învățământul extrașcolar* sunt prezentate principalele constatări ale analizei cadrului normativ-juridic în baza căruia activează instituțiile supuse cartografierii și modul de prestare a serviciilor respective. Analiza propriu-zisă a fost efectuată pe nivele: legi, hotărâri de Guvern, regulamente și instrucțiuni, aprobate prin ordine ale organelor centrale de specialitate în domeniul educației, culturii, tineretului, sportului și sănătății.

Capitolul *Sinteza rezultatelor cartografierii instituțiilor și serviciilor de educație extrașcolară* conține principalele constatări ce derivă din analiza datelor colectate în procesul de cartografiere și a studiilor sociologice cantitative și calitative desfășurate atât în rândul prestatorilor, cât și în rândul beneficiarilor de servicii de educație extrașcolară, în rândul factorilor de decizie și a specialiștilor din cadrul organelor locale de specialitate, reprezentanților organelor reprezentative și executive ale administrației publice locale.

Rezultatele analizelor sunt structurate pe tipurile de instituții ce prestează servicii de educație extrașcolară și categoriile (nomenclatoarele) de servicii. Analizei au fost supuse următoarele caracteristici de bază ale educației extrașcolare: rețeaua de instituții și infrastructura acestora, serviciile prestate, beneficiarii de servicii, accesul la servicii, relevanța și eficacitatea serviciilor prestate, evaluarea și certificarea competențelor formate și dezvoltate în cadrul educației și învățământului extrașcolar, calitatea serviciilor prestate, managementul, resursele umane, baza materială, finanțarea instituțiilor ce prestează servicii de educație și învățământ extrașcolar.

În capitolul *Experiența internațională de finanțare a serviciilor de educație extrașcolară* este prezentată experiența unor țări cu un parcurs istoric similar celui al Republicii Moldova și a unor țări cu sisteme educaționale afirmate pe plan internațional în dezvoltarea unor mecanisme de finanțare ce asigură eficacitatea, eficiența și durabilitatea educației extrașcolare.

Capitolul *Analiza SWOT a educației și învățământului extrașcolar* se bazează atât pe constatările ce derivă din datele colectate în procesul cartografierii și cercetării sociologice, cât și pe *Cadrul de referință al educației și învățământului extrașcolar din Republica Moldova*, intrat în vigoare pe data de 1 decembrie 2020.

Ultimele capitole ale acestui volum, intitulat *Problemele identificate și Recomandări* sunt structurate pe priorități, problemele și recomandările respective fiind grupate în următoarele categorii: educația și învățământul școlar în ansamblu, educația extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general, educația din centrele extrașcolare, învățământul artistic extrașcolar, învățământul sportiv extrașcolar, educația din cadrul altor prestatori de servicii extrașcolare.

În ansamblu, rezultatele cartografierii și ale cercetărilor sociologice, constatările ce derivă din analizele efectuate, din problemele identificate și recomandările propuse în raport reprezintă o bază temeinică și completă pentru elaborarea unor **propuneri de politici** care ar identifica principalele căi de modernizare a sistemului de educație extrașcolară:

- centralizarea sau descentralizarea sistemului;
- reconfigurarea topologiei rețelei de instituții de educație și învățământ extrașcolar;
- unificarea, omogenizarea sau diversificarea serviciilor de educație extrașcolară;

-
- dezvoltarea și implementarea unor reglementări comune pentru toate instituțiile de învățământ extrașcolar sau a unor reglementări detaliate, axate pe categorii de instituții (centre de educație extrașcolară, instituții de învățământ artistic extrașcolar, instituții de învățământ sportiv extrașcolar) și forme de prestare a serviciilor de educație extrașcolară (formale, nonformale și informale);
 - stabilirea cotelor și delimitarea explicită a surselor de finanțare: bugetul de stat, bugetele locale, mijloacele proprii, mijloacele atrase din sponsorizări și donații;
 - metodologiile (formulele) de finanțare în baze de normative per beneficiar, per serviciu și/sau per instituție;
 - categoriile de vârstă pentru care serviciile de educație extrașcolară sunt fără plată și pentru care cu plată;
 - pachetul standard de servicii educaționale extrașcolare garantate de stat;
 - consolidarea parteneriatelor public-privat și dezvoltarea mecanismelor de procurare a de serviciilor de educație extrașcolară de la entitățile juridice, altele decât instituțiile publice de învățământ;
 - elaborarea metodologiilor și consolidarea cadrului instituțional de asigurare și evaluare a calității serviciilor de educație extrașcolară.

În funcție de opțiunile de modernizare a educației extrașcolare, identificate în propunerile de politici, vor fi concretizate acțiunile de întreprins pe fiecare din **domeniile de intervenție**: legi și acte normative-juridice subordonate, cadrul instituțional, dezvoltarea resurselor umane, consolidarea bazei materiale, elaborarea metodologiilor de finanțare etc.

Date factologice și principalii indicatori de calitate

Serviciile educaționale extracurriculare prestate de instituțiile de învățământ primar și secundar general

1.	Numărul de cercuri școlare în instituțiile de învățământ primar și secundar general	3941
2.	Rata de participare în cerurile din instituțiile de învățământ primar și secundar general	19%
3.	Numărul de secții sportive școlare în instituțiile de învățământ primar și secundar general	1804
4.	Rata de participare în secțiile sportive din instituțiile de învățământ primar și secundar general	14%
5.	Calificarea conducătorilor de cercuri din instituțiile de învățământ primar și secundar general:	
	– fără grad didactic	61%
	– gradul didactic doi	29%
	– gradul didactic unu	8%
	– gradul didactic superior	2%
6.	Calificarea conducătorilor de secții sportive din instituțiile de învățământ primar și secundar general:	
	– fără grad didactic	57%
	– gradul didactic doi	35%
	– gradul didactic unu	7%
	– gradul didactic superior	1%
7.	Media numărului de elevi:	
	– într-un cerc	17
	– într-o secție sportivă	17
8.	Nivelul de satisfacție a elevilor ce frecventează cercurile școlare (ponderea elevilor mulțumiți și foarte mulțumiți)	83%
9.	Nivelul de satisfacție a părinților elevilor ce frecventează cercurile școlare (ponderea părinților mulțumiți și foarte mulțumiți)	85%
10.	Nivelul de satisfacție a elevilor ce frecventează secțiile sportive școlare (ponderea elevilor mulțumiți și foarte mulțumiți)	80%
11.	Nivelul de satisfacție a părinților elevilor ce frecventează secțiile sportive școlare (ponderea părinților mulțumiți și foarte mulțumiți)	80%

Centrele de educație extrașcolară

1.	Rata de participare în educația din centrele extrașcolare	10%
2.	Numărul de centre de educație extrașcolară	72
3.	Numărul de servicii educaționale prestate de centrele extrașcolare	1883
4.	Gradul de utilizare a capacităților de proiect a centrelor de educație extrașcolară ¹	35%
5.	Nivelul de dotare a centrelor de educație extrașcolară ²	79%
6.	Calificarea personalului de conducere și celui didactic din centrele de educație extrașcolară:	
	– Ponderea angajaților cu studii superioare	77%
	– Ponderea angajaților cu studii pedagogice	85%
	– Ponderea angajaților cu grade didactice și/sau manageriale	48%
	– Ponderea angajaților calificarea cărora corespunde specificului posturilor ocupate	89%
	– Ponderea angajaților ce au atins vârsta de pensionare	23%
7.	Raportul elevi per cadru didactic	37
8.	Raportul cadru didactic auxiliar per cadru didactic	0.02
9.	Raportul cadru nedidactic per cadru didactic	0.4
10.	Cheltuielile medii per participant	3189 lei
11.	Nivelul de satisfacție a participanților	95%
12.	Nivelul de satisfacție a părinților copiilor elevilor ce frecventează centrele de educație extrașcolară	95%

¹ Reprezintă raportul dintre *Numărul de participanți* și *Numărul de locuri disponibile* în instituțiile de învățământ extrașcolar din categoria respectivă.

² Reprezintă media nivelelor de dotare, estimată în baza percepției administrației instituțiilor extrașcolare din categoria respectivă.

Instituțiile de învățământ artistic extrașcolar

1.	Numărul de instituții de învățământ artistic extrașcolar	103
	<i>din care:</i>	
	– școli de arte	60
	– școli de muzică	34
	– școli de arte plastice	9
2.	Numărul de elevi în instituțiile de învățământ artistic extrașcolar	18450
	<i>din care:</i>	
	– în școlile de arte	12372
	– în școlile de muzică	4355
	– în școlile de arte plastice	1678
3.	Numărul de absolvenți ai instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar	2200
	<i>din care:</i>	
	– ai școlilor de arte	1391
	– ai școlilor de muzică	478
	– ai școlilor de arte plastice	331
4.	Mărimea medie a taxelor lunare din instituțiile de învățământ artistic extrașcolar	174 lei
	<i>din care:</i>	
	– al școlilor de arte	165 lei
	– al școlilor de muzică	179 lei
	– al școlilor de arte plastice	134 lei
5.	Gradul de utilizare a capacităților de proiect a instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar	42%
	<i>din care:</i>	
	– al școlilor de arte	41%
	– al școlilor de muzică	45%
	– al școlilor de arte plastice	39%
6.	Nivelul de dotare a instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar	81%
	<i>din care:</i>	
	– al școlilor de arte	80%
	– al școlilor de muzică	82%
	– al școlilor de arte plastice	93%

7.	Calificarea personalului de conducere și celui didactic din instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar:	
	– Ponderea angajaților cu studii superioare	71%
	– Ponderea angajaților cu studii pedagogice	94%
	– Ponderea angajaților cu grade didactice și/sau manageriale	59%
	– Ponderea angajaților calificarea cărora corespunde specificului posturilor ocupate	97%
	– Ponderea angajaților ce au atins vârsta de pensionare	22%
8.	Raportul elevi per cadru didactic	9
9.	Raportul cadru didactic auxiliar per cadru didactic	0,01
10.	Raportul cadru nedidactic per cadru didactic	0,2
11.	Cheltuielile medii per participant	14 278 lei

Instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar

1.	Numărul de instituții de învățământ sportiv extrașcolar	92
	<i>din care:</i>	
	– școli sportive	63
	– școli sportive specializate	29
2.	Numărul de elevi în instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar	31,4 mii
	<i>din care:</i>	
	– în școlile sportive	23,8 mii
	– în școlile sportive specializate	7,5 mii
3.	Mărimea medie a taxelor lunare din școlile sportive:	
	– Nivelul Începători	82 lei
	– Nivelul Avansați	28 lei
4.	Mărimea medie a taxelor lunare din școlile sportive specializate	Nu au fost identificate
5.	Gradul de utilizare a capacităților de proiect ale instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar	65%
	<i>din care:</i>	
	– ale școlilor sportive	75%
	– ale școlilor sportive specializate	45%
6.	Nivelul de dotare a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar	69%
	<i>din care:</i>	
	– al școlilor sportive	70%
	– al școlilor sportive specializate	56%
7.	Calificarea personalului de conducere și celui didactic din instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar:	
	– Ponderea angajaților cu studii superioare	88%
	– Ponderea angajaților cu studii pedagogice	87%
	– Ponderea angajaților cu grade didactice și/sau manageriale	57%
	– Ponderea angajaților ce dețin titluri sportive	29,7%
	– Ponderea angajaților ce dețin categoria sportivă „Candidat în Maeștri ai Sportului”	3,4%
	– Ponderea angajaților calificarea cărora corespunde specificului posturilor ocupate	88%
	– Ponderea angajaților ce au atins vârsta de pensionare	21%
8.	Raportul elevi per cadru didactic	24

9.	Raportul cadru didactic auxiliar per cadru didactic	0,01
10.	Raportul cadru nedidactic per cadru didactic	0,6
11.	Cheltuielile medii per participant	10472 lei
12.	Ponderea elevilor, care, în mare sau într-o anumită măsură, sunt mulțumiți de activitatea secțiilor din instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar	92%
13.	Ponderea părinților, care, în mare sau într-o anumită măsură, sunt mulțumiți de activitatea secțiilor din instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar	87%

Alte entități juridice ce prestează servicii de educație extrașcolară

1.	Numărul de prestatori de servicii de educație extrașcolară, alții decât instituțiile de învățământ	202
	<i>din care:</i>	
	– Case de cultură	64
	– Biblioteci	101
	– Centre de tineret	8
	– Centre comunitare	9
	– Centre de sănătate prietenoase tinerilor	5
	– Organizații neguvernamentale	2
	– Alți prestatori	13
2.	Numărul de servicii de educație extrașcolară, prestate de instituții ce nu fac parte din sistemul educațional	989
	<i>din care prestate de :</i>	
	– Casele de cultură	273
	– Biblioteci	583
	– Centrele de tineret	33
	– Centrele comunitare	35
	– Centrele de sănătate prietenoase tinerilor	17
	– Organizațiile neguvernamentale	7
	– Alți prestatori	41
3.	Numărul de beneficiari ai serviciilor de educație extrașcolară, prestate de instituțiile ce nu fac parte din sistemul educațional	323 918
	<i>din care ai serviciilor prestate de :</i>	
	– Casele de cultură	124 552
	– Biblioteci	151 924
	– Centrele de tineret	8 831
	– Centrele comunitare	4 077
	– Centrele de sănătate prietenoase tinerilor	20 477
	– Organizațiile neguvernamentale	5 400
	– Alți prestatori	8 657

Definirea termenului *serviciu educațional extrașcolar*

La data demarării procesului de cartografiere, atât cadrul normativ-juridic al Republicii Moldova, cât și cel al majorității țărilor cu un parcurs istoric similar nu aveau definiții explicite ale termenilor de *serviciu public*, *serviciu educațional* și, cu atât mai mult, de *serviciu de educație extrașcolară*. În scopul precizării conținutului acestor termeni, a unei înțelegeri univoce și asigurării unei aplicări uniforme a termenilor în cauză, autorii Raportului au elaborat și au utilizat pe întreaga durată a cercetării următoarele definiții:

Serviciu public – activitate organizată sau autorizată de o autoritate publică, în scopul satisfacerii unui interes public; serviciul public va fi prestat în mod continuu și transparent, va fi accesibil tuturor și nediscriminatoriu pentru destinatarii săi.

Serviciu educațional – serviciu public ce constă dintr-un ansamblu de activități specializate, desfășurate în cadrul instituțiilor și organizațiilor publice și private și care au ca scop satisfacerea cerințelor educaționale ale individului și ale societății.

Serviciu educațional garantat de stat – serviciu educațional, finanțat din bugetul de stat.

Pachet standard de servicii educaționale – sistem de oferte și programe educaționale, orientate spre atingerea unor finalități concrete și dobândirea unui volum de cunoștințe, formarea unor competențe conforme cu standardele educaționale.

Program educațional-tip – ansamblu de activități ce au drept scop formarea și dezvoltarea culturii generale, dezvoltarea spirituală și morală, civilă, socială, personală și intelectuală a copiilor și elevilor, auto-dezvoltare și auto-perfecționare în scopul asigurării integrării și succesului social, dezvoltării creativității, abilităților fizice, păstrării și consolidării sănătății. Programele educaționale sunt realizate de către instituțiile din sistemul de învățământ prin activități școlare și extrașcolare în conformitate cu Standardele educaționale de stat, Curriculumul național, statutele și regulamentele de funcționare a instituțiilor de învățământ, cu respectarea cerințelor stabilite în regulamentele sanitare de stat.

Program educațional cu abordări individualizate – program educațional-tip, extins prin activități ce asigură incluziunea copiilor și elevilor cu cerințe educaționale speciale prin abordări individualizate (curricula adaptate, curricula modificate, planuri educaționale individualizate), crearea condițiilor de ordin ambiental, asigurarea cu mijloace tehnice compensatorii și cu tehnologii asistive.

Servicii educaționale extrașcolare – ansamblu de activități, programe și resurse ce se realizează în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal în afara programului și activității școlare sau în instituții extrașcolare și care au drept scop dezvoltarea potențialului cognitiv, afectiv și acțional al copiilor și elevilor, satisfacerea intereselor și opțiunilor acestora pentru timpul liber.

Servicii educaționale extrașcolare de învățământ artistic – ansamblu de activități, programe și resurse ce au drept scop atingerea finalităților prevăzute de planurile de învățământ pentru școlile de arte, școlile de muzică, școlile de arte plastice.

Servicii educaționale extrașcolare de învățământ sportiv – ansamblu de activități, programe și resurse ce au drept scop atingerea finalităților prevăzute de planurile de pregătire multianuală a

sportivilor pentru școlile sportive, școlile sportive specializate și școlile sportive de măiestrie superioară.

Caracteristicile esențiale (atributele) serviciului educațional extrașcolar – un set de date ce permit identificarea univocă a serviciului și o descriere succintă a activităților desfășurate de prestator în favoarea beneficiarului de serviciul respectiv.

Exemplul 1.

Denumirea serviciului:	Cerc de dans popular
Prestator:	Liceul Teoretic "Evricea", orașul Orhei
Categoria de beneficiari:	Elevi din clasele primare
Numărul maximal de participanți:	25
Numărul de ore pe săptămână:	2
Condiții de acces:	În limita locurilor disponibile

Exemplul 2.

Denumirea serviciului:	Program de instruire artistică
Prestator:	Școala de arte Cimișlia
Profilul:	Arta coregrafică
Specialitatea:	Dans popular
Clasa:	1-a
Categoria de beneficiari:	Elevi din clasele primare
Numărul maximal de participanți:	25
Numărul de ore pe săptămână:	2
Condiții de acces:	În limita locurilor disponibile, în baza probei de aptitudini
Taxa lunară:	250 de lei

Accentuăm faptul că datele colectate în procesul de cartografiere se referă nu doar la caracteristicile esențiale ale fiecăruia din serviciile educaționale extrașcolare existente la data demarării cercetării, dar și cele ce caracterizează condițiile de prestare a acestora (calificarea resurselor umane, dotările, infrastructura, asigurarea curriculară etc.).

Lista explicită a datelor ce caracterizează fiecare tip de servicii educaționale extrașcolare, intitulată "Metadata", a fost aprobată de către MECC.

Clasificarea instituțiilor și a serviciilor de educație extrașcolară

Clasificarea s-a efectuat în baza actelor normativ-juridice ce reglementează organizarea și funcționarea instituțiilor ce prestează servicii de educație extrașcolară, în vigoare la data demarării cercetării.

Clasificarea instituțiilor de învățământ primar și secundar general

Clasificarea instituțiilor în cauză a fost preluată din Sistemul informațional de management în educație (SIME):

- auxiliară;
- gimnaziu;
- gimnaziu – grădiniță;
- liceu;
- liceu – grădiniță;
- pentru copii orbi și slab văzători;
- pentru copii surzi și hipoacuzici;
- școală primară;
- școală primară-grădiniță.

Clasificarea serviciilor de educație extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general

Serviciile în cauză au fost clasificate după cum urmează:

- Cercuri școlare
- Secții sportive școlare
- Activități extrașcolare:
 - evenimente festive;
 - evenimente de divertisment;
 - olimpiade școlare;
 - competiții sportive școlare;
 - concursuri școlare;
 - excursii.

Clasificarea instituțiilor extrașcolare

Instituțiile extrașcolare au fost clasificate după cum urmează:

- Centre de educație extrașcolară, care includ:
 - Palate.
 - Centre de creație.
 - Case de creație.
 - Cluburi pe interese.
 - Cluburi sportive.

- Stații.
- Instituții de învățământ artistic extrașcolar
 - Școli de muzică.
 - Școli de arte.
 - Școli de arte plastice.
- Instituții de învățământ sportiv extrașcolar
 - Școli sportive.
 - Școli sportive specializate.
 - Școli sportive de măiestrie superioară.
- Alți prestatori:
 - Case de cultură.
 - Biblioteci.
 - Centre de tineret.
 - Centre comunitare.
 - Centre de sănătate prietenoase tinerilor.
 - Organizații neguvernamentale.

Clasificarea serviciilor prestate de centrele de educație extrașcolară

Serviciile prestate de instituțiile extrașcolare au fost clasificate în două categorii:

Categoria 1. Servicii extrașcolare tip:

- Cercuri.
- Secții sportive.

Categoria 2. Servicii extrașcolare complementare:

• Atelier de lucru.	• Festival.
• Campanie.	• Marș turistic.
• Competiție.	• Masă rotundă.
• Concert.	• Școală tematică.
• Concurs.	• Sesiune de informare.
• Curs de formare.	• Simpozion.
• Dezbateri.	• Societate științifică.
• Discuție publică.	• Tabără.
• Excursie.	• Vizită de studii.
• Expoziție.	

Clasificarea programelor oferite de instituțiile de învățământ artistic extrașcolar

Programele de instruire se clasifică pe profiluri, specialități, specializări și nivele.

Profiluri:

- Muzică.
- Arte vizuale.
- Arta dramatică.

- Arta coregrafică.

Specialități:

- Interpretare instrumentală.
- Interpretare vocală.
- Dirijat coral.
- Arta plastică.
- Actorie.
- Dans popular.

Specializări:

- Instrumente cu clape: pian;
- Instrumente cu coarde: viole, violă, violoncel, contrabas, chitară clasică;
- Instrumente aerofone și de percuție: flaut, trompetă, clarinet, saxofon, fagot, trombon, oboi, corn, bariton, alt, bas, xilofon, vibrafon, baterie, tobă mică;
- Instrumente populare: acordeon, țambal, nai, cobză;
- Canto;
- Dirijaj coral;
- Alta.

Niveluri:

- Nivelul 0.
- Nivelul I.
- Nivelul II.

Clasificarea serviciilor prestate de instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar

Serviciile prestate de instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar au fost clasificate după cum urmează:

- Învățământ sportiv extrașcolar conform programului-tip.
- Învățământ sportiv extrașcolar conform programului-tip cu abordări individualizate.

Conform cadrului normativ-juridic în vigoare, pregătirea sportivilor se realizează pe etape. Etapele de pregătire sportivă multianuală sunt clasificate după cum urmează:

- Începători.
- Avansați.
- Măiestrie sportivă.
- Măiestrie sportivă superioară.

Programele de învățământ sportiv extrașcolar sunt orientate pe probe sportive. Probele sportive au fost clasificate pe grupe, după cum urmează:

- Olimpice de vară.
- Olimpice de iarnă.
- Neolimpice.
- Naționale.
- Adaptive.

Clasificarea serviciilor prestate de entități juridice, altele decât instituțiile de învățământ

Deși entitățile juridice din categoria “Alți prestatori” nu sunt incluse în rețeaua de instituții de învățământ, ele pot presta anumite servicii de educație extrașcolară. Cartografierea acestor servicii a fost făcută în baza următoarei clasificări:

- Atelier de lucru.
- Campanie.
- Cerc.
- Club pe interese.
- Competiție.
- Concert.
- Concurs.
- Conferință.
- Consiliere.
- Consultanță.
- Dezbateri.
- Dezvoltarea capacităților ocupaționale.
- Discuție publică.
- Excursie.
- Expoziție.
- Festival.
- Marș turistic.
- Masă rotundă.
- Mentorat.
- Program de formare.
- Școală tematică.
- Secție sportivă.
- Sesiune de informare.
- Simpozion.
- Societate științifică.

Important!

În cartografiere nu au fost incluse activitățile de educație extrașcolară cu caracter episodic, care, de obicei, se desfășoară în baza unor proiecte de scurtă durată. Astfel de activități nu pot fi tratate ca servicii propriu-zise, întrucât, conform definițiilor în vigoare, termenul “serviciu” semnifică activități ce se desfășoară în favoarea beneficiarilor în mod continuu, pe o perioadă de lungă durată.

Metodologia cercetării

Cartografierea

Cartografierea instituțiilor și a serviciilor prestate de ele s-a efectuat în baza unui set de definiții și proceduri de colectare a datelor. Seturile respective, individuale pentru fiecare tip de instituție și tip de serviciu, denumite *metadate*, includ obiecte informatice (de exemplu, instituția, cercul școlar, secția sportivă școlară, ansamblul artistic ș.a.) și atributele acestora (de exemplu, în cazul cercului dintr-un centru extrașcolar atributele respective sunt: denumirea, profilul, domeniul, numărul de ore pe săptămână, limba, asigurarea curriculară, dotarea, numărul de participanți, calificarea conducătorului de cerc ș.a.).

În baza metadatelor, pentru fiecare tip de instituție inclusă în studiu au fost elaborate chestionare Excel. Chestionarele în cauză au fost administrate în instituțiile supuse cartografierii, ele fiind completate sub îndrumarea operatorilor Magenta.

Datele colectate au fost verificate și organizate în formă de baze de date, care au fost prezentate Beneficiarului. De asemenea, din bazele de date au fost extrase mai multe informații care caracterizează instituțiile și serviciile de educație extrașcolară prestate de ele, dezagregarea efectuându-se după mediul de reședință, limba de prestare a serviciului, sexul beneficiarilor de servicii, unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi (raioane, municipii, UTAG) ș.a.

Cercetarea sociologică

Cercetarea sociologică a inclus abordarea cantitativă și abordarea calitativă.

Cercetarea sociologică cantitativă s-a desfășurat prin administrarea chestionarelor dedicate în rândul următoarelor categorii de respondenți:

- Cadrele de conducere din instituțiile extrașcolare.
- Cadrele de conducere din instituțiile de învățământ general.
- Cadrele didactice din instituțiile extrașcolare.
- Cadrele de didactice din instituțiile de învățământ general.
- Elevii ce frecventează instituțiile extrașcolare.
- Elevii din instituțiile de învățământ general.
- Părinții a elevilor ce frecventează instituțiile extrașcolare.
- Părinți a elevilor din instituțiile de învățământ general.

Respondenții au avut posibilitatea să aleagă limba chestionarului: româna sau rusa.

Datele colectate în procesul cercetării sociologice cantitative au fost sistematizate și prelucrate cu ajutorul softurilor specializate, rezultatele detaliate ale cercetării fiind prezentate MECC într-un document distinct.

Cercetarea sociologică calitativă a inclus interviuri în profunzime și discuții în grup.

Interviurile în profunzime au fost realizate în rândul următoarelor categorii de respondenți:

- cadrele de conducere ale organelor locale de specialitate în domeniul învățământului;
- specialiștii responsabili de educația extrașcolară din cadrul organelor locale de specialitate în domeniul învățământului;

- reprezentanții autorităților executive (primar, primărie, președintele raionului, aparatul președintelui raionului, Comitetul executiv al UTA Găgăuzia);
- reprezentanții autorităților electivă (consiliile locale (sătești, comunale, orașenești, municipale), consiliile raionale, Adunarea Populară a UTA Găgăuzia).

Discuțiile în grup au fost organizate cu părinții, copiii cărora beneficiază de serviciile de educație extrașcolară. Discuțiile respective au fost organizate pe categorii de prestatori: școli primare, gimnazii și licee; centre; instituții de învățământ artistic extrașcolar; instituții de învățământ sportiv extrașcolar.

Informațiile colectate în procesul cercetării sociologice calitative au fost sistematizate și analizate, rezultatele detaliate ale cercetării fiind prezentate MECC într-un document distinct.

Accentuăm faptul că metodologia cercetării sociologice, inclusiv eșantionarea, chestionarele și ghidurile au fost aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării până la demararea cercetării propriu-zise.

Analiza mecanismelor de finanțare

În procesul de analiză a bugetelor instituțiilor de învățământ extrașcolar au fost aplicate procedee și tehnici de cercetare atât din categoria metodelor cantitative, cât și a celor calitative. Complexitatea fenomenului financiar aferent domeniului învățământului extrașcolar este cercetată prin utilizarea metodelor statistico-matematice. În special, a fost utilizată analiza dinamicii și structurii bugetelor instituțiilor de învățământ extrașcolar (partea de venituri și partea de cheltuieli și active nefinanciare). Un loc aparte îl ocupă analiza factorială și analiza comparativă asociată procesului bugetar la nivelul instituțiilor de învățământ extrașcolar. Raportul dintre cheltuielile bugetare per copil a fost calculat la nivel de instituție și la nivel agregat pe categorii de instituții.

Din lipsa, la nivel de instituție, a evidenței contabile agregate a costurilor și cheltuielilor pe cerc, serviciu, proiect, etc. a fost posibilă calcularea cheltuielilor per copil doar la nivel de instituție.

Metodele de colectare a datelor la care s-a apelat sunt reprezentate de analiza de document și interviurile cu reprezentanții APL și instituțiilor de învățământ extrașcolar.

Sursele de informație care au fost explorate provin de la Ministerul Finanțelor, Biroul Național de Statistică, Administrația Publică Locală, și instituțiile de învățământ extrașcolar. În calitate de surse de informație care sunt puse la baza activității de cercetare menționăm următoarele:

- cadrul legal și normativ care reglementează activitatea instituțiilor de învățământ extrașcolar și a procesului bugetar aferent acestora;
- bugetele instituțiilor învățământului extrașcolar și alte documente cu caracter financiar-contabil;
- interviuri, discuții la nivelul instituțiilor de învățământ extrașcolar (reprezentanți ai managementului instituțiilor învățământului extrașcolar) și APL/APC fondatoare ale acestora.

Cadrul normativ-juridic ce reglementează educația și învățământul extrașcolar

Legislația

În mare parte, reformele sistemului educațional, demarate după proclamarea independenței, nu au afectat învățământul extrașcolar, structura căruia a fost moștenită practic în totalitate din fosta Uniune Sovietică.

Astfel, inițial, învățământul complementar (extrașcolar) este definit în Articolul 34 al Legii învățământului, care a fost în vigoare în perioada 9 noiembrie 1995 – 22 noiembrie 2014. Conform acestei legi, înființarea, reorganizarea și lichidarea instituțiilor de învățământ complementar (extrașcolar) se efectua cu acordul organului central de specialitate în domeniul învățământului.

Ulterior, Codul Educației, intrat în vigoare pe data de 23 noiembrie 2014, indică în calitate de tip distinct de instituție de învățământ „instituția de învățământ extrașcolar – școală (de arte: arte plastice, muzică, teatru; de sport etc.), centru de creație, club sportiv” (Art. 15, pct. (1), lit. m)), iar învățământul extrașcolar este inclus în componența învățământului general (Art. 20, pct. 2).

Conform Codului Educației, învățământul extrașcolar a fost descentralizat, instituțiile publice de învățământ extrașcolar (de nivel local) sunt înființate, reorganizate și lichidate de către autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi. Instituțiile publice de învățământ extrașcolar (de nivel raional) sunt înființate, reorganizate și lichidate de către autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea și ale UTA Găgăuzia (Art. 21, pct. (1)).

Misiunea și organizarea învățământului extrașcolar este statuată în Capitolul VII al Codului Educației, intitulat „Învățământul extrașcolar”. În Art. 36 și 37 ale Codului Educației se indică în mod explicit că învățământul extrașcolar se realizează în afara programului și activității școlare prin activități complementare procesului educațional desfășurat în instituțiile de învățământ și asigură posibilități suplimentare de informare, documentare, comunicare, dezvoltare, incluziune socială și autorealizare.

Accesul la activitățile oferite de instituțiile de învățământ extrașcolar publice, conform Nomenclatorului de servicii educaționale gratuite aprobat de Guvern, este liber pentru toți solicitanții cu vârsta cuprinsă între 5 și 21 de ani, cu respectarea principiului nediscriminării. Accentuăm faptul că la data elaborării acestui raport un astfel de Nomenclator nu a fost aprobat încă.

Conform Codului Educației, modul de funcționare a instituțiilor de învățământ extrașcolar este prevăzut în regulamentul-tip aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. La data elaborării acestui raport, nu exista un regulament-tip unitar, în care s-ar regăsi toate instituțiile de învățământ extrașcolar: centrele de educație extrașcolară, instituțiile de învățământ artistic extrașcolar și instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar.

În afară de Codul Educației, activitatea instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar este reglementată și de Legea cu privire la cultura fizică și sport, intrată în vigoare la 5 august 1999. Conform Art. 20 al acestei legi, școlile sportive sunt instituții de învățământ extrașcolare specializate care, cu mijloacele educației fizice și sportului, contribuie la pregătirea rezervelor pentru loturile naționale.

Fondatori ai școlilor sportive pot fi autoritățile administrației publice, instituțiile specializate în sport, precum și persoanele fizice, în baza licenței eliberate de autoritatea centrală de specialitate.

În prezent, autoritatea respectivă este Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, însă Codul Educației nu împuternicește ministerul cu eliberarea unor astfel de licențe.

De asemenea, se atestă necorespunderi în cazul reglementărilor referitoare la organizarea și funcționarea școlilor de sport, Legea cu privire la cultura fizică și sport stipulând că funcționarea acestora este reglementată printr-un regulament aprobat de Guvern, iar Codul Educației – printr-un regulament-tip aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Tangențial, serviciile de educație extrașcolară și/sau activitățile din acest domeniu sunt menționate și în alte legi, principalele din ele fiind Legea culturii, Legea cu privire la biblioteci, Legea cu privire la organizațiile necomerciale, Legea ocrotirii sănătății.

În mod explicit, serviciile de educație extrașcolară sunt stipulate în Legea cu privire la tineret, care operează cu termenul „educație nonformală a tinerilor”. Conform acestei legi, structurile care prestează servicii de tineret la nivel național și local sunt supuse acreditării și certificării, proces care la data scrierii acestui raport nu a demarat încă. Din textul Legii cu privire la tineret nu este clar cum vor fi delimitate competențele Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANCEC) și Agenției Naționale pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret (ANDPAT) în domeniul acreditarea serviciilor de educației nonformale în cazul educației din componența serviciilor pentru tineret.

Actele subordonate

Instituțiile de învățământ primar și secundar general

Instituțiile de învățământ primar și secundar general activează în baza propriilor regulamente de funcționare și organizare, elaborate conform Regulamentului-tip, aprobat de minister și intrat în vigoare pe data de 25 martie 2016. Conform acestui Regulament, procesul educațional se realizează prin lecții, seminare, lucrări practice și de laborator, ore opționale, activități extracurriculare și extrașcolare. Activitățile extracurriculare (cercuri, activități cultural-artistice, sportive, ecologice, de interes comunitar, de voluntariat etc.) se desfășoară în afara orarului.

Accentuăm faptul că Regulamentul-tip nu conține definiții explicite ale termenilor „activități extracurriculare” și „activități extrașcolare”, fapt ce poate crea incertitudini în prestarea serviciilor de educație extrașcolară. Delimitarea clară a activităților curriculare și extracurriculare, a activităților școlare și celor extrașcolare, ar contribui la o reglementare mai explicită a procesului de prestare a serviciilor de educație extrașcolară.

Centrele de educație extrașcolară

Formal, la momentul demarării procesului de cartografiere, Centrele de educație extrașcolară (palatele, centrele de creație, casele de creație, cluburile pe interese, cluburile sportive, stațiile), denumite convențional „Centre”, activau în baza „Regulamentului-tip al instituției extrașcolare”, în vigoare din 4 ianuarie 2011. Acest Regulament a fost elaborat în baza Legii învățământului, în vigoare la acea dată.

De facto, după intrarea în vigoare a Codului Educației, instituțiile de învățământ extrașcolar și-au racordat propriile regulamente de funcționare la noile cerințe, restructurând organele administrative și cele consultative conform celor specifice instituțiilor de învățământ general.

Accentuăm faptul că Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a elaborat un proiect al *Regulament-tip de organizare și funcționare a instituției de învățământ extrașcolar*, care, în prezent, se află la etapa de aprobare. Proiectul de Regulament corespunde cerințelor Codului Educației și specificul învățământului extrașcolar. Accentuăm faptul că stipulările acestui document nu se referă la activitatea școlilor de arte și a școlilor sportive, instituții pentru care existe acte normativ-juridice distincte.

Instituțiile de învățământ artistic extrașcolar

Formal, la momentul demarării procesului de cartografiere, școlile de muzică, arte și arte plastice, denumite convențional „școli de arte”, activau în baza „Regulamentului școlilor de muzică, arte și arte plastice (instituții de învățământ artistic complementar(extrașcolar)”, în vigoare din 23 august 2011. Acest Regulament, elaborat în baza Legii învățământului, în vigoare la acea dată, statua înființarea instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar ca parte integrantă a învățământului formal (Capitolul 1, pct. 1), iar înființarea, reorganizarea și lichidarea instituțiilor de învățământ artistic complementar se făcea prin decizia Ministerului Culturii, fapt ce contravenea legii nominalizate supra.

Din analiza stipulărilor Regulamentului în cauză, derivă concluzia că instituțiile de învățământ complementar aveau mai mult misiunea de a asigura integritatea și continuitatea procesului de instruire artistică a muzicienilor, artiștilor plastici, de balet, de teatru, meșterilor de artă tradițională și contemporană (Capitolul II, pct. 1), iar îndeplinirea acestei misiuni era asigurată prin metode specifice mai mult învățământului formal (planuri de studii, examene de promovare și absolvire, lichidarea de restanțe etc.).

De facto, după intrarea în vigoare a Codului Educației, instituțiile de învățământ artistic complementar (extrașcolar) parțial, din proprie inițiativă, și-au racordat propriile regulamente de funcționare la noile cerințe, restructurând organele administrative și cele consultative conform celor specifice instituțiilor de învățământ general, desfășurând însă procesul instructiv-educativ conform tuturor paradigmelor unui învățământ formal.

Instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar

La momentul demarării procesului de cartografiere, instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar (școlile sportive, școlile sportive specializate și școlile sportive de măiestrie superioară) activau în baza “Regulamentului de organizare și funcționare a școlilor sportive”, aprobat de Guvern și intrat în vigoare la 30 ianuarie 2019. Acest Regulament reflectă în mare măsură atât cerințele Codului Educației, cât și ale Legii cu privire la cultura fizică și sport, însă anumite prevederi ale Codului, în special cele referitoare la consiliile elevilor și consiliile/comitetele părinților, au rămas nereglementate.

Alte entități juridice ce prestează servicii de educație extrașcolară

Casele de cultură. Activitatea caselor de cultură este reglementată de Regulamentul-tip de activitate a Casei de Cultură, care stabilește obiectivele de activitate și constituirea, conducerea și organizarea activității instituțiilor culturale de acest tip.

Referitor la prestarea serviciilor, Regulamentul în cauză se referă la “serviciile culturale”, fără a menționa în mod explicit atât “serviciile educaționale”, cât și educația propriu-zisă în ansamblu. De asemenea, Regulamentul nu operează cu termenii “copii” și “elevi”, menționând însă că anumite instituții din această categorie își pot direcționa activitățile culturale spre tineri.

Bibliotecile publice. În cazul bibliotecilor publice, prestarea serviciilor de bibliotecă, care includ și anumite servicii de educație extrașcolară, se va efectua conform Regulamentului privind serviciile prestate de bibliotecile publice, aprobat de Guvern și intrat în vigoare la 7 februarie 2020. Evaluarea bibliotecilor publice și a serviciilor prestate de acestea se va efectua conform Regulamentului privind evaluarea bibliotecilor publice, aprobat de Guvern și intrat în vigoare la 23 octombrie 2020. Regulamentul conține criterii explicite de calitate a serviciilor prestate, însă procesul de evaluare propriu-zisă nu a demarat încă.

Centrele de tineret. Pe durata cartografierii, centrele de tineret activau în baza Regulamentului-cadru privind organizarea și funcționarea Centrului de tineret, aprobat prin Ordinul Ministerului Tineretului și Sportului, în vigoare din 17 martie 2018. Acest Regulament conține o listă desfășurată a tipurilor de servicii destinate tinerilor, majoritatea din ele fiind din categoria serviciilor de educație extrașcolară nonformală.

Concomitent, pentru discuții publice era propus un proiect de Hotărâre a Guvernului Republicii Moldova prin care se prevede aprobarea unui nou Regulament-cadru de organizare și funcționare a Centrului de Tineret. La rândul său, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a propus pentru discuții publice un proiect de ordin prin care se aprobă Regulamentul intern – cadru al Centrului de Tineret.

Accentuăm faptul că deși anterior, autoritățile elaborase un proiect de *Standarde de calitate a serviciilor prestate de centrele de tineret*, ele așa și nu au mai fost aprobate.

Centrele comunitare. În actele normativ-juridice și literatura de specialitate termenul “centre comunitare” are mai multe semnificații, instituțiile în cauză orientându-se la diverse categorii de beneficiari. În funcție de specificul beneficiarilor, serviciile oferite de centrele comunitare sunt cele mai diverse, de asistență socială, de socializare, de îngrijire, de întremare și, uneori, de educație nonformală sau informală.

Actele normativ-juridice ce reglementează activitatea centrelor respective, cu excepția celor pentru educația timpurie, sunt din domeniul muncii, protecției sociale și a familiei și nu au tangențe cu educația extrașcolară propriu-zisă.

Centrele de sănătate prietenoase tinerilor. Centrele de sănătate prietenoase tinerilor sunt subdiviziuni funcționale ale instituțiilor medico-sanitare publice/private sau persoane juridice. Activitatea acestor centre se desfășoară conform Normelor de organizare și funcționare a Centrului de Sănătate Prietenos Tinerilor și Instrucțiunii privind monitorizarea calității serviciilor prestate de către Centrul de Sănătate Prietenos Tinerilor, aprobate de Ministerul Sănătății în anul 2013. Evidența serviciilor de educație nonformală și informală desfășurate de centrele în cauză este dusă de instituțiile medico-sanitare și de organele locale și centrale în domeniul sănătății.

Accentuăm faptul că sintagma “centru de sănătate prietenos tinerilor” poate fi întâlnită în denumirile unor organizații neguvernamentale, care prestează servicii de educație nonformală și informală în domeniul respectiv. Evident, pentru astfel de organizații nu există un cadru-

normativ-juridic distinct, activitatea lor fiind reglementată la fel ca și a celorlalte organizații guvernamentale.

Organizațiile neguvernamentale. Pe durata procesului de cartografiere nu au fost identificate regulamente, metodologii și/sau instrucțiuni referitoare la modul de prestare a serviciilor de educație nonformală sau informală de către organizațiile necomerciale.

Sinteza rezultatelor cartografierii instituțiilor și serviciilor de educație extrașcolară

Serviciile și activitățile de educație extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general

Cartografierea serviciilor de educație extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general s-a efectuat prin extragerea datelor referitoare la următoarele obiecte informatice ale bazelor de date SIME: elevii care frecventează cercurile și secțiile sportive, cercurile și secțiile sportive propriu-zise, instituțiile de învățământ primar și secundar general.

Cercurile școlare. Conform datelor SIME, în instituțiile de învățământ primar și secundar general activează 3941 de cercuri, care sunt frecventate de circa 72 de mii de elevi. Majoritatea cercurilor sunt de profil Artistic și estetic (56%), fiind urmate de profilul Social-pedagogic (18%), Științific și tehnologic (10%), Tehnic (6%), Cultură fizică și agrement (3%). Ponderea celorlalte profiluri este de doar 2%.

Cu toate că Planul-cadru prevede 4 ore pe săptămână pentru o grupă de elevi, circa 33% din cercuri au câte o oră pe săptămână, 39% – câte două ore, 7% - câte 3 ore și 21% – patru ore. Cercurile cu mai multe ore pe săptămână sunt mai frecvente în mediul urban, fapt explicat prin numărul mai mare de elevi în fiecare din instituțiile de învățământ din localitățile respective.

Din cauza numărului mic de elevi din unele instituții de învățământ, există cercuri care au un număr de participanți mai mic decât cel statuat în Planul-cadru. Astfel, în instituțiile din mediul rural, ponderea cercurilor cu 14 și mai puțini elevi este de 25%, iar în instituțiile din mediul urban – de 19%.

Secțiile sportive. Conform datelor SIME, în instituțiile de învățământ primar și secundar general activează 1804 de secții sportive, care sunt frecventate de circa 32 de mii de elevi. După proba sportivă, cele mai frecvente sunt secțiile de baschet (21%), de volei (20%), fotbal (18%) și tenis de masă (11%). De asemenea, sunt frecvente secțiile sportive de atletism (6%), șah (6%), gimnastică (4%) și joc de dame (3%). Ponderea secțiilor de fiecare din celelalte probe sportive este mai mică de 1%.

Cu toate că Planul-cadru prevede 4 ore pe săptămână pentru o grupă de elevi, circa 22% din secțiile sportive au câte 1-3 ore pe săptămână, 65% – câte patru ore, iar 13% – mai mult de patru ore. Cele mai multe ore pe săptămână se atestă în cazul secțiilor de dans sportiv. Secțiile sportive cu mai multe ore pe săptămână sunt mai frecvente în mediul urban, fapt explicat prin numărul mai mare de elevi în fiecare din instituțiile de învățământ din localitățile respective.

Accesul la cercurile școlare. Rata de participare la cercuri a elevilor din școlile primare este de 13%, a celor din gimnazii – de 24%, iar a elevilor din licee – de 16%. În cazul gimnaziilor și liceelor din mediul rural, rata de participare este cu 3-4 puncte procentuale mai mare decât în cazul instituțiilor din mediul urban. Această diferență se explică prin faptul că majoritatea absolută a centrelor de educație extrașcolară se află anume în localitățile urbane, elevii din școlile din orașe având mai multe oportunități de a alege cercurile dorite nu doar din școala în care ei învață.

După gen, rata de participare a fetelor la cercuri (26%) este cu mult mai mare decât cea a băieților (18%). În special, aceste diferențe se manifestă în cazul gimnaziilor, cotele de participare fiind de 19% în cazul băieților și 32% - în cazul fetelor. Diferențele de gen se atestă indiferent de mediile de reședință ale instituțiilor de învățământ și limbile de instruire.

Din punctul de vedere al incluziunii, o situație relativ bună se constată în cazul instituțiilor urbane de învățământ, rata de participare a elevilor aflați în situație de risc fiind de 28%, rată comparabilă cu întreaga populație de elevi din mediul urban (16%). În cazul instituțiilor de învățământ din mediul rural, nivelul de incluziune este relativ jos, rata de participare a elevilor aflați în situație de risc fiind de 17%, comparativ cu 23% în cazul întregii populații de elevi din mediul rural.

În opinia cadrelor didactice și a celor de conducere din instituțiile de învățământ primar și secundar general, principalele cauze care limitează drepturile elevilor de a participa la cercurile dorite sunt limitările impuse de planul-cadru, suprasolicitarea elevilor în cadrul activităților curriculare, lipsa cadrelor didactice cu pregătire în profilurile de cercuri, lipsa echipamentelor și a încăperilor.

Părinții consideră că principala cauză a neparticipării copiilor lor la cercuri este lipsa de timp, întrucât ei fac temele pe acasă (26%) sau că ei nu le dau voie, întrucât cercurile propuse de școală nu corespund intereselor copiilor (15%).

Opiniile elevilor, într-o anumită măsură, corelează cu cele ale părinților, circa 42% dintre elevi afirmând că cercurile din școli nu corespund intereselor lor, 16% – că nu au timp, fac temele pe acasă, iar 15% – că nu le place modul de organizare a cercurilor respective.

Accesul la secțiile sportive școlare. Rata de participare a elevilor la secțiile sportive este de 6% în cazul școlilor primare, de 19% - în cazul gimnaziilor și de 17% - în cazul liceelor.

Cu excepția școlilor primare, ratele de participare la secțiile sportive din instituțiile de învățământ din mediul rural sunt semnificativ mai mari decât cele din mediul urban: 24% rural și 13% urban - în cazul gimnaziilor, respectiv, 21% rural și 15% urban - în cazul liceelor. O explicație plauzibilă a acestei stări constă atât în faptul că elevii din localitățile urbane au posibilități de a frecventa secțiile dorite din școlile sportive, majoritatea cărora se află în orașe, cât și lipsa acută de spații și terenuri sportive în cazul instituțiilor de învățământ din orașele mari ale țării.

După limba de instruire, diferențe semnificative se atestă doar în cazul școlilor primare, rata de participare la secțiile sportive a elevilor care învață în limba rusă (10%) fiind mai mare decât a elevilor ce învață în limba română (5%).

Rata de participare a fetelor la secțiile sportive din instituțiile de învățământ primar și secundar general (11%) este mai mică decât cea băieților (16%). Cu excepția școlilor primare, diferențele de gen sunt în defavoarea fetelor, cu circa 3-6 puncte procentuale, practic, după toate criteriile de dezagregare: mediile de reședință ale instituțiilor de învățământ, nivelul de studii, limba de instruire.

Cu excepția școlilor primare, nivelul de incluziune a elevilor aflați în situație de risc în activitatea secțiilor sportive școlare este relativ bun, rata respectivă fiind de 17%, comparativ cu rata de 14% în cazul întregii populații de elevi.

Accesul la activitățile extrașcolare. Deși o parte semnificativă dintre elevi și părinți afirmă că participă, într-o măsură mai mare sau mai mică la activitățile extrașcolare, au fost respondenți care au declarat că ei nu participă deloc la astfel de activități, ponderea acestora, în funcție de tipul activităților, variind de la 16% în cazul evenimentelor festive, până la 40% în cazul olimpiadelor și competițiilor sportive școlare.

Cauzele neparticipării sunt similare celor invocate în cazul cercurilor și secțiilor sportive: lipsa de timp, întrucât elevii fac temele pe acasă, și necorespunderea intereselor copiilor. Totodată, circa 7% dintre părinți au motivat neparticiparea copiilor lor la activitățile extrașcolare prin dificultăți de ordin material.

Accentuăm aspectul că neparticiparea elevilor la anumite activități extrașcolare se explică și prin faptul că părinții trebuie să achite anumite sume de bani chiar și în cazurile în care activitățile respective sunt oficial declarate de către școală ca fiind fără plată. Cel mai des, colectările de bani sunt raportate în cazul excursiilor (70% dintre părinți și 65% dintre elevi), evenimentele festive (respectiv, 74% și 63%), evenimentele de divertisment (59% și 40%). Plățile în cauză sunt mai frecvente în instituțiile de învățământ din mediul urban, în instituțiile cu limba română de instruire.

Relevanța și eficacitatea serviciilor de educație extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general. Relevanța și eficacitatea serviciilor de educație extrașcolară prestate de instituțiile de învățământ primar și secundar general au fost măsurate prin metodele de cercetări sociologice, desfășurate în rândul cadrelor de conducere și cadrelor didactice, elevilor care frecventează instituțiile în cauză și părinților acestora.

Deși ponderea cadrelor de conducere (91%) și a celor didactice (85%) care consideră că activitățile extrașcolare, desfășurate în școli primare, gimnazii și licee, corespund în mare sau într-o anumită măsură necesităților de formare și dezvoltare ale elevilor este relativ mare, circa 7% din cadrele de conducere și 11% din cadrele didactice consideră că activitățile respective nu prea corespund necesităților în cauză.

Măsura în care activitățile extrașcolare desfășurate în școli primare, gimnazii și licee își ating scopul este considerată ca fiind mare și foarte mare de 93% din cadrele de conducere și de 86% din cadrele didactice.

Opiniile elevilor și părinților sunt mai rezervate, utilitatea activităților extrașcolare fiind pusă sub semnul întrebării de 4%-7% din părinți și 9%-17% din elevi. Cel mai des sunt considerate mai puțin utile olimpiadele, concursurile și competițiile sportive școlare.

Concluziile referitoare la relevanța serviciilor de educație extrașcolară pot fi făcute analizând solicitările elevilor și părinților în legătură cu deschiderea unor cercuri noi. Astfel, din totalul de respondenți, deschiderea unor cercuri noi a fost solicitată de 24% dintre respondenții-elevi care frecventează școlile primare, gimnaziile și liceele din țară și de 15% dintre respondenții-părinți ce au copii care frecventează instituțiile în cauză. Circa 29% dintre respondenții-elevi, care au solicitat deschiderea de cercuri noi, și 38% dintre respondenții-părinți, ce au solicitat deschiderea de cercuri noi, au raportat faptul că astfel de cercuri așa și nu au mai fost create.

Elevii și părinții raportează că cel mai frecvent motiv, invocat de administrațiile instituțiilor de învățământ în cazul refuzului de a deschide cercuri noi, este lipsa cadrelor didactice cu o pregătire ce ar corespunde profilurilor cercurilor solicitate. Accentuăm faptul că dacă în mediul rural motivele principale de nedeschidere a cercurilor noi este lipsa cadrelor didactice, în mediul urban

se mai atestă și un alt motiv – necorespunderea, în opinia angajaților școlii, a profilului solicitat de elevi vârstei acestora sau profilului instituției de învățământ.

O situație similară se constată și în cazul solicitărilor privind deschiderea unor secții sportive noi, datele colectate în cadrul cercetărilor sociologice în rândul părinților și elevilor confirmând faptul că diversitatea serviciilor de educație extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general este limitată, într-o anumită măsură, de preferințele angajaților din școli.

Evaluarea și certificarea competențelor. Actele normativ-juridice în vigoare nu conțin reglementări explicite privind evaluarea și certificarea competențelor formate și dezvoltate în cadrul cercurilor și secțiilor sportive din instituțiile de învățământ primar și secundar general. În consecință, la evaluarea și certificarea competențelor în cauză, lipsește o abordare unitară la nivel național și, uneori, chiar și la nivel de instituție de învățământ.

În cadrul cercetării sociologice cantitative s-a constatat că principalele modalități utilizate în cadrul evaluării progresului elevilor sunt: metoda observării (67% din respondenții-cadre de conducere), probele orale (47%), concursurile (46%), competițiile (45%) testările (43%), expozițiile (42%), concertele (37%), proiectele (35%) și spectacolele (30%). Opiniile cadrelor de conducere cu privire la metodele utilizate în cadrul evaluării sumative diferă, ele indicând că metoda observării și probele orale sunt folosite cu mult mai rar (24%), pentru evaluarea progresului elevilor fiind folosite mai mult concursurile (60%), competițiile (63%), expozițiile (58%) și concertele (58%). Totodată, este mai mică ponderea cadrelor de conducere care au indicat că folosesc testări (29%) și probe scrise (23%).

Abordările caracteristice evaluărilor din învățământul formal (obligatoriu), și anume, testările, probele orale și probele scrise sunt mai frecvent întâlnite în cadrul instituțiilor cu limba română de instruire.

Întrucât certificarea competențelor formate și dezvoltate în cadrul cercurilor și secțiilor sportive școlare nu este reglementată de nici un act normativ, cel mai des instituțiile de învățământ primar și secundar general eliberează diplome de model propriu – situație raportată de 82% din cadrele de conducere și 76% din cadrele didactice. Circa 20% din cadrele de conducere și 19% din cadrele didactice au indicat faptul că instituțiile în care ele activează eliberează certificate, tot însă de model propriu, care, evident, nu au o putere juridică, oficializată la nivel național. Mai des, astfel de certificate se eliberează de către instituțiile de învățământ primar și secundar general din localitățile urbane la solicitarea elevilor sau a părinților.

Aproximativ 14% din respondenții-cadre de conducere și 13% din respondenții-cadre didactice au declarat că instituțiile în care ele activează nu eliberează acte ce ar certifica nivelul de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cercurile și secțiile sportive școlare.

Majoritatea cadrelor de conducere și a celor didactice s-au pronunțat pentru evaluarea prin descriptori, iar certificatele care atestă nivelul de stăpânire a competențelor să se facă doar la solicitare.

Calitatea serviciilor și activităților extrașcolare din instituțiile de învățământ primar și secundar general. Întrucât participarea la cercuri, la secții sportive și la majoritatea absolută a activităților extrașcolare (evenimentele de divertisment, excursiile, concursurile, competițiile, olimpiadele școlare etc.) este benevolă, calitatea cercurilor, secțiilor sportive și a activităților extrașcolare a fost evaluată din punctul de vedere al beneficiarilor direcți și indirecti ai serviciilor respective, și anume, al elevilor și al părinților.

Conform rezultatelor sondajului, majoritatea părinților (85%) și a elevilor (83%) intervievați se declară în mare sau într-o anumită măsură mulțumiți de activitățile cercurilor școlare. Ponderea celor care se declară puțin sau deloc mulțumiți este de 16% în cazul părinților și de 17% în cazul elevilor.

În cazul secțiilor sportive din școli, nivelul de mulțumire al beneficiarilor este aproximativ același – câte 80% atât în cazul respondenților-părinți, cât și în cazul respondenților-elevi. Respectiv, ponderea celor care s-au declarat puțin sau deloc mulțumiți este de 19%.

În cazul activităților extrașcolare, nivelul de mulțumire este un pic mai jos, mulțumiți în mare sau într-o anumită măsură declarându-se 74% dintre părinți și 69% dintre elevi. Puțin sau deloc mulțumiți se pronunță 27% dintre părinți și 31% dintre elevi. Ponderea celor puțin sau deloc mulțumiți este mai mare în rândul părinților din mediul urban.

Nemulțumirile părinților și elevilor sunt cauzate de oferta limitată de cercuri și secții, formalismul și neatractivitatea anumitor activități extrașcolare, în special, a evenimentelor festive, nepunerea în valoare a realizărilor, chiar fie și modeste, ale fiecăruia dintre elevi.

Într-o anumită măsură, nemulțumirile părinților și ale elevilor ar putea fi cauzate și de faptul că ei nu prea sunt implicați în procesele de evaluare a cercurilor și secțiilor sportive, a activităților extrașcolare, iar rezultatele unor astfel de evaluări nu prea sunt discutate în cadrul consiliilor elevilor și comitetelor de părinți. Circa 30% din respondenții-cadre didactice și 20% din respondenții-cadre de conducere au raportat că aspectele legate de evaluarea calității serviciilor și activităților extrașcolare niciodată nu au fost abordate în cadrul ședințelor organelor consultative ale elevilor și părinților.

Managementul participativ al serviciilor și activităților de educație extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general. Majoritatea absolută a cadrelor de conducere (94%) și cadrelor didactice (86%) consideră că activitatea cercurilor și secțiilor sportive școlare în mare și într-o anumită măsură sunt organizate conform metodologiilor și regulamentelor din învățământul general. Necoresponderea managementului acestor servicii de educație extrașcolară metodologiilor și regulamentelor în vigoare este raportată de circa 5% dintre respondenți-angajați ai instituțiilor de învățământ.

În cazul activităților extrașcolare (evenimente, concursuri, competiții, excursii etc.), circa 96%-98% din cadrele didactice și cele de conducere consideră că managementul activităților în cauză corespunde cadrului normativ-juridic în vigoare.

Puținele opinii critice referitoare la managementul serviciilor și activităților extrașcolare se întâlnesc mai des în cazul angajaților de învățământ primar și secundar general din școlile rurale și cele cu instruire în limba română.

Conform opiniilor respondenților, aspectele ce țin de activitatea cercurilor și secțiilor sportive școlare sunt discutate în cadrul tuturor organelor consultative și de conducere ale instituțiilor de învățământ primar și secundar general. Totuși, o parte statistică semnificativă din cadrele de conducere și didactice (circa 5%) indică faptul că, în ultimul an școlar, problemele care țin de activitatea cercurilor și secțiilor sportive școlare niciodată nu au fost discutate nici la consiliul de administrație, nici la cel profesoral. Mai frecvent, în cadrul ședințelor organelor respective se discută probleme ce țin de organizarea și de desfășurarea activităților extrașcolare.

Atât majoritatea părinților, cât și majoritatea elevilor (70%) afirmă că ei au fost consultați în problemele ce țin de activitatea cercurilor și secțiilor sportive școlare, de modul de organizare și desfășurare a evenimentelor școlare. Cel mai frecvent, aceste consultări se desfășoară în mod tradițional, prin întrebări și discuții în cadrul ședințelor cu părinții și orelor de dirigenție, de cerc

sau de secție sportivă. Practica de utilizare a chestionarelor letrice (pe hârtie) sau online se întâlnește cu mult mai rar.

Circa 14% din respondenții-părinți și circa 10% din respondenții-elevi au declarat că ei, indiferent de modalitatea de consultare (întrebări, discuții, ședințe, chestionare), niciodată nu au fost consultați în problemele ce țin de prestarea serviciilor și desfășurarea activităților de educație extrașcolară. Aproape 16% din părinți și 20% din elevi nu cunosc faptul dacă astfel de consultări în general au loc în instituția lor de învățământ.

Majoritatea cadrelor didactice (71%) și a celor de conducere (87%) consideră că opiniile elevilor influențează în mare sau într-o anumită măsură deciziile luate de administrația instituțiilor de învățământ referitoare la cercurile și secțiile sportive, la modul de desfășurare a activităților extrașcolare. Totodată, ponderea cadrelor de conducere (12%) și a celor didactice (17%) care consideră că opiniile părinților și ale elevilor influențează puțin sau nu influențează deloc deciziile respective este semnificativă.

În cazul beneficiarilor direcți și indirecti ai educației extrașcolare – elevilor și părinților –, ponderea celor care consideră că opiniile lor influențează puțin sau nu influențează deloc deciziile administrațiilor școlare este cu mult mai mare: 24% - în cazul respondenților-părinți și 26% - în cazul respondenților-elevi.

Fapt că o parte semnificativă din respondenți, atât angajați ai instituțiilor de învățământ, cât și beneficiari ai serviciilor respective, consideră că opiniile elevilor și părinților nu influențează deloc sau influențează puțin deciziile luate de administrațiile instituțiilor de învățământ indică prevalarea nejustificată a unui management caracteristic educației extrașcolare ghidate de ofertă și, mai puțin, unei educații extrașcolare ghidate de cererile/nevoile beneficiarilor acesteia.

Resursele umane ce prestează serviciile de educație extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general. Dintre cei 3941 de conducători de cercuri, 61% sunt fără grad didactic, 29% dețin gradul didactic doi, 8% – gradul didactic unu și 2% – gradul didactic superior. Ponderea conducătorilor de cercuri care dețin grade didactice este mai mică în instituțiile de învățământ din localitățile rurale, iar după profilul cercurilor – în cele artistice și estetice, de cultură fizică și agrement.

Dintre cei 1804 conducători de secții sportive școlare, 57% sunt fără grad didactic, 35% dețin gradul didactic doi, 7% – gradul didactic unu și 1% – gradul didactic superior. Ponderea conducătorilor de secții sportive școlare care dețin grade didactice este mai mică în instituțiile de învățământ din localitățile urbane, iar după proba sportivă – în cele de dans sportiv, de lupte, șah, dans ș.a. În general, la cele mai multe probe sportive, peste jumătate dintre conducătorii de secții sportive nu dețin grad didactic.

Foarte frecvent, în calitate de conducători de cercuri și secții sportive sunt desemnate persoane care nu dețin grade didactice, în cazul cercurilor și secțiilor sportive ponderea acestora fiind aproape de două ori mai mare decât în cazul instituțiilor de învățământ primar și secundar general în ansamblu.

În procesul cartografierii nu au fost identificate programe de studii universitare de masterat și programe de formare continuă anume în domeniul prestării serviciilor de educație extrașcolară. De asemenea, s-a constatat că regulamentele de evaluare și de atestare a cadrelor didactice și a celor de conducere nu țin cont în deplină măsură de specificul activităților de prestare a serviciilor de educație extrașcolară.

Finanțarea serviciilor și activităților de educație extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general. Activitățile extrașcolare la nivelul instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal sunt organizate și finanțate în corespundere cu Codul Educației, Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal și Particularitățile privind elaborarea de către autoritățile APL a proiectelor bugetelor locale pentru anul următor și a estimărilor pentru perioada următoare de trei ani. Corespunzător cu aceste reglementări este realizată finanțarea activităților extrașcolare (în baza transferurilor cu destinație specială calculate reieșind din formula de finanțare în bază de cost standard per elev).

Costul mediu anual al activităților extrașcolare la nivelul instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal per cerc calculat reieșind din cheltuielile și activele nefinanciare medii anuale aferente activităților extrașcolare la nivel național și numărul de cercuri la nivel național pentru anul 2019 a fost corespunzător – 5,37; 2,12 și 1,28 mii lei.

Costul mediu anual al activităților extrașcolare la nivelul instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal per elev în 2019 a fost corespunzător – 0,36; 0,14 și 0,06 mii lei.

Cheltuielile și activele nefinanciare medii anuale aferente activităților extrașcolare la nivel național per copil în instituțiile din învățământul primar, gimnazial și liceal sunt mult mai mici comparativ cu instituțiile specializate de educație extrașcolară.

În structura cheltuielilor și activelor nefinanciare medii anuale aferente activităților extrașcolare la nivel național per copil ponderea cea mai mare revine cheltuielilor de personal (acestea variază de la 71% până la 77% în funcție de nivelul de învățământ). Activele nefinanciare au o contribuție care variază de la 13% în cazul învățământului liceal până la 15% în cazul învățământului gimnazial. Ponderea cheltuielilor cu bunuri și servicii este de 7% pentru învățământul gimnazial, 12% – pentru învățământul liceal și 14% pentru învățământul primar.

Centrele de educație extrașcolară și serviciile prestate de ele

Cartografierea centrelor de educație extrașcolară și a serviciilor prestate de ele. Cartografierea s-a efectuat prin completarea în fiecare instituție de învățământ a unui chestionar Excel în limbile română sau rusă, la alegerea instituției de învățământ și agregarea informațiilor colectate în Baza de date „Centre”. Ulterior, în baza informațiilor din baza de date în cauză au fost calculate valorile principalilor indicatori ce caracterizează rețeaua de instituții extrașcolare din categoria „Centre” și serviciile prestate de ele.

Din totalul de 72 de centre de educație extrașcolară, 55 sunt centre sau case de creație, iar celelalte – de alt tip. Majoritatea absolută a centrelor de educație extrașcolară, 65 dintre ele, se află în mediul urban. Mai mult de jumătate din centre, 43 dintre ele, sunt de profil artistic și estetic. Doar circa 29% din toate cercurile care activează în centrele de educație extrașcolară sunt de profil STEM (Știință, Tehnologie, Inginerie, Tehnică, Matematică).

În centrele de educație extrașcolară activează 1516 cercuri, 95% dintre ele fiind în instituțiile din mediul urban. De asemenea, în centrele de educație extrașcolară își desfășoară activitatea și câteva secții sportive, însă numărul acestora este foarte mic, de doar 7, sporturile fiind practicate în grupa de probe sportive neolimpice (4 secții) și cele de vară (3 secții). Accentuăm faptul că la data scrierii acestui raport, actele normativ-juridice nu conțineau stipulări explicite și cerințe unitare referitoare la elaborarea planurilor / curriculumului de activitate a cercurilor din centrele de educație extrașcolară.

Pe lângă cercuri și secții sportive, centrele de educație extrașcolară prestează 360 de servicii adiționale (ateliere, dezbateri, discuții, excursii etc.), peste 60% din ele fiind de profil artistic, cultural și sportiv.

Accesul la serviciile prestate de centrele de educație extrașcolară. Întrucât participarea la activitățile din centrele extrașcolare este benevolă, accesul la serviciile de educație extrașcolară se măsoară prin numărul de participanți la activitățile în cauză, raportat la numărul total de candidați ce doresc să participe la astfel de activități. Conform datelor raportate de centrele de educație extrașcolară, toți candidații ce au dorit să participe la cercurile, secțiile sportive și activitățile în centrele incluse în studiu, au avut posibilitatea să o facă, deși acest fapt a dus, în special, în localitățile urbane la suprasolicitarea acestora.

Astfel, gradul de utilizare a capacităților de proiect a centrelor de educație extrașcolară din localitățile urbane este de circa 127%, pe când a celor din localitățile rurale – de 82%.

Unul din factorii care ar putea să descurajeze copiii, elevii și părinții să participe la activitățile din cadrul centrelor de educație extrașcolară ar putea să fie taxele de participare, mărimea medie a cărora constituie aproximativ 97 de lei pe lună. Accentuăm însă faptul că astfel de plăți se întâlnesc foarte rar și doar în cazul unor cercuri din centrele de educație extrașcolară din mediul urban.

Din numărul total de circa 36 de mii de participanți la cercurile din centrele de educație extrașcolară, circa 5% sunt preșcolari, aproximativ 94% – elevi și doar 1% – tineri cu vârste de 22-35 de ani.

Majoritatea absolută a participanților la cercurile din centrele de educație extrașcolară, circa 95% dintre ei, sunt din mediul urban. Prin urmare, lipsa de posibilități a copiilor, elevilor și tinerilor din mediul rural de a participa la activitățile din centrele de educație extrașcolară ar trebui compensată prin extinderea accesului la astfel de servicii în instituțiile de învățământ general din localitățile sătești.

Cu referire la gen, ponderea fetelor în totalul de participanți la cercurile din centrele de educație extrașcolară este semnificativ mai mare decât cea a băieților, respectiv, 60% fete și doar 40% băieți. Ponderea băieților este semnificativ mai mare decât cea a fetelor doar în cercurile cu profil tehnic (doar 24% de fete) și cultură fizică și agrement (32% de fete), însă numărul total de participanți în astfel de cercuri este unul foarte mic. Evident, centrele ar trebui să-și promoveze mai intens serviciile de educație extrașcolară în rândul băieților.

Din numărul total de circa 36 de mii de participanți în cercurile din centrele de educație extrașcolară, 460 de persoane sunt cu necesități educaționale speciale (1,3% din numărul total de participanți). Integrarea persoanelor cu necesități speciale în activitățile din centrele de educație extrașcolară este mai pronunțată în instituțiile din mediul urban, în special, în orașul Chișinău.

În general, marea majoritate a cadrelor de conducere (78%) și majoritatea cadrelor didactice (67%) consideră că centrele de educație extrașcolară au posibilități de creștere a numărului de participanți la activitățile din instituțiile respective. Cauzele principale care nu permit o astfel de creștere sunt lipsa încăperilor (40% din cadrele de conducere și 34% din cadrele didactice), lipsa echipamentelor (22% din respondenți) și lipsa cadrelor didactice cu pregătire în profilurile activităților extrașcolare (20% din cadrele de conducere și 10% din cadrele didactice). O parte semnificativă din respondenți, 15% din rândul cadrelor de conducere și 20% din rândul cadrelor

didactice, au raportat suprasolicitarea elevilor în cadrul activităților din instituțiile de învățământ general.

Relevanța și eficacitatea serviciilor prestate de centrele de educație extrașcolară.

Relevanța și eficacitatea serviciilor prestate de centrele de educație extrașcolară a fost măsurată prin metodele de cercetări sociologice, desfășurate în rândul cadrelor de conducere și cadrelor didactice din centrele de educație extrașcolară, elevilor care frecventează instituțiile în cauză și părinților acestora.

Ponderea cadrelor de conducere care consideră că activitățile desfășurate în centrele de educație extrașcolară corespund în mare măsură necesităților de formare și dezvoltare ale elevilor este de circa 85%, iar cea a cadrelor didactice – de aproximativ 76%.

Măsura în care activitățile desfășurate în centrele de educație extrașcolară își ating scopul este considerată ca fiind mare de 77% din cadrele de conducere și de 79% din cadrele didactice.

Concluziile referitoare la relevanța serviciilor prestate de centrele de educație extrașcolară pot fi făcute analizând solicitările elevilor și părinților referitoare la deschiderea unor cercuri noi. Astfel, din totalul de respondenți, deschiderea unor cercuri noi a fost solicitată de 16% dintre respondenții-elevi care frecventează centrele de educație extrașcolară și de 14% dintre respondenții-părinți ce au copii care frecventează instituțiile în cauză. Circa 38% dintre respondenții-elevi, ce au solicitat deschiderea de cercuri noi, și 54% dintre respondenții-părinți, care au solicitat deschiderea de cercuri noi, au raportat faptul că astfel de cercuri așa și nu au mai fost create.

Elevii și părinții constată că cel mai frecvent motiv, invocat de administrațiile centrelor de educație extrașcolară în cazul refuzului de a deschide cercuri noi, este lipsa cadrelor didactice cu o pregătire ce ar corespunde profilurilor cercurilor solicitate.

Evaluarea și certificarea competențelor formate și dezvoltate în cadrul serviciilor prestate de centrele de educație extrașcolară. Actele normativ-juridice în vigoare nu conțin reglementări explicite privind evaluarea și certificarea competențelor formate și dezvoltate în cadrul serviciilor prestate de centrele de educație extrașcolară.

Totuși, astfel de evaluări au loc, principalele modalități utilizate în cadrul evaluării formative fiind metoda observării (64% din respondenții-cadre de conducere), probele orale (50%), concursurile (49%), expozițiile (48%), proiectele (43%), concertele (38%) și spectacolele (34%). Circa 34% dintre cadrele de conducere din centrele de educație extrașcolară au declarat că pentru evaluarea formativă în instituțiile în care activează se folosesc teste, iar 18% – probe scrise.

În cazul evaluărilor sumative, cele mai frecvent utilizate metode de evaluare sunt expozițiile (70%), concursurile (69%), concertele (57%) și spectacolele (54%).

Întrucât certificarea competențelor în cazul centrelor de educație extrașcolară nu este reglementată de nici un act normativ, instituțiile în cauză eliberează diplome și certificate de model propriu (respectiv, 49% și 47% din respondenții-cadre de conducere) sau diplome și certificate elaborate de organul local de specialitate în domeniul învățământului (respectiv, 29% și 12% din respondenții-cadre de conducere).

Circa 25% din respondenții-cadre de conducere au declarat că instituțiile în care ele activează nu eliberează acte ce ar certifica nivelul de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în centrele de educație extrașcolară.

Majoritatea cadrelor de conducere se pronunță pentru evaluarea prin descriptori, iar certificatele ce atestă nivelul de stăpânire a competențelor să se facă doar la solicitare.

Calitatea serviciilor prestate de centrele de educație extrașcolară. Aspectele referitoare la calitatea serviciilor prestate de centrele de educație extrașcolară au fost abordate din două perspective: gradul de satisfacție a beneficiarilor și măsurile de asigurare a calității (numărul săptămânal de ore, asigurarea curriculară, corespunderea calificărilor conducătorilor de cercuri și secții sportive profilurilor acestora).

Conform rezultatelor sondajelor efectuate în rândul elevilor care frecventează instituțiile de educație extrașcolară și al părinților acestora, 65% – 67% dintre respondenți sunt mulțumiți în mare măsură de activitățile cercurilor și secțiilor din instituțiile extrașcolare, iar 28% – 30% sunt mulțumiți doar într-o anumită măsură. Puțin mulțumiți s-au declarat doar 4% dintre respondenți. Atât elevii, cât și părinții și-au exprimat nemulțumirea față de starea sălilor în care au loc ocupațiile și a edificiilor în ansamblu, de insuficiența materialelor și a echipamentelor necesare pentru activitățile din cadrul cercurilor respective.

Dintre măsurile întreprinse pentru asigurarea calității vom menționa planificarea activităților și ale secțiilor sportive în baza unor curricula, programe și planuri de autor, circa 1% dintre centre refuzând să raporteze informații referitoare la documentele curriculare pe care le elaborează și/sau le utilizează în instituțiile respective.

După corespunderea calificării profesionale a conducătorilor de cercuri profilurilor acestora se atestă anumite lacune. Conform estimărilor managerilor instituțiilor extrașcolare din categoria „Centre”, în ansamblu pe țară, 90% din conducătorii de cercuri au calificări profesionale ce corespund profilurilor de activitate a acestora, mai mari necorespunderi atestându-se în cazul domeniilor tehnic (15%) și științific și tehnologic (14%).

Managementul participativ al centrelor de educație extrașcolară. Atât cadrele de conducere (90% din respondenți), cât și cele didactice (80%) consideră că activitățile manageriale sunt organizate în mare măsură conform regulamentelor centrelor de educație extrașcolară.

O parte semnificativă din conducătorii de instituții extrașcolare raportează faptul că în instituțiile respective nu există consilii ale părinților (18%), comisii multidisciplinare intrașcolare pentru protecția copilului în situație de risc (15%), consiliul elevilor (26%), comitetele de părinți ale cercurilor/secțiilor/grupelor (11%).

Cel mai des, activitățile extrașcolare sunt examinate în cadrul consiliilor de administrație (80% dintre respondenții-cadre de conducere), consiliile pedagogice (97%) și comisiile metodice (86%). Chiar dacă în multe centre de educație extrașcolară există organe consultative ale elevilor și părinților, ele nu examinează activitățile extrașcolare, acest lucru fiind raportat de circa 16% din conducătorii de instituții.

Circa 20% din respondenții-părinți și aproximativ 15% din respondenții-elevi au opinat că ei niciodată nu au fost consultați în problemele ce țin de activitatea centrelor de educație extrașcolară pe care le frecventează. Deși o mare parte din cadrele de conducere (84%) și cele didactice (85%) consideră că opiniile părinților referitoare la activitățile din instituțiile extrașcolare au influențat deciziile luate de administrațiile acestora, ponderea părinților și elevilor care sunt de acord cu acest lucru este mai mică, respectiv, de circa 56% și 52%.

Resursele umane din centrele de educație extrașcolară. La data cartografierii, în centrele de educație extrașcolară erau angajate 1978 de persoane, dintre care 110 – cadre de conducere (5,6%), 1400 – cadre didactice (70,8%), 33 – cadre didactice auxiliare (1,7%) și 435 – cadre

nedidactice (22,0%). Aproape fiecare al patrulea cadru didactic (23%) și fiecare al patrulea cadru de conducere (24%) a depășit vârsta de pensionare.

În centrele de educație extrașcolară, ponderea cadrelor didactice care dețin gradele didactice unu și superior este de 11,2%, pe când în celelalte instituții de învățământ general (școli primare, gimnazii și licee) – de 15,2%. O situație similară se atestă și în cazul gradelor manageriale, în centre ponderea cadrelor de conducere ce dețin gradele manageriale unu și superior fiind de 6,0%, iar în școlile generale – de 6,5%.

În procesul cartografierii nu au fost identificate programe de studii universitare de masterat și programe de formare continuă anume în domeniul educației și învățământului extrașcolar.

De asemenea, s-a constatat că regulamentele de evaluare și de atestare a cadrelor didactice și a celor de conducere nu țin cont în deplină măsură de specificul activităților din cadrul centrelor de educație extrașcolară.

Baza materială a centrelor de educație extrașcolară. La data cartografierii, centrele de educație extrașcolară dispuneau de circa 13803 locuri, dintre care 845 – în mediul rural (6,1%) și 12958 – în mediul urban (93,9%). Din ele, accesibile persoanelor cu CES sunt circa 1660 de locuri, ce constituie circa 12% din numărul total de locuri.

S-a constatat că 11 centre de educație extrașcolară (15% din numărul total de centre) nu dispun de spații proprii. Există 11 centre care, deși dispun de anumite spații proprii, sunt nevoite să ia cu chirie spații suplimentare. Totodată, o parte semnificativă din centre, 10 din cele 72 incluse în studiul de cartografiere, dau spații cu chirie.

În ansamblu, nivelul de dotare a centrelor de educație extrașcolară este de circa 79%, un nivel puțin mai jos atestându-se în cazul instituțiilor din mediul urban (75%). Acest fapt se explică prin diversitatea mai mare a cercurilor și secțiilor sportive și numărul cu mult mai mare de participanți per instituție.

Pe lângă faptul că nivelul de dotare a centrelor de educație extrașcolară este relativ jos, respondenții au remarcat faptul că multe din echipamentele utilizate sunt depășite fizic și moral, iar standardele de dotare minimă a acestei categorii de instituții de învățământ lipsesc.

Finanțarea centrelor de educație extrașcolară. Sursa prioritară de finanțare a centrelor de educație extrașcolară o constituie transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale.

Instituțiile de învățământ extrașcolar publice pot presta, conform legislației în vigoare, servicii educaționale contra plată doar suplimentar la cele prevăzute în planul de învățământ și curriculum. În cazul centrelor de educație extrașcolară, în lipsa unor planuri de învățământ și curricula, prevederea în cauză înseamnă că aceste instituții, cu mici excepții, nu prestează servicii contra plată. În consecință, 98% din veniturile bugetului consolidat aferent centrelor de educație extrașcolară revin finanțării de la bugetele locale sau de la bugetul de stat.

În structura cheltuielilor și a activelor nefinanciare, ponderea cheltuielilor propriu-zise este de 87,2%, activele nefinanciare înregistrând 7,4%. În structura cheltuielilor propriu-zise, cheltuielile de personal dețin ponderea dominantă (79,2%). Cota parte a cheltuielilor aferente bunurilor și serviciilor în totalul cheltuielilor și activelor nefinanciare ale bugetelor centrelor de educație extrașcolară este de 7,4%. În structura activelor nefinanciare, mijloacele fixe dețin ponderea de 4,8% față de total, stocurile de materiale circulante – 2,5%.

Mărimea medie a cheltuielilor și activelor financiare per copil la nivelul centrelor de educație extrașcolară a fost egală în 2019 cu 3189 lei.

Instituțiile de învățământ artistic extrașcolară și serviciile prestate de ele

Cartografierea instituțiilor de învățământ artistic extrașcolară și a serviciilor prestate de ele. Cartografierea s-a efectuat prin completarea în fiecare instituție de învățământ a unui chestionar Excel în limbile română sau rusă, la alegerea instituției de învățământ și agregarea informațiilor colectate în Baza de date „Școli de arte”. Ulterior, în baza informațiilor din baza de date în cauză au fost calculate valorile principalilor indicatori ce caracterizează rețeaua de instituții de învățământ artistic extrașcolară din țară și serviciile prestate de ele.

Din totalul de 103 instituții de învățământ artistic extrașcolară, 60 sunt școli de arte, 34 – școli de muzică și 9 – școli de arte plastice. Majoritatea instituțiilor de învățământ artistic extrașcolară – 61 dintre ele, se află în mediul urban, iar 42 – în mediul rural. Circa 89% dintre instituțiile de învățământ artistic extrașcolară sunt cu predare în limba română și 11% sunt cu predare în limba rusă.

Instituțiile de învățământ artistic extrașcolară oferă doritorilor programe de instruire de diverse profiluri, majoritatea absolută a claselor în care sunt grupați elevii fiind însă cu profilul de muzică: 526 din cele 649, ce constituie 81% din numărul total de clase. Numărul claselor cu alte profiluri este cu mult mai mic: arte vizuale – 61 de clase (9%); arte coregrafice – 45 de clase (7%) și arte dramatice – 15 clase (2% din numărul total de clase). Sub aspect teritorial, în distribuția claselor pe profiluri nu există diferențe semnificative, cu excepția claselor de arte vizuale, care sunt mai multe anume în mediul urban.

În instituțiile de învățământ artistic extrașcolară activează 294 de colective artistice, dintre care 63 sunt cele de cor (21%), 52 – ansambluri instrumentale omogene (18%), 28 – orchestre de muzică populară (10%), 26 – grupuri coregrafice (9%), 28 – ansambluri folclorice (9%) ș.a. După tipul localității, circa două treimi dintre colective activează în instituțiile de învățământ artistic extrașcolară din mediul urban și aproximativ o treime - în mediul rural.

Cei mai mulți elevi, circa 12,4 mii, ce constituie 67% din numărul total de elevi, învață în școlile de arte, circa 4,4 mii de elevi (24%) – în școlile de muzică și circa 1,7 mii de elevi (9%) – în școlile de arte plastice. Ponderea elevilor care învață în instituțiile de educație artistică extrașcolară din mediul rural este relativ mică și nu depășește 29% din numărul total de elevi.

După specialități, cei mai mulți elevi sunt în clasele de interpretare instrumentală (56%), artă plastică (27%) și dans popular (10%). La toate celelalte specialități, în ansamblu, învață circa 7% din întreg contingentul de elevi.

Cei mai mulți absolvenți ai instituțiilor de învățământ artistic extrașcolară sunt de la profilul muzică – circa 1095 de persoane, ce constituie circa 48% din numărul total de absolvenți, promoția 2019. Programele de instruire la profilul Arte vizuale au fost absolvite de 854 de persoane (39%), cele de artă coregrafică – de 248 de persoane (11%), iar cele de artă dramatică – de 39 de persoane (2% din numărul total de absolvenți).

Majoritatea absolvenților, circa 77%, sunt din mediul urban. Ratele de promovare din instituțiile de învățământ artistic extrașcolară din mediul rural sunt cu 4-5 puncte procentuale mai mici decât cele din instituțiile din mediul urban.

Accesul la serviciile prestate de instituțiile de învățământ artistic extrașcolar. Întrucât participarea la activitățile din instituțiile de învățământ artistic extrașcolar este benevolă, accesul la serviciile de învățământ artistic se măsoară prin numărul de participanți la activitățile în cauză, raportat la numărul total de candidați ce doresc să participe la astfel de activități. Conform datelor raportate de instituțiile de învățământ artistic extrașcolar, toți candidații ce au dorit să urmeze programele de formare artistică, au avut posibilitatea să o facă, fără ca acest fapt să ducă la suprasolicitarea instituțiilor în cauză.

Astfel, în ansamblu pe țară, gardul de utilizare a capacităților de proiect al instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar este de doar 42%, fiind de 39% în cazul școlilor de arte plastice, de 41% - în cazul școlilor de arte și de 45% - în cazul școlilor de muzică.

Unul din factorii care ar putea să descurajeze copiii, elevii și părinții să urmeze programele de învățământ artistic extrașcolar ar putea să fie taxele de participare, mărimea medie a cărora constituie circa 174 de lei pe lună. În școlile de arte plastice, media acestor taxe este de 134 de lei, în școlile de muzică – de 165 de lei, iar în școlile de arte – de 179 de lei. Accentuăm faptul că în afară de taxele propriu-zise, familiile elevilor care urmează programe de învățământ artistic extrașcolar suportă și mai multe cheltuieli aferente (instrumente muzicale, costume, deplasări la concursuri și expoziții ș.a.), lipsa resurselor necesare pentru participarea copiilor la programele în cauză fiind indicată de 19% dintre cadrele de conducere și de 22% dintre cadrele didactice.

Sub aspect de gen, ponderea fetelor în totalul de participanți la programele de învățământ artistic extrașcolar este semnificativ mai mare decât cea a băieților, respectiv, 64% fete și doar 36% băieți. Cea mai mare pondere a fetelor, de 78%, se atestă în cazul școlilor de arte plastice, care sunt urmate de școlile de arte (63% de fete) și cele de muzică (59% de fete). Evident, instituțiile de învățământ artistic extrașcolar ar trebui să-și promoveze mai intens serviciile de educație artistică în rândul băieților.

Din numărul total de circa 18,4 mii de participanți la programele de învățământ artistic extrașcolar, 33 de persoane sunt cu necesități educaționale speciale (0,2% din numărul total de elevi). Numărul elevilor aflați în situații de risc este de 1758, ceea ce constituie circa 10% din numărul total de elevi din instituțiile de învățământ artistic extrașcolar.

În general, marea majoritate a cadrelor de conducere (85%) și majoritatea cadrelor didactice (71%) consideră că instituțiile de învățământ artistic extrașcolar au posibilități de creștere a numărului de participanți la activitățile din instituțiile respective. Cauzele principale care nu permit o astfel de creștere sunt lipsa încăperilor (32% din cadrele de conducere și 22% din cadrele didactice), lipsa cadrelor didactice cu pregătire în profilurile activităților extrașcolare (26% din cadrele de conducere și 13% din cadrele didactice). O parte semnificativă din respondenți, 11% din rândul cadrelor de conducere și 14% din rândul cadrelor didactice, au raportat suprasolicitarea elevilor în cadrul activităților din instituțiile de învățământ general.

O parte semnificativă din cadrele didactice au accentuat că una dintre cauzele care nu permit creșterea numărului de elevi din instituțiile de învățământ artistic extrașcolar o constituie lipsa încăperilor adaptate, în special a celor destinate activităților de instruire în mod individual.

Relevanța și eficacitatea serviciilor prestate de instituțiile de învățământ artistic extrașcolar. Relevanța și eficacitatea au fost măsurate prin metodele de cercetări sociologice, desfășurate în rândul cadrelor de conducere și cadrelor didactice din instituțiile în cauză.

Ponderea cadrelor de conducere care consideră că activitățile desfășurate în instituțiile de învățământ artistic extrașcolar corespund în mare măsură necesităților de formare și dezvoltare ale elevilor este de circa 78%, iar cea a cadrelor didactice – de circa 76%.

Măsura în care activitățile desfășurate în instituțiile de învățământ artistic extrașcolar își ating scopul este considerată ca fiind mare – de 67% din cadrele de conducere și de 77% din cadrele didactice.

Concluziile referitoare la relevanța serviciilor prestate de instituțiile de învățământ artistic extrașcolar pot fi făcute analizând solicitările elevilor și părinților referitoare la includerea în programele de învățământ a unor discipline artistice și/sau specializări noi. Astfel de dorințe au fost formulate în cadrul discuțiilor în grup de mai mulți părinți. Conform declarațiilor părinților, cel mai frecvent motiv, invocat de administrațiile instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar în cazul refuzului de a deschide cercuri noi este lipsa cadrelor didactice cu o pregătire ce ar corespunde specificului specialităților și/sau specializărilor solicitate.

Evaluarea și certificarea competențelor elevilor din instituțiile de învățământ artistic extrașcolar. Planurile de învățământ artistic extrașcolar conțin prevederi explicite referitoare la termenii de efectuare a evaluărilor sumative (la sfârșit de semestru, la sfârșit de an școlar) și formele acestora (concerte, colocvii, verificări semestriale, examene de promovare, examene de absolvire, examene de competențe profesionale).

Metodele de evaluare sunt la discreția instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar, majoritatea din cele mai des utilizate reflectând specificul învățământului artistic (concursuri, expoziții, concerte, spectacole, portofolii ș.a.m.d.).

Toate instituțiile de învățământ artistic extrașcolar eliberează acte care certifică nivelul de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în instituțiile în cauză. Circa 31% dintre instituții au raportat că eliberează diplome, iar 58% dintre instituții – certificate, modelele acestora fiind aprobate de organul central de specialitate.

La data efectuării cartografierii, modelele respective de diplome și certificate nu erau actualizate conform cerințelor Codului Educației și nu erau publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. În consecință, diplomele și certificatele eliberate de instituțiile de învățământ artistic extrașcolar nu sunt personalizate și nu sunt luate la evidență de către Centrul de Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație, instituție care este responsabilă de actele de studii, eliberate în învățământul general, profesional tehnic și cel superior.

Calitatea serviciilor prestate de instituțiile de învățământ artistic extrașcolar. Calitatea serviciilor a fost abordată din perspectiva asigurării curriculare, dorințelor elevilor de a susține evaluările sumative și de a fi promovați dintr-o clasă în alta și, în consecință, de la un nivel de învățământ la altul; monitorizării, evaluării și analizei calității procesului de predare-învățare-evaluare în cadrul organelor consultative și de conducere ale instituțiilor în cauză; corespunderii studiilor conducătorilor de clase, grupe și colective artistice profilurilor acestora.

Accentuăm faptul că, spre deosebire de alte instituții de educație/învățământ extrașcolar, în cazul învățământului artistic extrașcolar calitatea serviciilor prestate se asigură prin desfășurarea activităților de instruire în baza planurilor de învățământ aprobate de organul central de specialitate și a unor curricula, programe și planuri de autor, care, în mare măsură, sunt specifice unui învățământ formal și, mai puțin, unui învățământ neformal.

În general, odată cu creșterea nivelului de instruire, numărul de elevi promovați dintr-o clasă în alta scade. Acest fapt se explică atât prin părăsirea instituțiilor de către unii elevi din proprie inițiativă, cât și prin individualizarea procesului de studii. În opinia autorilor acestui raport, scăderea numărului de elevi odată cu creșterea nivelului de instruire nu neapărat indică o scădere a calității serviciilor prestate de instituțiile de învățământ artistic extrașcolar, întrucât rezultatele

evaluărilor nivelului de stăpânire de către elevi a competențelor cerute de curricula depind în mare măsură și de vocația acestora.

După corespunderea studiilor cadrelor de conducere și a celor didactice disciplinelor predate în instituțiile de învățământ artistic extrașcolar se atestă anumite lacune. Conform opiniilor respondenților-conducători ai instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar, necorespunderea studiilor conducătorilor de instituții profilului disciplinelor predate este de 5% în cazul școlilor de arte, de 6% - în cazul școlilor de arte plastice și de 11% - în cazul școlilor de muzică. În opinia cadrelor didactice însă, aceste necorespunderi sunt cu mult mai mici și nu depășesc valoarea de 3%.

Deși activitățile didactice desfășurate de angajații instituțiile de învățământ artistic extrașcolar sunt frecvent analizate în cadrul organelor consultative și de conducere ale instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar, unii respondenți au menționat faptul că problemele respective niciodată nu au fost abordate în cadrul consiliilor de administrație (9% dintre cadrele de conducere și cele didactice), comisiilor metodice și comisiilor de atestare (10% din cadrele didactice). Este îngrijorător și faptul că problemele în cauză niciodată nu au fost discutate în comisiile multidisciplinare intrașcolare pentru protecția copiilor aflați în situație de risc din mai multe instituții de învățământ artistic extrașcolar, situație raportată de 41% dintre cadrele de conducere și 17% dintre cadrele didactice incluse în cercetarea sociologică.

Managementul participativ al instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar. Atât cadrele de conducere, cât și cele didactice (74%) consideră că activitățile manageriale sunt organizate în mare măsură conform regulamentelor din învățământul extrașcolar. Circa 26% din cadrele de conducere și 22% din cadrele didactice consideră că activitățile respective sunt organizate conform regulamentelor în cauză doar într-o anumită măsură. Ponderea respondenților-cadre didactice care au opinat că activitățile manageriale din instituțiile în care activează corespund puțin sau nu corespund deloc regulamentelor în vigoare este statistic ne semnificativă, de circa 3%.

Majoritatea cadrelor de conducere (85%) și a cadrelor didactice (77%) consideră că opiniile părinților referitoare la activitățile din instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar au influențat în mare sau într-o oarecare măsură deciziile luate de administrația acestora. Ponderea respondenților care consideră că opiniile părinților influențează puțin sau nu influențează deloc deciziile luate de administrațiile instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar este statistic semnificativă – de 14% în cazul respondenților-cadre de conducere și de 15% - în cazul respondenților-cadre didactice.

Chiar dacă în multe instituții de învățământ artistic extrașcolar există organe consultative ale elevilor și părinților, unele dintre ele nu prea examinează activitățile didactice desfășurate de angajații instituțiile respective, acest lucru fiind raportat de circa 24% din conducătorii de instituții și de aproximativ 14% din cadrele didactice.

O parte semnificativă din conducătorii de instituții extrașcolare raportează faptul că în instituțiile în care ei activează nu există consilii ale părinților (26%) și consilii ale elevilor (41%). Inexistența în mai multe instituții de învățământ artistic extrașcolar a acestor organe consultative este confirmată și de răspunsurile respondenților-cadre didactice: 24% dintre ele au raportat inexistența consiliilor părinților și 40% – inexistența consiliilor elevilor.

Resursele umane din instituțiile de învățământ artistic extrașcolar. La data cartografierii, în instituțiile de învățământ artistic extrașcolar erau angajate 2435 de persoane, dintre care 159 cadre de conducere (6,5%), 1806 cadre didactice (74,2%), 33 cadre didactice auxiliare (1,4%) și

437 cadre nedidactice (18,0%). Aproape fiecare al patrulea cadru didactic (22%) și fiecare al patrulea cadru de conducere (21%) a depășit vârsta de pensionare.

În instituțiile de învățământ artistic extrașcolar, ponderea cadrelor didactice care dețin gradele didactice unu și superior este de 17,0%, pe când în celelalte instituții de învățământ general (școli primare, gimnazii și licee) – de 15,2%. În cazul gradelor manageriale, în instituțiile de învățământ artistic ponderea cadrelor de conducere care dețin gradele manageriale unu și superior fiind de 5,0%, iar în școlile generale – de 6,5%. Circa 2,1% din numărul total de cadre de didactice și de conducere dețin titluri onorifice.

În procesul cartografierii nu au fost identificate programe de studii universitare de masterat și programe de formare continuă anume în domeniul învățământului artistic extrașcolar.

De asemenea, s-a constatat că regulamentele de evaluare și de atestare ale cadrelor didactice și ale celor de conducere nu țin cont în deplină măsură de specificul activităților din cadrul instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar.

Baza materială a instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar. La data cartografierii, instituțiile de învățământ artistic extrașcolar dispuneau de circa 12311 locuri, dintre care 3848 în mediul rural (31%) și 8463 în mediul urban (69%). Din ele, accesibile persoanelor cu CES sunt circa 1720 de locuri, ceea ce constituie circa 14% din numărul total de locuri.

La nivel de țară, ponderea instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar care dispun de spații proprii este de 84%. Nu au spații proprii 15% din școlile de arte și 15% din școlile de muzică. Toate școlile de arte plastice, adică 100%, dispun de spații proprii. Din lipsă de spații, circa 32% din instituțiile de învățământ artistic extrașcolar sunt nevoite să închirieze spații suplimentare.

În ansamblu, nivelul de dotare a instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar este de circa 81%, între instituțiile din mediul urban și cel rural existând decalaje statistice semnificative. Astfel, în cazul școlilor de muzică, nivelul de dotare a instituțiilor din mediul rural este de 78%, iar cel al instituțiilor din mediul urban – de 89%. În cazul școlilor de arte, situația este inversă: 84% – în mediul rural și 77% – în mediul urban. Acest fapt se explică prin diversitatea mai mare a claselor de arte plastice și numărul cu mult mai mare de participanți per instituție. Accentuăm faptul că standardele de dotare minimă a acestei categorii de instituții de învățământ artistic extrașcolar lipsesc, iar concluzii privind nivelul de dotare au fost realizate în baza datelor furnizate de administrațiile acestora.

Pe lângă faptul că nivelul de dotare a instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar este relativ jos, respondenții au remarcat faptul că multe din echipamentele utilizate sunt depășite fizic și moral, iar standardele de dotare minimă a acestei categorii de instituții de învățământ lipsesc.

Finanțarea instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar. Spre deosebire de centrele de educație extrașcolară în cazul învățământului școlar artistic, școlile de muzică, artă și artă plastică percep o anumită plată pentru instruirea copiilor/elevilor, această plată stabilindu-se în funcție de suma totală a cheltuielilor efective suportate în anul precedent pentru întreținerea respectivei instituții extrașcolare. Cuantumul taxei se stabilește în mărime de 20% din cheltuielile curente suportate de instituție în anul precedent. Autoritățile APL, în funcție de situația financiară reală în teritoriu, în caz de necesitate, pot stabili o altă taxă pentru instruire, dar nu mai mare decât cea regulamentară (20 %).

Sursa prioritară de finanțare a instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar o constituie transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale.

Veniturile bugetului consolidat aferent instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar au fost formate în 2019 în proporție de 88,6% din transferurile cu destinație specială provenite de la bugetul de stat, încasările de la prestarea serviciilor cu plată au contribuit cu 10,6%.

În structura cheltuielilor bugetelor instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar, cheltuielile de personal dețin o pondere dominantă (90,2%). Cota parte a cheltuielilor aferente bunurilor și serviciilor în totalul cheltuielilor și activelor nefinanciare este de 3,9%. În structura activelor nefinanciare, mijloacele fixe dețin ponderea de 3,7% față de total, stocurile de materiale circulante – 1,1%.

În anul 2019, mărimea medie a cheltuielilor și activelor financiare per copil la nivelul instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar a fost de circa 14,3 mii lei.

Instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar și serviciile prestate de ele

Cartografierea instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar și a serviciilor prestate de ele. Cartografierea s-a efectuat prin completarea în fiecare instituție de învățământ a unui chestionar Excel în limbile română sau rusă, la alegerea instituției de învățământ și agregarea informațiilor colectate în Baza de date "Școli sportive". Ulterior, în baza informațiilor din baza de date în cauză au fost calculate valorile principalilor indicatori ce caracterizează rețeaua de instituții de învățământ sportiv extrașcolar din țară și serviciile prestate de acestea.

Din totalul de 92 de instituții de învățământ sportiv extrașcolar, 63 sunt școli sportive, 29 – școli sportive specializate și nici una nu s-a declarat școală sportivă de măiestrie superioară. Majoritatea instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar – 82 dintre ele, se află în mediul urban, iar 10 – în mediul rural. După limba de predare, 75 de instituții sunt în limba română și 16 în limba rusă. O instituție de învățământ sportiv extrașcolar a declarat o altă limbă de predare.

În instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar activează 733 de secții sportive, marea majoritate din ele fiind în școlile sportive (93% din numărul total de secții). Majoritatea secțiilor, circa 93% sunt concentrate în mediul urban. Circa 86% din secții pregătesc sportivi la probele olimpice de vară, iar 14% – la probele neolimpice. Ponderea secțiilor ce pregătesc sportivi la probele naționale este de doar 0,4%.

În instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar sunt pregătiți circa 31,4 mii de sportivi. Cei mai mulți sportivi, circa 23,8 mii, ce constituie 76% din numărul total de sportivi, sunt pregătiți în școlile sportive și circa 7,5 mii de elevi (24%) – în școlile sportive specializate.

După grupele de probe sportive, cei mai mulți sportivi, circa 27,4 mii (88% din numărul total de sportivi) sunt pregătiți la probele olimpice de vară. La probele neolimpice sunt pregătiți circa 3,8 mii de sportivi (12% din numărul total de sportivi). La probele naționale sunt pregătiți doar 61 de sportivi, ce constituie circa 0,2% din numărul total de sportivi. Ponderea sportivilor ce sunt pregătiți la probele neolimpice este mai mare în școlile sportive specializate, fiind de circa 17%, comparativ cu 11% în școlile sportive.

După fondatori, cei mai mulți sportivi sunt pregătiți în instituțiile fondate de consiliile raionale (45% din numărul total de sportivi), care sunt urmate de instituțiile fondate de consiliile municipale (27%), autoritățile publice centrale (16%), UTAG (7%) și consiliile locale (4%).

La etapa începători sunt pregătiți circa 16,0 mii de sportivi (51,0% din numărul total de persoane ce frecventează instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar), la etapa avansați – 14,7 mii de persoane (46,9%), la etapa de măiestrie sportivă – 534 de persoane (1,70%), iar la etapa măiestrie sportivă superioară – 106 persoane (0,34%).

Accesul la serviciile prestate de instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar. Întrucât participarea la pregătirea din instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar este benevolă, accesul la serviciile de învățământ sportiv se măsoară prin numărul de participanți la activitățile în cauză, raportat la numărul total de candidați ce doresc să participe la astfel de activități. Conform datelor raportate de instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar, toți candidații ce au dorit să urmeze programele de pregătire sportivă, apți din punct de vedere medical, au avut posibilitatea să o facă, fără ca acest fapt, cu unele excepții, să ducă la suprasolicitarea instituțiilor în cauză.

Astfel, în ansamblu pe țară, gardul de utilizare a capacităților de proiect al instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar este de doar 65%, fiind de 75% în cazul școlilor sportive și de 45% în cazul școlilor sportive specializate.

Ponderea sportivilor ce sunt pregătiți în instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar din mediul rural este foarte mică, de circa 7% din numărul total de persoane ce frecventează instituțiile în cauză.

Unul din factorii care ar putea să descurajeze copiii, elevii și părinții să urmeze programele de învățământ sportiv extrașcolar ar putea să fie taxele de participare. În ansamblu pe țară media acestei taxe este relativ mică, de 82 de lei pe lună, însă în cazul instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar fondate de consiliile municipale ea atinge valoarea de 200 de lei pe lună. Menționăm faptul că astfel de taxe se percep doar în cazul sportivilor începători, în cazul sportivilor avansați media taxei respective fiind de doar 28 de lei pe lună. Accentuăm faptul că în prezent nu există acte normativ-juridice ce ar stipula în mod explicit modul de stabilire a taxelor din învățământul sportiv extrașcolar, administrația publică locală și instituțiile respective conducându-se atât de istoricul taxelor, cât și de mărimea taxelor stabilite de alte instituții extrașcolare.

În aspect de gen, ponderea fetelor în totalul de participanți la programele de învățământ sportiv extrașcolar este semnificativ mai mică decât cea a băieților, respectiv, 23% fete și 77% băieți. Aceste diferențe se atestă atât în cazul școlilor sportive, cât și în cazul școlilor sportive specializate. După probele sportive, cele mai mari diferențe de gen se atestă în cazul grupelor de probe sportive naționale, ponderea fetelor fiind de 10%, iar a băieților – de 90%. Evident, instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar ar trebui să-și promoveze mai intens serviciile de pregătire sportivă în rândul fetelor.

Din numărul total de circa 33,0 mii de copii ce urmează programele de învățământ sportiv extrașcolar, 9 persoane sunt cu necesități educaționale speciale. Numărul copiilor aflați în situații de risc ce frecventează instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar este de 1 005, ce constituie circa 3,0% din numărul total de sportivi din instituțiile în cauză. Ponderea copiilor aflați în situație de risc este mai mare în instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar fondate de consiliile locale (7%) și cele municipale (8%). Ponderea copiilor din această categorie este cu mult mai mică în instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar fondate de consiliile raionale (1%) și cele fondate de autoritățile publice centrale (1%).

În general, majoritatea a cadrelor de conducere (79%) și majoritatea cadrelor didactice (76%) consideră că instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar au posibilități de creștere a numărului de participanți la activitățile din instituțiile respective. Cauzele principale care nu permit o astfel de creștere sunt lipsa încăperilor (34% din cadrele de conducere și 40% din cadrele didactice), lipsa cadrelor didactice cu pregătire în profilurile activităților sportive extrașcolare (32% din

cadrele de conducere și 30% din cadrele didactice). O parte semnificativă din respondenți, 11% din rândul cadrelor de conducere și 19% din rândul cadrelor didactice, au raportat lipsa echipamentelor pentru activitățile sportive extrașcolare.

O parte statistic semnificativă din cadrele de conducere (7%) au accentuat că una din cauzele ce nu permit creșterea numărului de elevi din instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar o constituie suprasolicitarea elevilor în instituțiile de învățământ primar și secundare general.

Relevanța și eficacitatea serviciilor prestate de instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar. Relevanța și eficacitatea au fost măsurate prin metodele de cercetări sociologice, desfășurate în rândul cadrelor de conducere și cadrelor didactice din instituțiile în cauză.

Ponderea cadrelor de conducere care consideră că activitățile desfășurate în instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar corespund în mare măsură necesităților de formare și dezvoltare ale elevilor este de circa 78%, iar cea a cadrelor didactice – de circa 62%.

Măsura în care activitățile desfășurate în instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar își ating scopul este considerată ca fiind mare de 72% din cadrele de conducere și de 76% din cadrele didactice.

Concluziile referitoare la relevanța serviciilor prestate de instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar pot fi făcute analizând solicitările elevilor și părinților referitoare la includerea în programele de învățământ a unor discipline sportive și/sau probe sportive noi. Astfel de dorințe au fost formulate în cadrul discuțiilor în grup de mai mulți părinți. Conform declarațiilor părinților, cel mai frecvent motiv, invocat de administrațiile instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar în cazul refuzului de a deschide secții noi, este lipsa cadrelor didactice cu o pregătire ce ar corespunde specificului probelor sportive solicitate.

Evaluarea și certificarea competențelor elevilor din instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar. Evaluarea nivelului de pregătire a sportivilor se efectuează în baza testelor de pregătire fizică generală și testelor specifice ramurii de sport practicate, elaborate de instituțiile sportive și aprobate de către directorul acestora. Testele se susțin de 2 ori pe an, la jumătatea anului de instruire și la sfârșit de an. Un rol important în evaluarea nivelului de pregătire sportivă îl au rezultatele obținute de elevi la diverse concursuri sportive, reglementările respective fiind incluse în actele normativ-juridice referitoare la activitatea școlilor sportive.

Metodele de evaluare sunt la discreția instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar, majoritatea din cele mai des utilizate reflectând specificul învățământului sportiv (competiții, testări, concursuri, observări, probe orale ș.a.).

Circa 87% dintre instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar eliberează acte care certifică nivelul de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în instituțiile în cauză: Circa 13% dintre instituții au raportat că nu eliberează nici un fel de acte care ar certifica competențele respective. Modelele de diplome și certificate sunt din cele mai diverse, unele fiind elaborate de instituțiile propriu-zise, altele de organele locale de specialitate în domeniul sportului, iar unele, conform opiniilor respondenților – de organul central de specialitate.

La data efectuării cartografierii, modelele respective de diplome și certificate nu erau conforme cerințelor Codului Educației și nu erau publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. În consecință, diplomele și certificatele eliberate de instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar nu sunt personalizate și nu sunt luate la evidență de către Centrul de Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație, instituție care este responsabilă de actele de studii, eliberate în învățământul general, profesional tehnic și cel superior.

Calitatea serviciilor prestate de instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar. Calitatea serviciilor a fost abordată din perspectiva asigurării curriculare, dorințelor elevilor de a susține evaluările sumative și de a fi promovați dintr-un an de pregătire în altul, de la nivelul curent de pregătire la unul mai superior; monitorizării, evaluării și analizei calității procesului de pregătire sportivă în cadrul organelor consultative și de conducere ale instituțiilor în cauză; corespunderii studiilor conducătorilor de secții sportive profilurilor acestora.

Accentuăm faptul că, spre deosebire de alte instituții de educație/învățământ extrașcolar, în cazul învățământului sportiv extrașcolar calitatea serviciilor prestate se asigură prin desfășurarea activităților de pregătire în baza unor normative explicite, aprobate de organul central de specialitate și a unor programe de pregătire/antrenamente care, în mare măsură, sunt specifice unui învățământ formal și mai puțin unui învățământ neformal.

În general, odată cu creșterea nivelului de pregătire, numărul de sportivi scade de la un an la altul, însă această scădere este firească în cazul pregătirii sportive și se încadrează în normativele stabilite în regulamentele referitoare la activitatea instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar. Acest fapt se explică atât prin părăsirea instituțiilor de către unii elevi din proprie inițiativă, cât și prin individualizarea procesului de pregătirea sportivă. În opinia autorilor acestui raport, scăderea numărului de elevi odată cu creșterea nivelului de pregătire sportivă nu neapărat indică o scădere a calității serviciilor prestate de instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar, întrucât rezultatele evaluărilor nivelului de stăpânire de către elevi a competențelor cerute de actele normative în vigoare depind în mare măsură de vocația și starea fizică a acestora.

Deși activitățile didactice desfășurate de angajații din instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar sunt frecvent analizate în cadrul organelor consultative și de conducere ale instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar, unii respondenți au menționat faptul că problemele respective niciodată nu au fost abordate în cadrul consiliilor de administrație (4% dintre cadrele de conducere și 16% dintre cadrele didactice), comisiile metodice (11% dintre cadrele didactice) și comisiile de atestare (13% din cadrele didactice).

Este îngrijorător și faptul că problemele în cauză niciodată nu au fost discutate în comisiile multidisciplinare intrașcolare pentru protecția copiilor aflați în situație de risc din mai multe instituții de învățământ sportiv extrașcolar. Această situație a fost raportată de 33% dintre cadrele de conducere și 34% dintre cadrele didactice incluse în cercetarea sociologică, iar circa 28% dintre cadrele de conducere și circa 5% dintre cadrele didactice au indicat că în instituțiile în care ele activează astfel de comisii nici nu există.

Circa 50% dintre părinți și circa 54% dintre elevi sunt în mare sau într-o anumită măsură mulțumiți de activitățile secțiilor sportive, ponderea celor puțin mulțumiți fiind de 10% în cazul părinților și 6% în cazul elevilor. În mare parte, nemulțumirile sunt cauzate de condițiile neadecvate din sălile de antrenament și lipsa echipamentelor sportive.

Managementul participativ al instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar. Atât cadrele de conducere (85%), cât și cele didactice (79%) consideră că activitățile manageriale sunt organizate în mare măsură conform regulamentelor instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar. Circa 15% din cadrele de conducere și 21% din cadrele didactice consideră că activitățile respective sunt organizate conform regulamentelor în cauză doar într-o anumită măsură. Nu au fost identificați respondenți-cadre de conducere sau respondenți-cadre didactice care ar fi afirmat că activitățile manageriale din instituțiile în care activează corespund puțin sau nu corespund deloc regulamentelor în vigoare.

Este îngrijorător faptul că atât cadrele de conducere (27%), cât și cadrele didactice (5%) afirmă că în instituțiile în care ele activează nu există consiliile ale părinților. O situație similară se atestă și în cazul consiliilor elevilor, inexistența acestora fiind raportată de 40% dintre respondenții-cadre de conducere și 5% dintre respondenții-cadre didactice.

Chiar dacă în multe instituții de învățământ sportiv extrașcolar există organe consultative ale elevilor și părinților, unele nu prea examinează activitățile didactice desfășurate de angajații instituțiilor respective, acest lucru fiind raportat de circa 20% din conducătorii de instituții și de circa 25% din cadrele didactice.

Indiferent de modalitățile de consultare (discuții, ședințe, adunări, chestionare online și offline, în cadrul orelor de activitate a secțiilor sportive etc.), circa o treime dintre părinți și o pătrime dintre elevi afirmă că nu au fost niciodată consultați în aspectele ce țin de activitatea instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar pe care le frecventează.

Majoritatea cadrelor de conducere (66%) și a cadrelor didactice (56%) consideră că opiniile părinților referitoare la activitățile din instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar au influențat în mare sau într-o oarecare măsură deciziile luate de administrația acestora. Ponderea respondenților care consideră că opiniile părinților influențează puțin sau nu influențează deloc deciziile luate de administrațiile instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar este semnificativă – de 34% în cazul respondenților-cadre de conducere și de 34% în cazul respondenților-cadre didactice.

Ponderile părinților și ale elevilor care consideră că opiniile lor au influențat deciziile luate de administrațiile instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar este semnificativ mai mică, de doar 48% în cazul părinților și de doar 45% în cazul elevilor.

Resursele umane din instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar. La data cartografierii, în instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar erau angajate 2483 de persoane, dintre care 164 cadre de conducere (6,6%), 1492 cadre didactice (60,1%), 11 cadre didactice auxiliare (0,4%) și 816 cadre nedidactice (32,9%). Aproape fiecare al patrulea cadru didactic (21%) și fiecare al patrulea cadru de conducere (21%) a depășit vârsta de pensionare.

După corespunderea studiilor cadrelor de conducere și a celor didactice posturilor ocupate în instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar se atestă anumite lacune. Conform rezultatelor cartografierii, necorespunderea studiilor conducătorilor instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar specificului posturilor ocupate este de 5%, iar 2% din respondenți au refuzat să răspundă la această întrebare. În cazul cadrelor didactice, ponderea persoanelor studiile cărora nu corespund specificului posturilor ocupate este de circa 11%, iar un 1% dintre respondenți au refuzat să răspundă la această întrebare.

În instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar ponderea cadrelor didactice ce dețin gradele didactice unu și superior este de 18,6%, pe când în celelalte instituții de învățământ general (școli primare, gimnazii și licee) – de 15,2%. În cazul gradelor manageriale, situația este alta, în instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar ponderea cadrelor de conducere ce dețin gradele manageriale unu și superior fiind de 5,5%, iar în școlile generale – de 6,5%. Circa 29,7% din numărul total de cadre de didactice și de conducere dețin titluri sportive, iar 3,4% – categoria sportivă „Candidat în Maestri ai Sportului”.

În procesul cartografierii nu au fost identificate programe de studii universitare de masterat și programe de formare continuă anume în domeniul învățământului sportiv extrașcolar.

De asemenea, s-a constatat că regulamentele de evaluare și de atestare a cadrelor didactice și a celor de conducere nu țin cont în deplină măsură de specificul activităților din cadrul instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar.

Baza materială a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar. La data cartografierii, instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar dispuneau de circa 16091 locuri, din care 881 în mediul rural (5,5%) și 15210 în mediul urban (94,5%). Din ele, accesibile persoanelor cu CES sunt circa 1280 de locuri, ce constituie circa 8% din numărul total de locuri.

La nivel de țară, ponderea instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar ce dispun de spații proprii este de circa 72%. Nu au spații proprii 21% din școlile sportive și 45% școlile sportive specializate. Din lipsă de spații, circa 48% din instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar sunt nevoite să închirieze spații suplimentare. Totodată, 7 din cele 92 de instituții de învățământ sportiv extrașcolar dau în chirie spații, iar 4 din ele au refuzat să răspundă la această întrebare.

În ansamblu, nivelul de dotare a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar este de circa 69%, între instituțiile din mediul urban și cel rural existând decalaje statistic semnificative. Astfel, în cazul școlilor sportive, nivelul de dotare a instituțiilor din mediul rural este de 78%, iar cel al instituțiilor din mediul urban – de 69%. În cazul școlilor sportive specializate, diferențele sunt și mai mari: 100% în mediul rural și 55% în mediul urban. Acest fapt se explică prin diversitatea mai mare a secțiilor sportive și numărul cu mult mai mare de participanți per instituție.

Pe lângă faptul că nivelul de dotare a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar este relativ jos, respondenții au remarcat faptul că multe din echipamentele utilizate sunt depășite fizic și moral, iar standardele de dotare minimă a acestei categorii de instituții de învățământ lipsesc.

Finanțarea instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar. Sursa prioritară de finanțare a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar o constituie transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale. Începând cu anul 2014 finanțarea instituțiilor de învățământ extrașcolar, inclusiv a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar, se face în baza principiului istoric, pornindu-se de la nivelul transferurilor din anul trecut cu considerarea creșterilor salariale din politica fiscală pe anul viitor și evoluția indicatorilor macroeconomici. Practic 100% din veniturile bugetului consolidat aferent instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar revin finanțării de la bugetele locale sau de la bugetul de stat. Doar 20 școli sportive au avut în 2019 încasări de la prestarea serviciilor cu plată.

Accentuăm faptul că în corespundere cu Codului Educației al Republicii Moldova, instituțiile de învățământ extrașcolar publice pot presta servicii educaționale contra plată doar suplimentar la cele prevăzute în planul de învățământ și curriculum. Accentuăm faptul că doar un număr foarte mic de instituții de învățământ sportiv extrașcolar colectează astfel de taxe, mărimea lor lunară variind între 15 și 200 de lei

Din totalul de 95 de instituții de învățământ sportiv extrașcolar supuse analizei financiare, 22% sunt finanțate din bugetele locale de nivelul 1, 55% – din bugetele locale de nivelul 2 și 23% – din bugetul de stat.

Ponderea cheltuielilor propriu-zise în structura cheltuielilor și a activelor nefinanciare aferente bugetelor instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar este de 85,1%, activele nefinanciare înregistrând 11,0%. În structura cheltuielilor propriu-zise, cheltuielile de personal dețin ponderea dominantă, de 68,7%. Cota parte a cheltuielilor aferente bunurilor și serviciilor în totalul cheltuielilor și activelor nefinanciare este de 15,3%. În structura activelor nefinanciare,

mijloacele fixe dețin ponderea de 7,2% față de total, stocurile de materiale circulante – 3,8%. Ponderea cheltuielilor din proiecte de investiții capitale de 3,2%.

În anul 2019, mărimea medie a cheltuielilor și activelor financiare per participant la nivelul școlilor sportive a fost egală cu 10 472 lei, fiind descompusă după cum urmează: cheltuielile de personal per participant au constituit – 7 489,6 lei; cheltuielile aferente procurării de servicii per participant – 1 668,8 lei, inclusiv: cheltuielile aferente serviciilor energetice și comunale per participant – 667,7 lei; active nefinanciare per participant – 1 187,4 lei.

Alte entități juridice și servicii de educație extrașcolară prestate de ele

Cartografierea prestatorilor de servicii de educație extrașcolară, alții decât instituțiile de învățământ. Cartografierea s-a efectuat prin completarea de către operatori pentru fiecare din instituțiile incluse în studiu a unui chestionar special elaborat în acest scop.

În procesul de cartografiere au fost identificați 202 prestatori de servicii de educație extrașcolară, principalii din ei fiind bibliotecile (50%) și casele de cultură (33%). Ponderea celorlalte categorii de prestatori nu depășește 5%.

Din totalul de 989 de servicii de educație extrașcolară, 583 sunt prestate de biblioteci (59%) și 273 de casele de cultură (28% din numărul total de servicii.). Numărul de servicii prestate de centrele de tineret este de 33 (3,3%), iar de centrele comunitare – 35 de servicii (3,5% din numărul total de servicii). Centrele de sănătate prietenoase tinerilor prestează 17, iar organizațiile neguvernamentale – 7 servicii de educație extrașcolară, respectiv 1,7% și 0,7% din numărul total de servicii.

Serviciile prestate sunt cele mai diverse, cele mai des întâlnite fiind cluburile pe interese (15% din numărul total de servicii), cercurile (14%), atelierile de lucru (11%), concertele (8%), programele de formare (7%), acordarea de asistență (4%) ș.a.

După domeniile de activitate, cele mai frecvente sunt serviciile artistice (21%), culturale (20%) și recreative (10%).

Beneficiari ai serviciilor de educație extrașcolară, prestate de entități juridice, altele decât instituțiile de învățământ. Din cei circa 323 de mii de beneficiari ai serviciilor de educație extrașcolară, marea majoritate, circa 276 de mii sunt participanți ai activităților din cadrul bibliotecilor și caselor de cultură. Circa 20,5 mii de persoane au beneficiat de serviciile prestate de centrele de sănătate prietenoase tinerilor, circa 9 mii – de centrele de tineret, iar alte circa 4 mii – de centrele comunitare.

Ponderea copiilor ce au beneficiat de serviciile de educație extrașcolară în totalul de beneficiari este de circa 21%, iar a tinerilor – de circa 19%.

Accesul la serviciile de educație extrașcolară prestate de entități juridice, altele decât instituțiile de învățământ. Serviciile prestate de instituțiile din categoria "Alți prestatori" se caracterizează printr-un grad înalt de accesibilitate, ponderea copiilor aflați în situație de risc în numărul total de copii fiind de circa 12%.

Experiența internațională de finanțare a serviciilor de educație extrașcolară

Experiența țărilor occidentale în finanțarea serviciilor de educație extrașcolară. Terminologia joacă un rol cheie în înțelegerea structurii sistemelor străine de educație extrașcolară, a politicilor, reglementărilor și modalităților de finanțare a acestora. De regulă, noțiunea de educație extrașcolară este inclusă în conceptul mai extins de educație suplimentară.

Tabelul de mai jos prezintă noțiunile principale folosite în educația suplimentară în Suedia, Spania, Marea Britanie, SUA, Australia și Singapore, interpretarea semnificațiilor acestora, caracteristicile funcțiilor și politicile privind participarea copiilor.

Tabelul A 1. Fundamentul conceptual în țările studiate

Țara	Noțiunea	Semnificație	Funcția educației suplimentare	Modalitatea de participare a copiilor
Suedia	Fritidshem, Fritidsklubb	„Casa timpului liber”, „clubul timpului liber”	„Grup de zi extinsă”, organizarea recreerii, o modalitate de a ține copiii ocupați după școală, care vizează descărcarea emoțională a elevului	Opțională
Spania	Educación complementaria/extrascolar	Educație suplimentară / extracurriculară (orice activități extracurriculare)	Dezvoltarea cuprinzătoare a copilului, „Grup de zi extinsă”, creșterea „competitivității” copiilor în viitor	Opțională
	Educación compensativa/compensatoria	Educație compensatorie (cultură, studii regionale, norme sociale)	Adaptare socio-culturală, lucru cu copiii cu probleme, soluționarea conflictelor	Obligatorie - pe baza unei decizii a școlii sau a municipalității
Marea Britanie	Extracurricular activities, supplementary education, additional education, afterschool education, outdoor education, off-site activities	Învățare extracurriculară, educație suplimentară, educație extrașcolară, educație extrașcolară (activitate fizică, joc), activități în aer liber	Dezvoltarea cuprinzătoare a elevului, creșterea succesului academic	Opțională, dar dezirabilă
Singapore	Co-curricular education	Învățarea simultană	Dezvoltarea cuprinzătoare a elevilor, creșterea implicării în învățarea de bază, menținerea unui nivel constant de angajare a copiilor, creșterea încrederii copiilor,	Obligatorie (toți elevii de liceu trebuie să urmeze cel puțin 1 disciplină)

Țara	Noțiunea	Semnificație	Funcția educației suplimentare	Modalitatea de participare a copiilor
			dezvoltarea abilităților de conducere	
SUA	Extracurricular activities, supplementary education, additional education, afterschool education, outdoor education	Educație extracurriculară, educație suplimentară, educație extrașcolară, educație extrașcolară (activitate fizică, jocuri)	Dezvoltarea cuprinzătoare a elevului, creșterea succesului academic	Opțională, dar dezirabilă
Australia	Extracurricular activities, supplementary education	Educația extracurriculară, educația suplimentară - implică atât predarea disciplinelor școlare, cât și orice alte tipuri de activități extracurriculare (muzică, sport, etc.)	Adaptarea socială, dezvoltarea multilaterală a elevului	Opțională, dar dezirabilă

În toate țările studiate, vârsta copiilor implicați în activități extracurriculare este cuprinsă, de regulă, între 4-17 ani.

Furnizorii și condițiile de furnizare a serviciilor de educație suplimentară în țările străine

Țările	Furnizorii principali de servicii educaționale	Condițiile de furnizare, obligativitatea participării
Suedia	1. Școli municipale de învățământ suplimentar 2. Organizațiile de agrement de stat și cultural-educaționale	Participare opțională, în principal activitățile și serviciile furnizate sunt cu plată. Pentru grupurile social vulnerabile este posibilă forma condiționat-gratuită
Spania	1. Organizații educaționale de stat specializate 2. Organizații de agrement și cultural-educaționale de stat	Participare opțională, în mare parte gratuită sau condiționat-gratuită
Marea Britanie	1. Organizații comerciale private 2. Școli publice municipale	Participare dezirabilă, școlarizare cu plată
Singapore	1. Școli de cultură generală și colegii de stat 2. Organizații cultural-educaționale de stat	Participare obligatorie. O unitate de curs este gratuită, restul sunt plătite și opționale
SUA	1. Organizații educaționale comerciale private	Participare dezirabilă, forma condiționat-gratuită în sectorul public și cu plată în organizații private

Țările	Furnizării principali de servicii educaționale	Condițiile de furnizare, obligativitatea participării
	2. Organizații de agrement și cultural-educative de stat 3. Furnizor mixt (colaborare public-privat)	
Australia	1. Școlile de învățământ general de stat 2. Școli de profil municipal	Participare dezirabilă, formă gratuită sau condiționat-gratuită

Structura instituțională a educației suplimentare este adesea determinată de principiile organizării teritoriale a țării. De exemplu, în Suedia aceasta este organizată în comune (municipalități), iar în SUA și Australia - la nivel de state.

Există trei tipuri principale de oferte ale serviciilor de educație suplimentară: publică, privată și mixtă.

Organizațiile guvernamentale sunt cele mai lente în a răspunde la schimbările în nevoile elevilor, dar, în același timp, sunt preferate de părinții din majoritatea țărilor. Organizațiile private care furnizează servicii educaționale suplimentare pentru copii utilizează abordări mai inovatoare de învățare, dar sunt mai puțin legate de planurile de studii și se află într-un mediu mai competitiv (în special, în Suedia și Singapore, din cauza unui număr mare de instituții de stat). În timp ce organizațiile de stat sunt ghidate de standardul național de formare (curriculum), cele private oferă cea mai largă gamă de domenii tematice de formare.

Organizațiile „mixte” sunt organizații care implementează diferite forme de parteneriat public-privat. Acestea sunt adesea companii nonprofit care oferă instruire gratuită sau condiționat-gratuită, acestea fiind cele mai frecvent întâlnite în Australia și Statele Unite.

În tabelul 1, sunt indicați mai mulți furnizori principali de educație suplimentară din țara analizată, precum și termenii de furnizare a serviciului.

Din punctul de vedere al politicii educaționale, este interesant criteriul obligativității participării, care presupune: participarea obligatorie, opțională (sau nereglementată) și participarea dezirabilă (presupune posibilitatea de a converti rezultatele sau de a primi „bonusuri” în învățământul de bază cu condiția participării la activități suplimentare).

Conform criteriului plății, serviciile educaționale suplimentare furnizate în țările în cauză pot fi împărțite condiționat în trei grupe: activități total gratuite, activități cu plată și activități condiționat-gratuite (implică o mică taxă pentru închirierea localurilor și achiziționarea materialelor necesare activităților educaționale). Principiul furnizării cu plată sau pe gratis este abordat față de prezența sau absența unei astfel de oferte în organizațiile de stat.

Pe baza diferențelor în structura administrativ-teritorială a țărilor examinate, se pot distinge trei grupuri:

1. Statele unitare fără autonomie (Suedia și Singapore);
2. State unitare formate din regiuni autogouvernate sau având autonomii separate (Spania și Marea Britanie);
3. Statele Federale (SUA și Australia).

În statele unitare fără autonomie, precum Suedia și Singapore, nici o unitate administrativă nu are propriile legi și sunt obligate să respecte deciziile autorităților supreme. În acest sens, toate problemele legate de educație sunt rezolvate pe baza unei legi unitare privind educația.

În Suedia, această lege se numește Svensk författningssamling Skollag (2010:800) 38, iar capitolul 14 al acestei legi este dedicat în întregime educației suplimentare. Conform paragrafului 7 al capitolului 14, fiecărui copil cu vârsta de până la un an, comuna trebuie să-i ofere un loc în cercul de educație suplimentară. În continuare, decizia privind oferirea unui loc fiecărui elev rămâne la discreția comunei, iar prioritatea este acordată elevilor mai tineri.

În funcție de diferențele în nivelul veniturilor comunei, este diferit atât numărul de școli de creație și sportive situate în această comună, cât și costul orelor. Legea nu prevede participarea gratuită a copiilor la educație suplimentară, deoarece obiectivul principal al cluburilor de educație suplimentară este să descarce și să ajute părinții și nu să obțină succes academic.

În Singapore, educația suplimentară pentru liceeni este obligatorie și gratuită, fiind reglementată de programul *A Holistic Education for Secondary School Students - LEAPS 2.0*. Dacă elevul participă la o singură unitate de curs suplimentară în cadrul programului, lecțiile pentru el vor fi complet gratuite. Dacă elevul participă la mai multe cercuri, aceste cercuri pot fi condiționat-gratuite în absența restanțelor la disciplinele de bază. În școlile publice, părinții plătesc, de obicei, doar pentru curățenie sau închirierea spațiilor în timpul orelor suplimentare, orele în sine sunt gratuite în toate regiunile din Singapore.

Sistemul de finanțare a educației suplimentare în instituțiile publice din statele unitare fără autonomie

	Suedia	Singapore
Furnizorul principal de stat	Școala municipală de stat de educație suplimentară	Școala de cultură generală de stat
Participare	Opțională	Obligatorie
Costul	Lecții plătite	Lecții gratuite
Sursa de finanțare	Mijloacele financiare ale părinților; Bugetul comunei	Subvenții de stat

Spania și Marea Britanie sunt state unitare. În același timp, Spania este formată din 17 regiuni autonome, iar Marea Britanie include trei „țări istorice”: Anglia, Scoția și Țara Galilor, fiecare dintre ele având propriul său sistem de diviziune administrativă și geografică.

În Spania, educație suplimentară în școlile publice este reglementată prin Decretul nr. 1688 din 29 aprilie 2011, care prevede, că, dacă o lecție suplimentară este în grila orarului școlii de cultură generală, aceasta trebuie oferită gratuit.

Majoritatea școlilor publice specializate de educație suplimentară din Spania oferă lecții gratuite sau percep o taxă pentru închirierea de echipamente și curățarea spațiilor. Având în vedere numărul mare de solicitanți, regiunea autonomă poate decide ea însăși asupra admiterii, în grupul gratuit, a elevilor care nu reușesc la materiile de educație generală de bază. De asemenea, unele

regiuni (Cantabria, Insulele Baleare, La Rioja și altele) admit copiii în grupurile de educație suplimentară pe bază competitivă.

În Marea Britanie, educația suplimentară este în sarcina Departamentului Educației. În același timp, toate cele trei teritorii au dreptul de a introduce reglementarea proprie a activităților extrașcolare. Marea Britanie are, de asemenea, o orientare generală *Charging for school activities*, introdusă de Departamentul Educației, care afirmă că în școlile publice nu poate fi pretinsă plata pentru lecțiile programate. Cu alte cuvinte, dacă cercul de educație suplimentară este inclus în grila orarului, atunci acesta este gratuit, dacă nu, atunci pentru frecventarea cercului poate fi percepută o anumită taxă.

Anglia, Scoția și Țara Galilor, pe lângă reglementarea de stat, au propriile reglementări locale. De exemplu, Țara Galilor a întocmit *Freedom of Information Act 2000*, care impune informarea obligatorie a părinților cu privire la toate opțiunile posibile pentru educația suplimentară a copiilor care trăiesc pe acest teritoriu. De regulă, lecțiile suplimentare pe întreg teritoriul Marii Britanii sunt contra plată.

Sistemul de finanțare a educației suplimentare în instituțiile de stat ale statelor unitare constând din regiuni autonome sau cu autonomie separată

	Spania	Marea Britanie
Furnizorul principal de stat	Organizații educaționale de stat specializate	Școli municipale de stat
Participare	Opțională	Dezirabilă
Costul	Lecții condiționat-gratuite	Lecții plătite
Sursa de finanțare	Subvenții de stat	Mijloacele financiare ale părinților

SUA și Australia aparțin statelor federale, adică țărilor formate din subiecți federali cu împuterniciri extinse în politica internă.

Statele Unite sunt formate din 50 de state, fiecare dintre ele având propriile reglementări locale pentru educația suplimentară. În principal în SUA, activitățile suplimentare pentru copii sunt oferite gratuit în multe organizații culturale și educaționale de stat. Localuri precum muzeele, patinoarele și bibliotecile primesc finanțări de stat suplimentare pentru educarea gratuită a elevilor.

De asemenea, în diferite state, nivelul de dezvoltare al comunității parentale variază foarte mult. De exemplu, în statul Delaware, există grupuri de părinți care se ocupă cu copiii șah și fotbal în mod gratuit, în timp ce în statele mai mari există mai puține astfel de comunități.

Australia este alcătuită din șase state și două teritorii continentale, toate având puteri de reglementare a educației. Victoria este cel mai activ stat cu nenumărate activități extrașcolare gratuite pentru copiii de toate vârstele. Universitatea din Melbourne a fost prima care a lansat „Rețeaua de educație suplimentară” (*Extra Curricular Network Australia*), o platformă pentru identificarea și crearea cercurilor de educație suplimentară mai întâi la nivel de stat și apoi la nivel de țară.

În general, educația suplimentară în Australia este condiționat-gratuită, părinții plătesc pentru închirierea de spații, curățenie și echipamente, iar participarea la cursuri în sine este gratuită.

Sistemul de finanțare a educației suplimentare în instituțiile de stat ale statelor federale

	SUA	Australia
Furnizorul principal de stat	Organizații de agrement și cultural-educaționale de stat	Școli de cultură generală publice
Participare	Dezirabilă	Dezirabilă
Costul	Lecții condiționat-gratuite	Lecții condiționat-gratuite
Sursa de finanțare	Mijloacele financiare ale statului sau teritoriului	Mijloacele financiare ale statului sau teritoriului

Experiența României în finanțarea unităților care oferă activitate extrașcolară. La baza finanțării unităților care oferă activități educative extrașcolare / de tip nonformal este pusă Legea educației naționale nr. 1/2011 (art. 81 și 100) și Hotărârea Guvernului României nr. 536/2011 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (MECTS).

Activitățile educative extrașcolare sunt furnizate de:

- palate și cluburi ale copiilor;
- alte instituții acreditate în domeniul educației nonformale.

Palatele și cluburile copiilor sunt unități de învățământ de stat specializate în activități extrașcolare, în cadrul cărora se desfășoară acțiuni instructiv-educative specifice, prin care se aprofundează și se diversifică cunoștințe, se formează, se dezvoltă și se exersează competențe potrivit vocației și opțiunii copiilor și se valorifică timpul liber al copiilor prin implicarea lor în proiecte educative.

Palatul Național al Copiilor din București, palatele și cluburile copiilor sunt unități de învățământ de stat cu personalitate juridică.

Denumirea *palatul copiilor* se atribuie unității de învățământ specializate în activități extrașcolare situate în orașul reședință de județ.

Denumirea *clubul copiilor* se atribuie unităților de învățământ specializate în activități extrașcolare situate în alte localități decât orașul de reședință de județ și în sectoarele municipiului București.

Denumirea *Palatul Național al Copiilor din București* se atribuie unității de învățământ specializate în activități extrașcolare situate în municipiul București.

Activitățile din palatele și cluburile copiilor se desfășoară în cercuri, structurate pe catedre de specialitate / comisii metodice de tip: cultural, artistic, civic, tehnic, aplicativ, științific, sportiv și turistic.

Activitatea didactică se desfășoară în săli de cercuri, ateliere, cabinete, laboratoare, săli de sport, baze sportive, parcuri școlare, cartodromuri, poligoane, grădini botanice, sere, pârtii de schi, ateliere deschise, tabere, etc.

Palatele / cluburile copiilor sunt finanțate de la bugetul de stat prin MECTS prin intermediul inspectoratelor școlare județene / Inspectoratul Școlar al Municipiului București, în conformitate cu Legea nr. 1/2011. Palatul Național al Copiilor din București este finanțat direct de MECTS.

Palatele / cluburile copiilor / Palatul Național al Copiilor din București pot fi finanțate și de către autoritățile administrației publice locale și județene.

Palatul Național al Copiilor din București / palatele / cluburile copiilor pot realiza venituri proprii extrabugetare din activități specifice, conform legii: donații, sponsorizări, închirieri, activități tip plata cu ora sau din alte surse legal constituite.

Finanțarea de la bugetul de stat a unităților care oferă activitate extrașcolară cuprinde:

- finanțarea de bază;
- complementară;
- suplimentară.

Finanțarea de bază se face în limitele costului standard per elev/preșcolar, conform metodologiei elaborate de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. Finanțarea de bază asigură desfășurarea în condiții normale a procesului de învățământ la nivel preuniversitar, conform standardelor naționale.

Finanțarea de bază se asigură din bugetul de stat, din sume defalcate din taxa pe valoarea adăugată și alte venituri ale bugetului de stat, prin bugetele locale, pentru următoarele categorii de cheltuieli:

- a) cheltuielile cu salariile, sporurile, indemnizațiile și alte drepturi salariale în bani, stabilite prin lege, precum și contribuțiile aferente acestora;
- b) cheltuielile cu formarea continuă și evaluarea personalului;
- c) cheltuielile cu evaluarea periodică internă a elevilor;
- d) cheltuielile materiale și pentru servicii;
- e) cheltuielile cu întreținerea curentă.

Finanțarea de bază a unei unități școlare rezultă prin multiplicarea costului standard per elev/preșcolar cu coeficienți specifici unității școlare și cu numărul de elevi și se aprobă anual prin hotărâre a Guvernului.

Finanțarea complementară asigură cheltuieli de capital, cheltuieli sociale și alte cheltuieli asociate procesului de învățământ preuniversitar.

Finanțarea complementară se asigură din bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale de care aparțin unitățile de învățământ preuniversitar, din sume defalcate din taxa pe valoarea adăugată, pentru următoarele categorii de cheltuieli:

- a) investiții, reparații capitale, consolidări;
- b) subvenții pentru internate și cantine;

- c) cheltuieli pentru evaluarea periodică națională a elevilor;
- d) cheltuieli cu bursele elevilor;
- e) cheltuieli pentru transportul elevilor;
- f) cheltuieli pentru naveta cadrelor didactice, conform legii;
- g) cheltuieli pentru examinarea medicală obligatorie periodică a salariaților din învățământul preuniversitar, cu excepția celor care, potrivit legii, se efectuează gratuit;
- h) cheltuieli pentru concursuri școlare și activități educative extrașcolare organizate în cadrul sistemului de învățământ;
- i) cheltuieli pentru asigurarea securității și sănătății în muncă, pentru personalul angajat, preșcolari și elevi;
- j) gestionarea situațiilor de urgență;
- k) cheltuieli pentru participarea în proiecte europene de cooperare în domeniul educației și formării profesionale.

Finanțarea de bază și finanțarea complementară se realizează pe baza contractului de management încheiat între directorul unității de învățământ preuniversitar și primarul localității/primarul de sector în a cărei rază teritorială se află unitatea de învățământ, respectiv cu președintele consiliului județean/primarul de sector, în cazul școlilor speciale.

Finanțarea suplimentară se acordă ca sumă globală fixă din bugetul Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului pentru premiarea unităților de învățământ preuniversitar de stat cu rezultate deosebite în domeniul incluziunii sau în domeniul performanțelor școlare.

Inițiativa Rusiei în finanțarea serviciilor de educație extrașcolară. Concepția privind dezvoltarea educației suplimentare pentru copii până în 2020 (Концепция развития дополнительного образования детей до 2020 года) aprobată de Guvernul Rusiei, ca instrument de creștere a variabilității, calității și accesibilității educației suplimentare, indiferent de subordonarea departamentală a furnizorilor, a propus o modalitate de îmbunătățire a mecanismului financiar, și anume, introducerea finanțării personalizate a educației suplimentare pentru copii.

Finanțarea personalizată oferă sprijin pentru motivație, libertatea de alegere și construirea traiectoriei educaționale a participanților la educație suplimentară prin alocarea pentru aceștia a unei anumite sume de mijloace financiare (suma unei obligații personalizate) și transferarea acesteia către o organizație (antreprenor individual) care implementează un program de educație suplimentară după ce consumatorul alege acest program.

Introducerea sistemului de finanțare personalizată a educației suplimentare pentru copii implică crearea unui mecanism de sprijin financiar pentru serviciile alese de consumator pentru implementarea programelor educaționale generale suplimentare și vizează atingerea următoarelor obiective:

- dezvoltarea concurenței între furnizori și creșterea numărului de furnizori;
- dezvoltarea variabilității programelor suplimentare de educație generală, îmbunătățirea calității acestora;

- asigurarea transparenței în cheltuirea fondurilor bugetare și reducerea riscurilor de corupție;
- creșterea nivelului de mobilitate educațională;
- creșterea nivelului real de cuprindere (și nu al nivelului calculat după numărul de servicii) a copiilor în activitățile de educație suplimentară.

Perspectiva implementării finanțării personalizate a educației extrașcolare în Republica Moldova. În procesul de dezvoltare a modelului de educație suplimentară personalizată și implementarea acestuia la nivelul unităților administrativ-teritoriale, este necesar să fie asigurată:

- Alocarea personală a fondurilor către consumator. Fiecare elev inclus în sistemul de finanțare personificată trebuie să aibă posibilitatea de a alege un program de educație suplimentară, al cărui sprijin financiar va fi realizat în cadrul sistemului de finanțare personificată din contul fondurilor care îi sunt alocate. Confirmarea faptică a asigurării acestei condiții este alocarea unei anumite sume (limită) de fonduri către consumator, care poate fi utilizată pentru a plăti serviciile educaționale primite de acesta de la instituțiile de educație extrașcolară sau de la antreprenori individuali.
- Utilizarea ținută a fondurilor de către consumator. Consumatorul are dreptul de a utiliza fondurile care i-au fost atribuite numai în scopul de a primi servicii de educație suplimentară. Totodată, în cadrul sistemului de finanțare personalizată, pot fi alocate servicii educaționale prioritare de educație suplimentară, precum și condiții speciale pentru includerea furnizorilor și consumatorilor în sistemul de finanțare personalizată.
- Întocmirea și menținerea unui registru electronic al furnizorilor și programelor educaționale. Includerea furnizorilor în registrul sistemului de finanțare personalizat trebuie realizată în condiții egale, indiferent de forma organizațională și juridică și apartenența departamentală. În plus, este necesar să se creeze oportunități pentru consumatori de exercitare a alegerii libere între diferiți furnizori.

Introducerea finanțării personalizate pentru educația suplimentară este concepută în mare măsură pentru a oferi șanse egale copiilor din familii cu statut socio-economic diferit. Cu alte cuvinte, copiii din familiile cu potențial financiar mic reprezintă publicul țintă a acestui mecanism.

Analiza SWOT a educației și învățământului extrașcolar

Analiza SWOT a educației și învățământului extrașcolar a fost efectuată în baza constatărilor ce derivă din rezultatele cartografierii instituțiilor și serviciilor de educație extrașcolară și a cadrul de referință al educației și învățământului extrașcolar din Republica Moldova, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1336/2020.

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
Cadrul normativ-juridic			
1. Stipularea explicită în Codul Educației a faptului că învățământul extrașcolar școlar este parte integrantă a sistemului de învățământ. 2. Definirea explicită în Codul Educației a misiunii și organizării învățământului extrașcolar.	1. Reglementările referitoare la educația și învățământul extrașcolar sunt dispersate în mai multe legi și acte normativ-juridice, care, uneori, nu corespund în deplină măsură Codului Educației. 2. Lipsa Nomenclatorului de servicii educaționale gratuite aprobat de Guvern. 3. Lipsa unui Regulament-tip unic, aprobat de organul central de specialitate în care s-ar regăsi toate instituțiile de învățământ extrașcolar: centrele de educație extrașcolară, instituțiile de învățământ artistic extrașcolar și instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar.	1. Existența voinței politice de a actualiza cadrul normativ-juridic referitor la educația și învățământul extrașcolar. 2. Creșterea gradului de implicare a instituțiilor ierarhic superioare în actualizarea cadrului normativ-juridic. 3. Creșterea gradului de conștientizare a necesității modernizării educației și a învățământului extrașcolar de către factorii decizionali. 3. Incoerențe și inconștiențe terminologice în definirea și utilizarea termenilor referitori la învățământul și educația extrașcolară, infamantul formal, nonformal și informal.	1. Prevalarea abordărilor tradiționaliste privind organizarea și funcționarea sistemului de educație și învățământ extrașcolar. 2. Prevalarea intereselor corporative și rezistența față de tentativele de a actualiza cadrul normativ-juridic, oficializând în el starea existentă a sistemului, fără perspective de modernizare. 3. Inconsistențe și incertitudini privind evaluarea externă și acreditarea instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar, de evaluare a calității serviciilor educaționale extrașcolare prestate de entitățile ce nu fac parte din sistemul de învățământ.
Rețeaua de instituții de educație și învățământ extrașcolar			
1. Topologia extinsă a rețelei de instituții ce prestează servicii de educație și învățământ extrașcolar, serviciile respective fiind prestate atât în școlile de învățământ primar și secundar general, cât și în instituțiile specializate (centre,	1. Amplasarea instituțiilor specializate ce prestează servicii de educație și învățământ extrașcolar preponderent în localitățile urbane. 2. Dispersiuni semnificative în mărimea instituțiilor de educație și învățământ	1. Crearea de filiale a instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar. 2. Includerea instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar în sistemul de transport școlar. 3. Extinderea serviciilor de educație și învățământ	1. Cooperarea slabă a fondatorilor instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar. 2. Centralizarea excesivă a sistemului de învățământ. 3. Gradul redus de autonomie al instituțiilor de învățământ.

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
<p>școli de arte, școli sportive).</p> <p>2. Extinderea practicilor de prestare a serviciilor de educație extrașcolară de către entitățile juridice ce nu fac parte din sistemul de învățământ propriu-zis (instituțiile de cultură, instituțiile de sănătate, centrele de tineret, centrele comunitare, organizațiile necomerciale).</p> <p>3. Gamă largă de servicii de educație și învățământ extrașcolar destinate celor mai diverse categorii de beneficiari.</p> <p>4. Cadru coerent de monitorizare și de coordonare a proceselor de prestare a serviciilor la nivel central, local și instituțional, rolul de bază revenindu-i Centrului ARTICO.</p>	<p>extrașcolar, fapt ce nu permite implementarea și respectarea unor reglementări unice a proceselor educative și manageriale.</p> <p>2. Gama restrânsă de servicii de educație și învățământ extrașcolar prestate în cazul instituțiilor mici.</p>	<p>extrașcolar în cadrul instituțiilor de învățământ primar și secundar general.</p> <p>4. Împuternicirea administrației publice centrale și locale și a instituțiilor publice de învățământ cu competențe de a procura servicii de educație și învățământ extrașcolar de la alte entități juridice, atât din cadrul sistemului de învățământ, cât și din afara acestuia.</p>	<p>4. Instituțiile de educație și învățământ școlar nu sunt incluse în Sistemul informațional de management educațional (SIME).</p>
Accesul la serviciile de educație și învățământ extrașcolar			
<p>1. Planurile-cadru în vigoare oferă instituțiilor de învățământ primar și secundar general posibilități să formeze cercuri și secții sportive, suficiente pentru a asigura accesul tuturor doritorilor.</p> <p>2. Capacitatea de proiect a instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar asigură cuprinderea tuturor persoanelor care solicită serviciile respective.</p> <p>3. Conștientizarea de către cadrele de didactice și cele de conducere a</p>	<p>1. Acces redus al persoanelor din localitățile rurale la serviciile prestate de instituțiile specializate de educație și învățământ extrașcolar.</p> <p>2. Diferențe semnificative în accesarea serviciilor de educație și învățământ extrașcolar de către persoanele de sex feminin și cele de sex masculin, diferențele în cauză reflectând stereotipurile de gen care mai persistă în societate.</p> <p>2. Lista serviciilor educaționale prestate atât de instituțiile de învățământ primar și</p>	<p>1. Extinderea practicilor de încurajare a elevilor din instituțiile de învățământ primar și secundar general să participe la cercurile și secțiile sportive școlare.</p> <p>2. Creșterea gradului de utilizare a capacităților de proiect ale instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar.</p> <p>3. Crearea condițiilor necesare pentru incluziunea copiilor cu necesități educaționale speciale și a celor aflați în situație de risc.</p> <p>4. Marea majoritate a instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar au</p>	<p>1. Stereotipurile de gen.</p> <p>2. Lipsa condițiilor de creșterea a gradului de incluziune a persoanelor cu necesități educaționale speciale.</p> <p>3. Lipsa unor mecanisme de susținere a copiilor aflați în situație de risc, similare celor din învățământul formal.</p> <p>4. Participarea la anumite activități extrașcolare este condiționată de acoperirea de către beneficiari a anumitor costuri (uniforme, instrumente muzicale, cheltuieli de transport), care ar putea fi împovărătoare pentru elevii ce provin din</p>

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
<p>importanței educației de gen.</p> <p>4. Conștientizarea de către cadrele de didactice și cele de conducere a importanței extinderii practicilor de incluziune în educația și învățământul extrașcolar.</p>	<p>secundar general, cât și cele de educație și învățământ extrașcolar este dictată mai mult de prestatori, nefiind racordată în deplină măsură la solicitările eventualelor beneficiari de servicii.</p>	<p>posibilități de a crește numărul de beneficiari.</p>	<p>famiile cu venituri mici.</p>
Relevanța și eficacitatea serviciilor de educație și învățământ extrașcolar			
<p>1. Ofertele educaționale ale sistemului de educație și învățământ extrașcolar corespund, în mare parte, nevoilor și așteptărilor beneficiarilor.</p> <p>2. Sistemul actual de educație și învățământ extrașcolar asigură atingerea de către majoritatea beneficiarilor a obiectivelor statuate în Codul Educației și actelor-normativ-juridice subordonate.</p>	<p>1. Inexistența mecanismelor instituționale de identificare a necesităților și așteptărilor beneficiarilor.</p> <p>2. Educația și învățământul extrașcolar este ghidat mai mult de ofertă și mai puțin de cerere.</p> <p>3. Discrepanțe semnificative în utilitatea serviciilor de educație și învățământ extrașcolar, prestatorii estimându-le mai utile decât beneficiarii direcți ai serviciilor în cauză.</p>	<p>1. Gradul înalt de solicitare a serviciilor de educație și învățământ extrașcolar de beneficiari.</p> <p>2. Includerea în actele normativ-juridice a unor stipulări explicite referitoare la obligativitatea identificării de către instituțiile de educație și învățământ extrașcolar a nevoilor și așteptărilor actualilor și eventualelor beneficiari.</p> <p>3. Asigurarea trecerii de la abordările tradiționaliste de proiectare a ofertelor educaționale la cele moderne, bazate pe reacții rapide și flexibile la schimbările ce au loc în cererea de noi servicii educaționale.</p>	<p>1. O parte statistic semnificativă din instituțiile ce prestează servicii de educație și învățământ extrașcolar nu prea sunt receptive la solicitările părinților și elevilor de a deschide cercuri, secții sportive, profiluri și specialități artistice noi.</p> <p>2. Persistă practica de proiectare a ofertelor educaționale în baza principiului istoric, fără a ține cont de apariția de noi tehnologii, arte și sporturi.</p> <p>3. Suprasolicitarea actualilor și eventualelor noi beneficiari în cadrul programelor de învățământ formal, în special în învățământul primar și secundar general.</p>
Evaluarea și certificarea competențelor formate și dezvoltate în cadrul educației și învățământului extrașcolar			
<p>1. Reglementările referitoare la învățământul artistic extrașcolar și cele referitoare la învățământul sportiv extrașcolar conțin prevederi explicite privind evaluarea formativă și sumativă a rezultatelor învățării artistice, respectiv, a pregătirii sportive.</p>	<p>1. Lipsa în Codul Educație a unor stipulări explicite referitoare la certificarea a competențelor formate și dezvoltate în cadrul educației și învățământului extrașcolar.</p> <p>2. Lipsa metodologiilor și a cadrului instituțional privind validarea educației nonformale din cadrul educației și</p>	<p>1. Existența voinței politice de a aborda problema certificării competențelor formate și dezvoltate în cadrul educației și învățământului extrașcolar în conformitate cu practica internațională și Clasificarea Internațională a Educației ISCED.</p>	<p>1. Incertitudini în tipul actelor de studii și/sau de certificare a competențelor generale și/sau profesionale, formate și dezvoltate în cadrul educației și învățământului extrașcolar și procedurile de eliberare a acestora</p> <p>2. Lipsa unor reglementări explicite referitoare la</p>

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
<p>2. Instituțiile de învățământ artistic și cele de învățământ sportiv au acumulat o bogată experiență de evaluare a pregătirii elevilor/sportivilor și de promovare a acestora dintr-o clasă în alta sau de la un nivel la altul, după caz.</p>	<p>Învățământului extrașcolar.</p> <p>3. Lipsa unei viziuni comune, argumentate științific, privind oportunitatea evaluării și certificării nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul educației și învățământului extrașcolar.</p> <p>4. Lipsa unor cercetări pedagogice privind metodologiile de evaluare și certificare a nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul educației și învățământului extrașcolar.</p>	<p>2. Existența unei experiențe consistente de validare a competențelor formate și dezvoltate în cadrul învățământului nonformal și informal în cazul învățământului profesional tehnic secundar și postsecundar.</p> <p>3. Apariția anumitor recomandări privind evaluarea nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul educației și învățământului extrașcolar în Cadrul de referință al acestuia și în curricula respective, aflate în curs de elaborare și aprobare.</p> <p>4. Solicitățile exprimate de instituțiile de învățământ primar și secundar general, de instituțiile de educație și învățământ extrașcolar, de beneficiarii serviciilor respective de a certifica competențele în cauză.</p>	<p>conținutul și modelele de certificate.</p> <p>3. Actele normativ-juridice în vigoare nu conțin prevederi referitoare la puterea juridică a certificatelor eliberate în prezent de instituțiile prestatoare de servicii de educație și învățământ extrașcolar.</p> <p>4. Metodologiile și procedurile în vigoare nu conțin proceduri de eliberare și înregistrare a certificatelor eliberate cu de la sine putere de către instituțiile de educație și învățământ extrașcolar în Sistemul informațional de personalizare a actelor de studii.</p> <p>5. Lipsa metodologiilor și a cadrului instituțional de validare a competențelor formate și dezvoltate în educația și învățământul extrașcolar ca părți componente ale învățământului nonformal și informal.</p>
Calitatea serviciilor de educație și învățământ extrașcolar			
<p>1. Gradul relativ înalt de satisfacție a beneficiarilor direcți și indirecti ai serviciilor de educație și învățământ extrașcolar de calitate a acestora.</p>	<p>1. Lipsa cadrului-normativ juridic și a capacităților instituționale privind evaluarea calității serviciilor de educație și învățământ extrașcolar.</p> <p>2. Implicarea relativ joasă a beneficiarilor de servicii de educație și învățământ extrașcolar în evaluarea calității serviciilor respective.</p>	<p>1. Existența voinței politice de a aborda problema calității serviciilor de educație și învățământ extrașcolar în conformitate cu practica internațională și experiența acumulată în cadrul învățământului formal din șatra noastră.</p>	<p>1. Lipsa Standardelor de stat pentru învățământul extrașcolar.</p> <p>2. Lipsa Standardelor de calitate a serviciilor de educație și învățământ extrașcolar.</p> <p>3. Lipsa metodologiilor de evaluare internă și externă a instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar.</p> <p>4. Capacități instituționale insuficiente pentru demararea proceselor de evaluare externă și de acreditare a instituțiilor ce prestează servicii de</p>

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
			educație și învățământ extrașcolar.
Managementul participativ al serviciilor și instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar			
1. Includerea instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar în categoria instituțiilor de învățământ general creează premise pentru constituirea în ele a organelor consultative ale elevilor și ale părinților și includerea reprezentanților lor în organele de conducere ale instituțiilor respective.	<p>1. Lipsa unor mecanisme instituționalizate de consultare a opiniilor elevilor și părinților referitoare la managementul serviciilor și activităților de educație și învățământ extrașcolar.</p> <p>2. Prevalarea nejustificată a unui management caracteristic unui învățământ ghidat de ofertă și, mai puțin, unei educații și unui învățământ extrașcolar ghidat de cererile/nevoile beneficiarilor acestuia.</p> <p>3. Gradul relativ înalt de neîncredere a părinților și elevilor în faptul că ei pot influența deciziile luate de administrațiile instituțiilor ce prestează servicii de educație și învățământ extrașcolar.</p> <p>4. Dimensiunile relativ mici ale instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar nu contribuie la crearea și funcționarea tuturor organelor consultative ale elevilor și ale părinților (consilii, comitete, comisii etc.).</p>	<p>1. Includerea prevederilor referitoare la managementul participativ al serviciilor și instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar în regulamentele aflate în curs de elaborare și aprobare.</p> <p>2. Promovarea în rândul elevilor și părinților a guvernancei participative a instituțiilor ce prestează servicii de educație și învățământ extrașcolar.</p>	<p>1. În cazul instituțiilor de învățământ primar și secundar general, aspectelor legate de managementul serviciilor și activităților extrașcolare este eclipsat de managementul activităților de instruire (predare-învățare-evaluare) și de întreținere a instituțiilor de învățământ.</p> <p>2. În multe instituții de educație și învățământ extrașcolar nu există consilii ale elevilor și comitete ale părinților.</p> <p>3. Actele normativ-juridice în vigoare nu stabilesc proceduri explicite de consultare a opiniilor elevilor și părinților referitoare la managementul proceselor de prestare a serviciilor de educație și învățământ extrașcolar.</p>
Resursele umane din educația și învățământul extrașcolar			
1. În ansamblu, calificarea personalului din instituțiile de educație și învățământ extrașcolar este comparabilă, iar uneori, chiar și puțin mai înaltă decât calificarea personalului din instituțiile de	1. Din cauza numărului mic de angajați, majoritatea absolută a instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar nu consideră necesară elaborarea și implementarea unor politici distincte de	<p>1. Diversificarea programelor de formare universitară.</p> <p>2. Posibilitatea de a elabora, autoriza și implementa programelor de formare continuă în domeniul educației și învățământului extrașcolar.</p>	<p>1. Inexistența programelor de formare universitară (licență, masterat) și continuă în domeniul educației și învățământului extrașcolar.</p> <p>2. Regulamentele de evaluare și de atestare a cadrelor didactice și a celor de conducere nu</p>

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
<p>învățământ primar și secundar general.</p> <p>2. În cazul mai multor instituții de învățământ artistic extrașcolar și celor de învățământ sportiv extrașcolar activează cadre didactice și manageriale ce s-au afirmat în domeniu prin realizări artistice și, respectiv, sportive.</p> <p>3. Motivația crescândă a cadrelor didactice și a celor de conducere de a ași crește nivelul de calificare și de a avansa în carieră.</p>	<p>recrutare și promovare a personalului.</p> <p>2. Fluctuația excesivă a personalului.</p> <p>3. Ponderea relativ joasă a cadrelor didactice și de conducere tinere.</p> <p>4. Lacune în stăpânirea de către cadrele didactice și cele de conducere a competențelor digitale, statuate în standardele respective.</p>	<p>3. Actualizarea regulamentelor de atestare a cadrelor didactice și a celor de conducere.</p>	<p>țin cont în deplină măsură de specificul activităților din cadrul instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar.</p> <p>3. Lipsa unor stimuli efectivi, bazați pe rezultatele reale ale activităților profesionale.</p>
Baza materială a educației și învățământului extrașcolar			
<p>1. Majoritatea instituțiilor ce prestează servicii de educație și învățământ extrașcolar dispun de locuri libere.</p> <p>2. Instituțiile de educație și învățământ extrașcolar pot atrage resurse pentru îmbunătățirea bazei materiale prin participarea la diverse proiecte internaționale.</p>	<p>1. O parte semnificativă din săli de clasă, laboratoare, cabinete, săli sportive, săli de sport etc. nu corespund cerințelor ce derivă din specificul activităților desfășurate.</p> <p>2. Discrepanțe semnificative în nivelul de dotare a instituțiilor ce prestează servicii de educație și învățământ extrașcolar după mediul de reședință rural – urban și după mărimea localităților respective.</p> <p>3. Ponderea relativ joasă a locurilor accesibile persoanelor cu necesități educaționale speciale.</p> <p>4. Nivelul de dotare a instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar este relativ jos.</p> <p>5. O parte semnificativă din echipamentele din dotarea instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar sunt depășite fizic și moral.</p>	<p>1. Conștientizarea de către factorii de decizie de nivel local și central a necesității modernizării infrastructurii, creșterii nivelului de dotare cu echipamente și de asigurare cu consumabile a instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar.</p> <p>2. Existența posibilităților de utilizare a infrastructurii instituțiilor de învățământ primar și secundar general în scopul extinderii educației și învățământului extrașcolar.</p> <p>3. Valorificarea în măsură deplină a capacităților de proiect a instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar.</p>	<p>1. Unele instituții nu dispun de sedii proprii.</p> <p>2. Infrastructura mai multor instituții nu corespunde cerințelor educației incluzive.</p> <p>3. Lipsa standardelor de dotare minimă pentru toate categoriile de instituții de educație și învățământ extrașcolar.</p>

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
Finanțarea educației și învățământului extrașcolar			
<p>1. Conștientizarea de către MECC a necesității reformării finanțării instituțiilor de educație / învățământ extrașcolar.</p> <p>2. Existența unei rețele constituite de autorități ale APL și APC care asigură finanțarea instituțiilor de educație / învățământ extrașcolar și managementul financiar al acestora (MF, MECC, Direcția Finanțe, Direcția Educație și Direcția / Secția Cultură a APL, etc.).</p>	<p>1. Capacități insuficiente la nivelul instituțiilor de educație extrașcolară de a gestiona financiar instituția.</p> <p>2. Împuternicirile limitate ale MECC, consiliilor, primăriilor, instituirilor luarea deciziilor privind finanțarea educației și învățământului extrașcolar.</p> <p>3. Lipsa de transparență în procesul de finanțare bugetară a cheltuielilor capitale aferente instituțiilor de învățământ extrașcolar.</p>	<p>1. Elaborarea unei formule distincte în baza costului standard per elev, în baza căreia să fie efectuate transferurile cu destinație specială din bugetul de stat.</p> <p>2. Reconsiderarea nivelului bugetare care pot contribui la finanțarea instituțiilor de educație extrașcolară.</p> <p>3. Eficientizarea mecanismului de finanțare a instituțiilor de educație/învățământ extrașcolar în cazul prestării serviciilor cu plată.</p> <p>4. Modificarea Legii cu privire la filantropie și sponsorizare, astfel încât să fie atractivă pentru agenții economici în scopul sponsorizării instituțiilor de învățământ extrașcolar.</p> <p>5. Dezvoltarea principiilor, tehnicilor și metodelor managementului financiar public la nivelul instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar.</p> <p>6. Instruirea conducătorilor instituțiilor de învățământ extrașcolar în domeniul managementului financiar public și scrierea proiectelor.</p>	<p>1. Capacitatea financiară insuficientă a bugetului de stat și bugetelor locale cu impact critic asupra funcționalității instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar.</p> <p>2. Finanțarea instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar se face reieșind din principiul istoric.</p> <p>3. Dificultatea proiectării unei formule de finanțare per copil din cauza că în instituțiile de educație și învățământ extrașcolar ale căror fondatori sunt APL de nivel 1 sunt antrenați copii din mai multe localități, nu doar din localitatea unde este amplasată instituția.</p> <p>4. Restrângerea potențialului financiar al instituțiilor de educație și învățământ extrașcolar prin prevederea inclusă în Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale conform căreia instituția bugetară poate fi finanțată doar dintr-un buget.</p>

Problemele identificate

Probleme: Educația extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general

Cadrul normativ-juridic referitor la educația extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general

- Lipsa unor definiții explicite ale termenilor „educația extrașcolară”, „învățământul extrașcolar”, „activități curriculare”, „activități extracurriculare”, „activități școlare” și „activități extrașcolare”, inconsistențe în utilizarea acestor termeni în actele normativ-juridice ce reglementează prestarea serviciilor de educație extrașcolară în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal.
- Neclarități privind măsura în care curricula pentru educația și învățământul extrașcolar, ca părți componente ale unui învățământ nonformal, vor fi integrate în curricula pentru învățământul primar, gimnazial și liceal ca părți componente ale unui învățământ formal.
- Neclarități în dezvoltarea curriculară din educația și învățământul extrașcolar: este curriculumul pentru această formă de educație și învățământ parte componentă a Curriculumului național pentru învățământul general sau nu?
- Lipsa Standardelor educaționale de stat pentru educația și învățământul extrașcolar.
- În Metodologiile de evaluare a instituțiilor de învățământ general, a cadrelor didactice și a celor de conducere nu este reflectat specificul educației și învățământului extrașcolar.
- Actele normativ-juridice care reglementează evaluarea rezultatelor școlare în învățământul primar și secundar general nu conțin prevederi explicite referitoare la evaluarea competențelor formate și dezvoltate în cadrul educației și învățământului extrașcolar.
- Incertitudini în tipul actelor de studii și/sau de certificare a competențelor generale și/sau profesionale, formate și dezvoltate în cadrul educației și învățământului extrașcolar și procedurile de eliberare a acestora.

Rețeaua de cercuri și secții sportive școlare

- Ponderea cercurilor cu profil real, în special a celor științifice, tehnologice și tehnice, este mică.
- Ofertele instituțiilor de învățământ primar și secundar general sunt axate mai mult pe sporturile colective și, mai puțin, pe cele individuale.
- O parte semnificativă din cercuri și secții sportive, în special cele din instituțiile mici, au un număr de elevi mai mic decât cel stabilit în regulamentele în vigoare.

Accesul la cercurile școlare

- Rata de participare a elevilor la cercurile școlare din gimnaziile și liceele din mediul rural este puțin mai mare decât în cazul instituțiilor respective de învățământ din mediul urban.
- Există diferențe semnificative de gen, rata de participare a băieților la cercurile școlare fiind semnificativ mai mică decât cea a fetelor.
- Nivelul relativ jos de incluziune a elevilor aflați în situație de risc în activitatea cercurile școlare din instituțiile de învățământ din mediul rural.

Accesul la secțiile sportive școlare

- În cazul instituțiilor de învățământ din orașe, rata de participare a elevilor la secțiile sportive este mai joasă decât în cazul instituțiilor de învățământ din sate.
- Există diferențe semnificative de gen, rata de participare a fetelor la secțiile sportive școlare fiind semnificativ mai mică decât cea a băieților.

Accesul la activitățile extrașcolare din învățământul primar și secundar general

- O parte semnificativă dintre elevi și părinți nu participă deloc la activitățile extrașcolare, chiar dacă aceste sunt organizate pentru toți membrii comunităților școlare.
- Mai mulți elevi ce provin din familiile cu venituri mici nu participă la activitățile extrașcolare din lipsa resurselor materiale, necesare pentru astfel de activități (vestimentație, uniforme, consumabile etc.).
- Persistența plăților informale, participarea la anumite activități extrașcolare, declarate de școală ca gratuite, fiind posibilă doar după achitarea de către elevi și/sau părinți a anumitor sume de bani.

Relevanța și eficacitatea serviciilor de educație extrașcolară din învățământul primar și secundar general

- Între opiniile angajaților instituțiilor de învățământ primar și secundar general și ale elevilor și părinților referitor la utilitatea serviciilor și activităților extrașcolare există anumite diferențe, beneficiarii de servicii considerându-le mai puțin utile decât acei care le prestează.
- Instituțiile de învățământ primar și secundar general nu prea sunt receptive la solicitările elevilor și părinților privind deschiderea unor cercuri și secții sportive școlare noi.

Evaluarea și certificarea competențelor formate și dezvoltate în cadrul educației extrașcolare din învățământul primar și secundar general

- Lipsa unei viziuni comune, argumentate științific, privind oportunitatea evaluării și certificării nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul cercurilor și secțiilor sportive școlare.
- Lipsa unor cercetări pedagogice privind metodologiile de evaluare și certificare a nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul cercurilor și secțiilor sportive școlare.

Calitatea serviciilor de educație extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general

- Nemulțumirea unei părți semnificative dintre elevi și părinți de activitățile din cadrul cercurilor și secțiilor sportive școlare. Nivelul relativ înalt de nemulțumire a elevilor și părinților de evenimentele organizate în cadrul activităților extrașcolare.
- Implicarea relativ joasă a elevilor și părinților în evaluarea calității serviciilor și activităților extracurriculare.

Managementul participativ al serviciilor și activităților de educație extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general

- Eclipsarea aspectelor legate de managementul serviciilor și activităților extrașcolare de cele legate de managementul activităților de instruire (predare-învățare-evaluare) și de întreținere a instituțiilor de învățământ.
- Axarea managementului serviciilor și activităților de educație extrașcolară mai mult pe organizarea și desfășurarea diverselor evenimente cu un puternic impact vizual și, mai puțin, pe activitatea cercurilor și secțiilor sportive școlare propriu-zise.
- Lipsa unor mecanisme instituționalizate de consultare a opiniilor elevilor și părinților referitoare la managementul serviciilor și activităților extrașcolare.
- Prevalarea nejustificată a unui management caracteristic educației extrașcolare ghidate de ofertă și, mai puțin, unei educații extrașcolare ghidate de cererile/nevoile beneficiarilor acesteia.

Resursele umane ce prestează serviciile de educație extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general

- Imperfecțiuni ale mecanismelor de selectare și desemnare a conducătorilor de cercuri și secții sportive, foarte des orele respective fiind utilizate pentru completarea/suplimentarea sarcinilor didactice ale angajaților din instituțiile de învățământ primar și secundar general, fără a se ține cont de domeniul de pregătire profesională a acestora.

- Nivelul mai jos de calificare al cadrelor didactice care conduc cercurile și secțiile sportive școlare, comparativ cu nivelul de calificare al cadrelor didactice din instituțiile de învățământ primar și secundar general în ansamblu.
- Lipsa programelor de studii universitare de masterat și programelor de formare continuă anume în domeniul prestării serviciilor de educație extrașcolară.
- Subreprezentarea în regulamentele de evaluare și de atestare a cadrelor didactice și a celor de conducere a aspectelor ce țin de specificul activităților de prestare a serviciilor de educație extrașcolară.

Finanțarea serviciilor și activităților extrașcolare din instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal

- Finanțarea insuficientă a învățământului primar, gimnazial și liceal determină finanțarea insuficientă a activităților extrașcolare din cadrul instituțiilor educaționale aferente.
- Lipsa unei metodologii prin care să fie reglementată modalitatea de finanțare distinctă a activităților extrașcolare din cadrul instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal în condițiile formulei de finanțare în bază de cost standard per elev.

Probleme: Educația din centrele extrașcolare

Cadrul normativ-juridic referitor la educația din centrele extrașcolare

- Lipsa Regulamentului-tip de activitate a instituțiilor extrașcolare, elaborat în baza prevederilor Codului Educației al Republicii Moldova.

Rețeaua de centre de educație extrașcolară și accesul la serviciile prestate de ele

- Majoritatea absolută a centrelor de educație extrașcolară se află în mediul urban, în principal, în orașele și/sau municipiile reședință de raion. În consecință, accesul copiilor, elevilor și tinerilor din localitățile rurale la serviciile de educație extrașcolară este mai redus, comparativ cu semenii lor din localitățile urbane.
- Serviciile prestate de centrele de educație extrașcolară sunt, în principal, din categoria celor cu profil artistic și estetic și, mai puțin, din domeniul STEM (Știință, Tehnologii, Inginerie, Matematică). În consecință, apar lacune în orientarea profesională și ghidare în carieră, importanța domeniilor STEM fiind subestimată.
- Discrepanțe semnificative de gen în cazul participanților la activitățile din centrele de educație extrașcolară, ponderea fetelor (60%) fiind semnificativ mai mare decât cea a băieților (40%).
- Nivelul redus de incluziune în activitățile extrașcolare, cu excepția orașului Chișinău, a eventualilor participanți cu cerințe educaționale speciale.
- Serviciile prestate de centrele de educație extrașcolară sunt ghidate mai mult de ofertă (preferințele instituțiilor extrașcolare) și mai puțin de cerere (doleanțele participanților la activitățile din instituțiile în cauză și ale părinților acestora).

Relevanța și eficacitatea serviciilor prestate de centrele de educație extrașcolară

- Între opiniile angajaților centrelor de educație extrașcolară și ale elevilor și părinților referitor la utilitatea serviciilor prestate există anumite diferențe, beneficiarii de servicii considerându-le mai puțin utile decât cei care le prestează.
- Centrele de educație extrașcolară nu prea sunt receptive la solicitările elevilor și părinților privind deschiderea unor cercuri și secții sportive noi.

Evaluarea și certificarea competențelor formate și dezvoltate în cadrul centrelor de educație extrașcolară

- Lipsa unei viziuni comune, argumentate științific, privind oportunitatea evaluării și certificării nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul centrelor de educație extrașcolară.

- Lipsa unor cercetări pedagogice privind metodologiile de evaluare și certificarea a nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul centrelor de educație extrașcolară.

Calitatea serviciilor prestate de centrele de educație extrașcolară

- Ponderea elevilor și părinților care sunt mulțumiți de calitatea serviciilor din centrele de educație extrașcolară doar într-o anumită și nu în deplină măsură, este semnificativă, de circa 30%.
- Procesul de evaluare și acreditare a instituțiilor de învățământ extrașcolar nu a demarat încă.

Managementul participativ al centrelor de educație extrașcolară

- Inexistența în mai multe centre de educație extrașcolară a organelor consultative ce asigură participarea elevilor și părinților acestora în luarea deciziilor, lipsa reglementărilor explicite referitoare la reprezentarea acestora în organele administrative ale instituțiilor extrașcolare.
- Centrele nu au mecanisme instituționalizate de consultare a beneficiarilor direcți și indirecti ai serviciilor de educație extrașcolară (elevilor, părinților, comunităților), iar în cazurile în care astfel de consultări au loc, opiniilor lor nu prea influențează deciziile luate de administrațiile instituțiilor în cauză.

Resursele umane din centrele de educație extrașcolară

- Ponderea cadrelor de conducere și a celor didactice din centrele de educație extrașcolară ce dețin grade didactice și/sau manageriale este mai mică decât în celelalte instituții de învățământ general.
- Regulamentele de evaluare și de atestare a cadrelor didactice și a celor de conducere nu țin în deplină măsură cont de specificul activităților centrelor de educație extrașcolară.
- Lipsa programelor de studii universitare de masterat și a programelor de formare continuă în domeniul educației și învățământului extrașcolar din centrele de educație extrașcolară.

Baza materială a centrelor de educație extrașcolară

- Asigurarea neuniformă a centrelor cu spații necesare pentru desfășurarea activităților extrașcolare. Unele centre iau în chirie spații suplimentare, iar altele nu utilizează spațiile disponibile conform destinației, dându-le în chirie.
- Lipsa standardelor minime de dotare a centrelor de educație extrașcolară și a unui sistem centralizat de asigurare a acestora cu echipamentele respective.

Finanțarea centrelor de educație extrașcolară

- Deși în Regulamentul-tip al instituției extrașcolare (Hotărârea Colegiului Ministerului Educației, nr. 8.8: din 16.12.2010) este prevăzut la p. 2 faptul că instituțiile de învățământ extrașcolar sunt persoane juridice, în realitate, în marea lor majoritate, acestea nu sunt persoane juridice și nu gestionează bugetul în mod independent. Instituțiile de învățământ extrașcolar sunt instituții în subordinea autorităților APL – Direcția Învățământ sau Secția Cultură, acestea din urmă, fiind fondatorii instituțiilor de învățământ extrașcolar și având personalitate juridică, elaborează și execută bugetele instituțiilor de învățământ extrașcolar, contractează bunuri și servicii pentru acestea. Această constatare ține și de centrele de educație extrașcolară. Excepție este Centrul Republican pentru Copii și Tineret din m. Chișinău, care are personalitate juridică.
- Directorul instituției de învățământ extrașcolar (fără personalitate juridică) are obligația să gestioneze bunurile materiale, dar nu poate contracta servicii, nu poate semna contracte și ordine de plată.
- Finanțarea centrelor de educație extrașcolară se face preponderent de la bugetele locale, dar din contul transferurilor cu destinație specială primite de la bugetul de stat. Excepție este Centrul Republican pentru Copii și Tineret din m. Chișinău, care este finanțat de la Bugetul de Stat (BS).
- Finanțarea instituțiilor de învățământ extrașcolar, inclusiv a centrelor de educație extrașcolară, se face reieșind din principiul istoric. Până în 2014, pentru toate domeniile de competențe ale nivelului I și II, cheltuielile se calculau în bază de normativ. Începând cu 2015, când s-a trecut la o altă formulă de calcul a transferurilor cu destinație generală, s-a decis ca învățământul să se finanțeze din BS, din transferuri cu destinație specială. Pentru învățământul primar și secundar a fost elaborată formulă de calcul în bază de cost standard per elev, pentru învățământul preșcolar și extrașcolar, la elaborarea bugetului pentru 2015, s-a luat ca bază de calcul suma transferurilor aprobate pentru 2014 pentru nivelul respectiv, la care s-au adăugat modificările planificate ale salariilor, creșterea prețurilor la mărfuri și servicii etc. De atunci și până în prezent se aplică această modalitate de finanțare. Dacă suma transferurilor nu acoperă cheltuielile planificate, se vine cu o solicitare suplimentară de mijloace financiare.
- La elaborarea bugetului, de regulă, instituțiile de educație extrașcolară nu sunt consultate. Nu sunt identificate necesitățile reale ale instituției.
- În cazul instituțiilor extrașcolare, necesitatea de cheltuieli cu materialele și activele nefinanciare este mult mai mare comparativ cu alte instituții educaționale.
- De regulă, transferurile cu destinație specială acoperă preponderent cheltuielile cu salarizarea. Și într-o proporție mică sunt acoperite cheltuielile termo-energetice. Infrastructura instituțiilor de învățământ extrașcolar este ultima pe lista finanțării.
- În mare parte, infrastructura și fondurile fixe ale centrelor de educație extrașcolară este învechită și/sau insuficientă. Reparațiile capitale sunt o raritate absolută. Această problemă, fiind gravă în municipii, este și mai critică în localitățile raionale și rurale.

- Pentru a soluționa cumva problema finanțării insuficiente și a lipsei reglementărilor, sunt concepute „mecanisme” interne la nivel de instituție (soluții pentru moment).
- În instituțiile de învățământ extrașcolar sunt antrenați copii din mai multe localități, nu doar din localitatea unde este amplasată instituția. Acest lucru face dificilă proiectarea unei formule de finanțare per copil.
- Există problema frecventării copiilor la centrele de creație în localitățile raionale și rurale. Această concluzie este în corespundere cu concluzia derivată din Cartografierea instituțiilor și serviciilor extrașcolare, conform căreia gradul de utilizare a locurilor disponibile la cercurile din centrele de educație extrașcolară din mediul rural are o valoare de 82%. Din acest motiv, în cazul unor localități se examinează și se implementează soluția de a reorganiza centrele prin prisma cost/eficienței (de exemplu, comasarea de la 01.01. 2021 în mun. Orhei a centrului de creație cu stația tinerilor tehnicieni).
- În general, modalitatea de finanțare a instituțiilor de învățământ extrașcolar, aplicată în prezent (prin transferuri cu destinație specială calculate în baza tendinței istorice), nu determină eficiența la utilizarea banului public, în special, în condițiile reducerii numărului de copii. Administrațiile publice responsabile de gestiunea financiară a acestor instituții de învățământ nu sunt interesate în a monitoriza prezența copiilor în aceste instituții, din motivul că „banii vin în localitate”.
- În unele centre de educație extrașcolară, insuficiența finanțării determină o rată mare dintre numărul de copii la 1 profesor.
- În cazurile în care cercurile au aceleași finalități educaționale, o problemă care scade eficiența instituțiilor de învățământ extrașcolar, inclusiv a centrelor de educație extrașcolară, în special în localitățile raionale, este dublarea cercurilor respective.

Problemele: Învățământul artistic extrașcolar

Cadrul normativ-juridic referitor la învățământul artistic extrașcolar

- Lipsa Regulamentului-tip de activitate a instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar, elaborat în baza prevederilor Codului Educației al Republicii Moldova.
- Neclarități în dezvoltarea curriculară din învățământul artistic extrașcolar: este curriculumul pentru această formă de învățământ parte componentă a Curriculumului național pentru învățământul general sau nu?
- Lipsa Standardelor educaționale de stat pentru învățământul artistic extrașcolar.
- În Metodologia de evaluare a instituțiilor de învățământ general nu este reflectat specificul învățământului artistic extrașcolar.
- Neclarități în Codul Educației privind relația învățământului artistic extrașcolar cu învățământul general, învățământul profesional tehnic, învățământul superior și învățământul pe parcursul întregii vieți, cu învățământul formal, nonformal și informal.
- Incertitudini în tipul actelor de studii și/sau de certificare a competențelor generale și/sau profesionale, formate și dezvoltate în cadrul învățământului artistic extrașcolar și puterea juridică a acestora.

Rețeaua de instituții și accesul la serviciile de învățământ artistic extrașcolar

- Majoritatea claselor de învățământ artistic extrașcolar se află în instituțiile din mediul urban, în principal, în orașele și/sau municipiile reședință de raion. În consecință, accesul copiilor, elevilor și tinerilor din localitățile rurale la serviciile de educație extrașcolară este mai redus, comparativ cu semenii lor din localitățile urbane.
- Comparativ cu instituțiile din mediul urban, diversitatea profilurilor și specialităților din instituțiile de învățământ artistic din mediul rural este mai mică, fapt ce extinde posibilitatea copiilor, elevilor și tinerilor de la sate de a-și realiza în volum deplin capacitățile vocaționale.
- Ponderea băieților care urmează programele de învățământ artistic extrașcolar este semnificativ mai mică decât cea a fetelor.
- Discrepanțe semnificative de gen în cazul participanților care urmează programe de învățământ artistic extrașcolar, ponderea fetelor (64%) fiind semnificativ mai mare decât cea a băieților (36%).
- Nivelul redus de incluziune în programele de învățământ artistic extrașcolar, cu excepția orașului Chișinău, a eventualilor candidați cu cerințe educaționale speciale și a celor aflați în situație de risc.
- Componenta setului de programe de învățământ artistic extrașcolar este ghidată mai mult de ofertă (preferințele organelor de specialitate în domeniul culturii și ale instituțiilor de

învățământ artistic extrașcolar) și mai puțin de cerere (doleanțele elevilor care urmează programe de învățământ artistic extrașcolar și ale părinților acestora).

Relevanța și eficacitatea serviciilor prestate de instituțiile de învățământ artistic extrașcolar

- Instituțiile de învățământ artistic extrașcolar nu prea sunt receptive la solicitările elevilor și părinților privind deschiderea unor specialități și specializări noi.

Evaluarea și certificarea competențelor formate și dezvoltate în instituțiile de învățământ artistic extrașcolar

- Lipsa unei viziuni comune, argumentate științific, privind modalitățile de evaluare și de certificare a nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul programelor de învățământ artistic extrașcolar.
- Lipsa unor cercetări pedagogice privind metodologiile de evaluare și certificare a nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul programelor de învățământ extrașcolar.
- Modelele de acte care certifică absolvirea programelor de învățământ artistic extrașcolar nu sunt aprobate și publicate în modul stabilit de Codul Educației.
- Actele care certifică absolvirea programelor de învățământ artistic extrașcolar nu sunt personalizate și luate la evidență conform regulamentelor din învățământul general.

Calitatea serviciilor prestate de instituțiile de învățământ artistic extrașcolar

- În mai multe școli de muzică de arte și arte plastice lipsesc mecanismele de monitorizare, evaluare și asigurare a calității serviciilor de învățământ extrașcolar prestate.
- Procesul de evaluare și acreditare a instituțiilor de învățământ extrașcolar nu a demarat încă.

Managementul participativ al instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar

- Inexistența în mai multe instituții de învățământ artistic extrașcolar a organelor consultative ce asigură participarea elevilor și părinților acestora în luarea deciziilor, lipsa reglementărilor explicite referitoare la reprezentarea acestora în organele administrative ale școlilor de muzică, școlilor de arte și școlilor de arte plastice.
- Instituțiile de învățământ artistic extrașcolar nu au mecanisme instituționalizate de consultare a beneficiarilor direcți și indirecti ai serviciilor de prestate (elevilor, părinților, comunităților), iar în cazurile în care astfel de consultări au loc, opiniile acestora nu prea influențează deciziile luate de administrațiile instituțiilor în cauză.

Resursele umane din instituțiile de învățământ artistic extrașcolar

- Regulamentele de evaluare și de atestare a cadrelor didactice și a celor de conducere nu țin cont în deplină măsură de specificul activităților instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar.
- Lipsa programelor de studii universitare de masterat și a programelor de formare continuă în domeniul învățământului artistic extrașcolar.

Baza materială a instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar

- Asigurarea neuniformă a instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar cu spații necesare pentru desfășurarea activităților de pregătire artistică. Unele instituții nu dispun de spații proprii, o parte semnificativă din ele, chiar și dacă dispun de spații proprii, mai închiriază și spații suplimentare.
- Lipsa standardelor minime de dotare a instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar și a unui sistem centralizat de asigurare a acestora cu echipamentele respective.

Finanțarea instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar

- Deși în Regulamentul-tip al instituției extrașcolare (Hotărârea Colegiului Ministerului Educației, nr. 8.8: din 16.12.2010) este prevăzut la p. 2 faptul că instituțiile de învățământ extrașcolar sunt persoane juridice, în realitate, în marea lor majoritate, acestea nu sunt persoane juridice și nu gestionează bugetul în mod independent. Instituțiile de învățământ artistic extrașcolar se află în subordinea autorităților APL – Direcția sau Secția Cultură, aceasta din urmă, fiind fondatorii instituțiilor în cauză și având statut de persoană juridică, elaborează și execută bugetele instituțiilor de învățământ extrașcolar, contractează bunuri și servicii pentru acestea.
- Directorul instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar (fără personalitate juridică) are obligația să gestioneze bunurile materiale, dar nu poate contracta servicii, nu poate semna contracte și ordine de plată.
- Finanțarea instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar se face preponderent de la bugetele locale, dar din contul transferurilor cu destinație specială primite de la bugetul de stat și din taxele de studii.
- Metodologia de calculare a taxei pentru instruire în instituțiile de învățământ artistic extrașcolar, conform Hotărârii de Guvern nr. 450/2011, determină creșterea continuă a mărimii taxei și, în consecință, a presiunilor financiare pe părinți. Această tendință reprezintă, într-un caz, un obstacol în extinderea accesibilității pentru copii la a învăța în școlile de muzică, arte și arte plastice, iar pe de altă parte, un factor care limitează capacitatea școlilor de a concura cu centrele de educație extrașcolară, ultimele având cercuri de profiluri similare cu cele ale instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar, dar nu percep taxe de studii.
- Finanțarea instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar se face pornind de la principiul istoric. Până în 2014, pentru toate domeniile de competențe ale nivelului I și II, cheltuielile

se calculau în bază de normativ. Începând cu 2015, când s-a trecut la o altă formulă de calcul a transferurilor cu destinație generală, s-a decis ca învățământul să se finanțeze din BS din transferuri cu destinație specială. Pentru învățământul primar și secundar a fost elaborată formulă de calcul în bază de cost standard per elev, pentru învățământul preșcolar și extrașcolar, la elaborarea bugetului pentru 2015, s-a luat ca bază de calcul suma transferurilor aprobate pentru 2014 pentru nivelul respectiv, la care s-au adăugat modificările planificate ale salariilor, creșterea prețurilor la mărfuri și servicii etc. De atunci și până în prezent se aplică această modalitate de finanțare. Dacă suma transferurilor nu acoperă cheltuielile planificate, se vine cu o solicitare suplimentară de mijloace financiare.

- La elaborarea bugetului, de regulă, instituțiile de învățământ artistic extrașcolar nu sunt consultate. Nu sunt identificate necesitățile reale ale instituției.
- În cazul instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar, necesitatea de cheltuieli cu materialele și activele nefinanciare este mult mai mare comparativ cu alte instituții educaționale.
- De regulă, transferurile cu destinație specială acoperă preponderent cheltuielile cu salarizarea. Și într-o proporție mică, sunt acoperite cheltuielile termo-energetice. Infrastructura instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar este ultima pe lista finanțării.
- În mare parte, infrastructura și fondurile fixe ale instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar este învechită. Reparațiile capitale sunt o raritate absolută. Această problemă, fiind gravă în municipii, este și mai critică în localitățile raionale și rurale.
- Mecanismul actual de finanțare a instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar nu abordează în mod obiectiv și transparent necesitățile în investiții capitale: nu este clar după ce principii unele instituții sunt reparate capital și modernizate, altele confruntându-se în continuare cu o calitate deplorabilă a clădirilor, infrastructurii și dotărilor cu echipamente.
- Pentru a soluționa problema finanțării insuficiente și a lipsei reglementărilor, sunt concepute „mecanisme” interne la nivel de instituție (soluții pentru moment).
- În instituțiile de învățământ artistic extrașcolar sunt antrenați copii și elevi din mai multe localități, nu doar din localitatea unde este amplasată instituția. Acest lucru face dificilă proiectarea unei formule de finanțare per copil/elev.
- Există problema subutilizării capacităților de proiect ale instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar, cu impact puternic asupra cheltuielilor și activelor financiare per copil. În același timp, unele instituții de învățământ artistic extrașcolar, în special din mun. Chișinău, se confruntă cu insuficiența spațiului în scopuri didactice.
- În general, modalitatea de finanțare a instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar, aplicată în prezent (prin transferuri cu destinație specială, calculate în baza tendinței istorice), nu determină eficiența la utilizarea banului public, în special, în condițiile reducerii numărului de copii. Administrațiile publice responsabile de gestiunea financiară

a acestor instituții de învățământ nu sunt interesate în a monitoriza prezența copiilor în aceste instituții, din motivul că „banii, oricum vin în localitate”.

- În unele instituții de învățământ artistic extrașcolar insuficiența finanțării determină o rată mare dintre numărul de copii/elevi la un cadru didactic.
- O problemă care restrânge eficiența instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar este dublarea cercurilor în cadrul centrelor de educație extrașcolară.
- Salarizarea cadrelor didactice din instituțiile de artistic extrașcolar se face în condițiile unor clase de salarizare mai mici, comparativ cu salarizarea din licee. Acest lucru influențează negativ atragerea cadrelor didactice, în special cele tinere, să profeseze educația extrașcolară.

Probleme: Învățământul sportiv extrașcolar

Cadrul normativ-juridic referitor la învățământul sportiv extrașcolar

- Necorespunderi între Legea cu privire la cultura fizică și sport și Codul educației, atât în cazul învățământului sportiv în ansamblu, cât și în cazul învățământului sportiv extrașcolar, în particular.
- Regulamentului de organizare și funcționare a școlilor sportive nu corespunde în deplină măsură prevederilor Codului Educației.
- Neclarități în dezvoltarea curriculară din învățământul sportiv extrașcolar: este curriculumul pentru această formă de învățământ parte componentă a Curriculumul național pentru învățământul general sau nu?
- Neconcordanțe între clasificările probelor sportive din proiectele de documente curriculare pentru instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar și Clasificația Sportivă Unică a Republicii Moldova.
- Lipsa Standardelor educaționale de stat pentru învățământul sportiv extrașcolar.
- În Metodologia de evaluare a instituțiilor de învățământ general nu este reflectat specificul învățământului sportiv extrașcolar.
- Neclarități în Codul Educației privind relația învățământului sportiv extrașcolar cu învățământul general, învățământul profesional tehnic, învățământul superior și învățământul pe parcursul întregii vieți, cu învățământul formal, nonformal și informal.
- Incertitudini în tipul actelor de studii și/sau de certificare a competențelor generale și/sau profesionale, formate și dezvoltate în cadrul învățământului sportiv extrașcolar și puterea juridică a acestora.

Rețeaua de instituții și accesul la serviciile de învățământ sportiv extrașcolar

- Majoritatea instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar se află în orașele și/sau municipiile reședință de raion. În consecință, accesul copiilor, elevilor și tinerilor din localitățile rurale la serviciile de învățământ sportiv extrașcolară este mult mai redus, comparativ cu semenii lor din localitățile urbane.
- Comparativ cu instituțiile din mediul urban, diversitatea probelor sportive din instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar din mediul rural este mai mică, fapt ce restrânge posibilitatea copiilor, elevilor și tinerilor de la sate de a-și realiza în volum deplin capacitățile vocaționale.
- Comparativ cu celelalte probe sportive, numărul de secții ce pregătesc sportivi la probele naționale și numărul de participanți la aceste secții este relativ mic.
- Discrepanțe semnificative de gen în cazul participanților ce urmează programe de învățământ sportiv extrașcolar, ponderea fetelor fiind semnificativ mai mică decât cea a băieților.

- Nivelul redus de incluziune în programele de învățământ sportiv extrașcolar a eventualilor candidați cu cerințe educaționale speciale și a celor aflați în situație de risc.
- Componenta setului de programe de învățământ sportiv extrașcolar este ghidată mai mult de ofertă (preferințele organelor de specialitate în domeniul sportului și ale instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar) și mai puțin de cerere (doleanțele elevilor ce urmează programe de învățământ sportiv extrașcolar și ale părinților acestora).

Relevanța și eficacitatea serviciilor prestate de instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar

- Instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar nu prea sunt receptive la solicitările elevilor și părinților privind deschiderea unor secții sportive noi.

Evaluarea și certificarea competențelor formate și dezvoltate în instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar

- Lipsa unei viziuni comune, argumentate științific, privind modalitățile de evaluare și de certificare a nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar.
- Lipsa unor cercetări pedagogice privind metodologiile de evaluare și certificarea a nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar.
- Modelele de acte care certifică absolvirea programelor de învățământ sportiv extrașcolar nu sunt aprobate și publicate în modul stabilit de Codul Educației.
- Actele care certifică absolvirea programelor de învățământ sportiv extrașcolar nu sunt personalizate și luate la evidență conform regulamentelor din învățământul general.

Calitatea serviciilor prestate de instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar

- În mai multe școli sportive și școli sportive specializate lipsesc mecanismele de monitorizare, evaluare și asigurare a calității serviciilor de învățământ sportiv extrașcolar prestate.
- Procesul de evaluare și acreditare a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar nu a demarat încă.

Managementul participativ al instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar

- Inexistența în mai multe instituții de învățământ sportiv extrașcolar a organelor consultative ce asigură participarea elevilor și părinților acestora în luarea deciziilor, lipsa reglementărilor explicite referitoare la reprezentarea acestora în organele administrative ale școlilor sportive și școlilor sportive specializate.

- Instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar nu au mecanisme instituționalizate de consultare a beneficiarilor direcți și indirecti ai serviciilor prestate (elevilor, părinților, comunităților), iar în cazurile în care astfel de consultări au loc, opiniilor lor nu prea influențează deciziile luate de administrațiile instituțiilor în cauză.

Resursele umane din instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar

- Regulamentele de evaluare și de atestare a cadrelor didactice și a celor de conducere nu țin cont în deplină măsură de specificul activităților instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar.
- Lipsa programelor de studii universitare de masterat și a programelor de formare continuă în domeniul învățământului sportiv extrașcolar.

Baza materială a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar

- Asigurarea neuniformă a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar cu spații necesare pentru desfășurarea activităților de pregătire sportivă. Unele instituții nu dispun de spații proprii, o parte semnificative din ele, chiar și dacă dispun de spații proprii, mai închiriază și spații suplimentare.
- Lipsa standardelor minime de dotare a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar și a unui sistem centralizat de asigurare a acestora cu echipamentele respective.

Finanțarea Instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar

- În marea lor majoritate, instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar nu sunt persoane juridice și nu gestionează bugetul în mod independent. În majoritatea cazurilor, elaborarea și executarea bugetelor instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar, contractarea bunurilor și serviciilor pentru acestea este efectuată de către organele locale de specialitate. Excepție fac unele instituții de învățământ sportiv extrașcolar al căror fondator este MECC, instituțiile respective fiind persoane juridice.
- Directorul instituției de învățământ sportiv extrașcolar (fără personalitate juridică) are obligația să gestioneze bunurile materiale, dar nu poate contracta servicii, nu poate semna contracte și ordine de plată.
- În prezent, nu există o metodologie de finanțare a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar, finanțările actuale bazându-se pe principiul istoric.
- La elaborarea bugetului, instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar nu prea sunt consultate. Nu întotdeauna sunt identificate necesitățile reale ale instituțiilor. În consecință, conducătorii acestor instituții se confruntă cu problema necorespunderii volumului de finanțare solicitărilor înaintate de instituții organelor locale de specialitate.
- În cazul instituțiilor extrașcolare, inclusiv și al celor cu profil sportiv, necesitatea de cheltuieli cu materialele și activele nefinanciare este mult mai mare comparativ cu alte instituții educaționale.

- În instituțiile de învățământ extrașcolar, inclusiv școlile sportive, sunt antrenați copii din mai multe localități, nu doar din localitatea unde este amplasată instituția. Acest lucru face dificilă proiectarea unei formule de finanțare per copil.
- În unele instituții de învățământ extrașcolar, din cauza finanțării insuficiente, numărul de elevi ce revin unui antrenor (cadru didactic) este mai mare decât normativele în vigoare.
- Un impact negativ asupra managementului financiar la nivelul școlilor sportive îl au unele probleme interne de organizare a acestora: dificultăți în delimitarea și divizarea grupelor, organizarea grupelor după numărul de copii în grupe, lipsa instructorilor-metodiști, lipsa unui post/funcție pentru deținătorul aparatului de casă în scopul deservirii conturilor speciale.
- Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr. 270/2018 nu consideră specificul activității instituțiilor de educație extrașcolară, inclusiv al școlilor sportive care funcționează și sâmbătă și duminică.
- Regulamentul intern de funcționare a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar nu ține cont de specificul orelor de sport și nu permite divizarea corespunzătoare a numărului de ore, astfel încât numărul de ore care revine unui cadru didactic să se încadreze în norma de 27 ore.
- Sistemul electronic de achiziții MTender permite participarea la licitații doar a firmelor autohtone, care, în cazul echipamentelor sportive, nu prea sunt. Întrucât companiile străine, care vin cu prețuri mai mici, nu sunt eligibile, companiile autohtone doar intermediază furnizările de echipamente, deseori stabilind prețuri exagerate.
- Lipsa finanțării deplasărilor la competițiile internaționale, în special în cazul sporturilor organizate pe echipe. Finanțarea la competiții în afara țării se face din contul părinților.
- De regulă, instituțiile de învățământ sportiv din municipii, în special, din municipiul Chișinău, sunt supraaglomerate. Antrenorii sunt suprasolicitați. Numărul de copii ce revin la un antrenor depășește cu mult valoarea normativă a acestuia.
- Neasigurarea instituției de învățământ sportiv extrașcolar cu tineri specialiști are impact negativ asupra sustenabilității financiare a acestora.
- Formările profesionale specializate, de regulă peste hotare, sunt plătite de cadrele didactice din resursele financiare proprii.
- Instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar nu beneficiază de economiile pe care le obțin și le acumulează pe durata perioadelor de funcționare.
- Excluderea prin Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar: nr. 270/2018 a posturilor/funțiilor de instructor-metodist și antrenor-instructor, care sunt absolut necesare pentru supravegherea și ghidarea copiilor/ elevilor/ sportivilor din categoriile dezavantajate, în special, a persoanelor cu dizabilități.
- Neluarea în considerare a specificului educației sportive incluzive în relațiile cu potențialii donatori și sponsori.

- Neluarea în considerare a aspectelor financiare, legate de riscurile care sunt iminente anumitor probe de sport.

Probleme: Educația furnizată de alți prestatori de servicii extrașcolare

- În actele normativ-juridice ce reglementează activitatea caselor de cultură nu există stipulări explicite referitoare la prestarea de servicii educaționale extrașcolare.
- Deși în activitățile caselor de cultură participă copii și elevi ce nu au atins vârsta majoratului, în actele normativ-juridice ce reglementează activitatea caselor de cultură nu sunt stipulări explicite referitoare la respectarea și protecția drepturilor minorilor și asigurarea condițiilor adecvate de participare a acestei categorii de vârstă de beneficiari la activitățile în cauză.
- Necorespunderi între Codul Educației și Legea cu privire la tineret privind acreditarea serviciilor de educație nonformală destinate tinerilor.
- Lipsesc standarde de calitate a serviciilor prestate de centrele de tineret. În consecință, nu au demarat procedurile de acreditare și de certificare a serviciilor prestate de centrele respective, inclusiv și a celor de educație nonformală.
- Lipsesc cadrul normativ-juridic de certificare și validare a competențelor formate și dezvoltate în cadrul educației nonformale și informale.

Recomandări

Recomandări: Educația extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general

Actualizarea cadrului normativ-juridic ce reglementează prestarea serviciilor de educație extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general

- Definirea explicită și univocă a termenilor „educația extrașcolară”, „învățământul extrașcolar”, „activități curriculare”, „activități extracurriculare”, „activități școlare”, „activități extrașcolare” și revizuirea actelor normative-juridice ce reglementează organizarea și funcționarea instituțiilor de învățământ general.
- Stabilirea explicită a locului curriculumului pentru educația și învățământul extrașcolar în componența Curriculumului național pentru învățământul primar, gimnazial și liceal.
- Elaborarea Standardelor educaționale de stat pentru educația și învățământul extrașcolar.
- Actualizarea Metodologiilor de evaluare a instituțiilor de învățământ general, a cadrelor de conducere și acelor didactice prin includerea în documentele respective a stipulărilor referitoare la specificul educației și învățământului extrașcolar.
- Includerea în actele normativ-juridice ce reglementează evaluarea rezultatelor școlare în învățământul primar și secundar general a unor prevederi explicite referitoare la evaluarea competențelor formate și dezvoltate în cadrul educației și învățământului extrașcolar.
- Luarea deciziilor referitoare la oportunitatea certificării competențelor formate și dezvoltate în cadrul educației și învățământului extrașcolar din instituțiile de învățământ primar și secundar general.
- Actualizarea Codului Educației prin includerea unor stipulări explicite referitoare la relația educației/învățământului extrașcolar cu învățământul general, învățământul profesional tehnic, învățământul superior și învățământul pe parcursul întregii vieți, cu învățământul formal, nonformal și informal. Includerea în Cod a unor stipulări explicite referitoare la tipul actelor de studii și/sau de certificare a competențelor generale și/sau profesionale, formate și dezvoltate în cadrul educației și învățământului extrașcolar și procedurile de eliberare a acestora.

Dezvoltarea rețelei și extinderea accesului la cercurile și secțiile sportive din instituțiile de învățământ primar și secundar general

- Promovarea mai insistentă în rândul elevilor a cercurilor științifice, tehnologice și tehnice (STEM).

- Revederea normativelor Planului-cadru privind numărul minim de elevi, necesar pentru a forma un cerc / o secție sportivă, racordându-l la specificul instituțiilor mici de învățământ primar și secundar general, în special, al celor din localitățile rurale.
- Aplicarea bunelor practici de incluziune din cadrul lecțiilor și în cazul cercurilor școlare.
- Promovarea cercurilor, indiferent de profilul acestora, în rândul băieților.
- Promovarea secțiilor sportive în rândul fetelor.

Extinderea accesului la activitățile extrașcolare din instituțiile de învățământ primar și secundar general

- Stipularea explicită în actele normativ-juridice care reglementează activitatea instituțiilor de învățământ primar și secundar general a activităților extrașcolare obligatorii și a activităților extrașcolare la alegere.
- Elaborarea pachetului standard de activități extrașcolare care sunt fără plată și a pachetului de activități opționale pentru desfășurarea cărora instituțiile de învățământ pot cere anumite plăți.
- Extinderea bunelor practici de incluziune a elevilor în activitățile curriculare asupra serviciilor și activităților extrașcolare: cercuri, secții sportive, excursii, concursuri, olimpiade, competiții etc.

Creșterea relevanței și eficacității serviciilor și activităților extrașcolare din instituțiile de învățământ primar și secundar general

- Diversificarea ofertei de servicii și activități extrașcolare, asigurarea unei îmbinări judicioase a abordărilor tradiționale cu cele inovative prin implementarea ultimelor realizări ale evoluțiilor tehnologice și noilor tendințe din domeniul artelor și sporturilor.
- Creșterea receptivității instituțiilor de învățământ primar și secundar general față de solicitările elevilor și părinților privind deschiderea unor cercuri și secții sportive noi, întreprinderea de către școli a unor măsuri pro active de creare a condițiilor necesare pentru buna funcționare a acestora.
- Sporirea ponderii cercurilor cu profil real, în special a celor STEM. Diversificarea ofertei de secții sportive prin acoperirea probelor de sporturi individuale.

Evaluarea și certificarea competențelor formate în cadrul educației extrașcolare din instituțiile de învățământ primar și secundar general

- Luarea unor decizii referitoare la oportunitatea evaluării și certificării nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul cercurilor și secțiilor sportive din instituțiile de învățământ primar și secundar general.

- Desfășurarea unor ample cercetări științifice privind metodologiile de evaluare și certificarea nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul cercurilor și secțiilor sportive din instituțiile de învățământ primar și secundar general.
- Actualizarea, în caz de necesitate, a cadrului normativ-juridic ce ar reglementa evaluarea și certificarea nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul cercurilor și secțiilor sportive din instituțiile de învățământ primar și secundar general.

Îmbunătățirea calității serviciilor și activităților extrașcolare din instituțiile de învățământ primar și secundar general

- Elaborarea și oficializarea unui set explicit de indicatori referitori la calitatea serviciilor și activităților extrașcolare din instituțiile de învățământ primar și secundar general.
- Elaborarea și oficializarea unor metodologii de evaluare a calității serviciilor și activităților extrașcolare din instituțiile de învățământ primar și secundar general.
- Instituirea unui mecanism de participare a elevilor și a părinților în procesul de evaluare a calității serviciilor și activităților extrașcolare.

Extinderea managementului participativ al serviciilor și activităților de educație extrașcolară

- Creșterea rolului organelor consultative ale elevilor și părinților din instituțiile de învățământ primar și secundar general, a reprezentanților elevilor și părinților în organele de conducere ale instituțiilor respective în luarea deciziilor curente și de perspectivă privind planificarea, prestarea și evaluarea calității acestora.
- Instituționalizarea mecanismelor de consultate a beneficiarilor de servicii educaționale (elevii, părinții, comunitățile) și de raportare a rezultatelor privind acceptarea/respingerea/implementarea propunerilor și sugestiilor înaintate de beneficiari.

Dezvoltarea resurselor umane ce prestează servicii de educație extrașcolară în instituțiile de învățământ primar și secundar general

- Excluderea practicilor de desemnare a conducătorilor de cercuri și secții sportive școlare doar în baza criteriilor de completare/ suplimentare a sarcinilor didactice ale angajaților din instituțiilor de învățământ primar și secundar general.
- Actualizarea regulamentelor de evaluare și de atestare a cadrelor didactice și a celor de conducere prin includerea în ele a unor stipulări ce ar reflecta specificul activităților de educație extrașcolară din instituțiile de învățământ primar și secundar general.
- Elaborarea, autorizarea și implementarea programelor de studii universitare de masterat și a programelor de formare continuă în domeniul educației extrașcolare din instituțiile de învățământ primar și secundar general.

Actualizarea mecanismelor de finanțare a serviciilor și activităților extrașcolare din instituțiile de învățământ primar și secundar general

- Creșterea finanțării învățământului primar, gimnazial și liceal și, prin consecință, a finanțării activităților de educație extrașcolară.
- Elaborarea unei metodologii prin care să fie reglementată/ explicată modalitatea de finanțare distinctă a activităților extrașcolare din cadrul instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal în condițiile formulei de finanțare în bază de cost standard per elev.
- În special, se impune reglementarea modalității de finanțare a bazei tehnico-materiale aferentă activităților extrașcolare din cadrul acestor instituții.

Recomandări: Educația din centrele extrașcolare

Actualizarea cadrului normativ-juridic ce reglementează prestarea serviciilor educaționale de către centrele de educație extrașcolară

- Definitivarea elaborării și aprobarea unui nou Regulament-tip de activitate a instituțiilor extrașcolare.
- Actualizarea Regulamentului Centrului Republican pentru Copii și Tineret (CRCT) prin racordarea structurii organizatorice a acestuia, a categoriilor de personal și a activităților pe care CRCT trebuie să le desfășoare la misiunea, scopul și atribuțiile acestuia. Delimitarea competențelor CRCT și ale IȘE.
- Stabilirea explicită a locului curriculumului pentru educația/învățământul extrașcolar în componența Curriculumului național pentru învățământul general.
- Elaborarea Standardelor educaționale de stat pentru învățământul extrașcolar. Integrarea standardelor în cauză în Metodologia de evaluare a instituțiilor de învățământ general.
- Actualizarea *Metodologiei de evaluare a instituțiilor de învățământ general* prin includerea în ea a specificului învățământului extrașcolar.
- Actualizarea Codului Educației prin includerea unor stipulări explicite referitoare la relația învățământului extrașcolar cu învățământul general, învățământul profesional tehnic, învățământul superior și învățământul pe parcursul întregii vieți, cu învățământul formal, nonformal și informal. Includerea în Cod a unor stipulări explicite referitoare la tipul actelor de studii și/sau de certificare a competențelor generale și/sau profesionale, formate și dezvoltate în cadrul învățământului extrașcolar și procedurile de eliberare a acestora.

Dezvoltarea rețelei de centre și extinderea accesului la serviciile de educație extrașcolară

- Întrucât crearea de noi centre de educație extrașcolară în localitățile rurale nu este justificată din punct de vedere economico-financiar, se recomandă extinderea numărului de cercuri și secții sportive în instituțiile generale de învățământ din localitățile în cauză. În acest scop, ar putea fi revăzute normativele referitoare la numărul de elevi necesar pentru deschiderea unor astfel de cercuri și/sau secții.
- Promovarea mai intensă a cercurilor de profil STEM prin stabilirea unor ținte realiste referitoare la numărul de participanți la astfel de cercuri și unor normative de finanțare și dotare ce ar lua în considerare specificul acestui profil.
- Promovarea mai insistentă a serviciilor de educație extrașcolară în rândul băieților, atragerea fetelor la activitățile extrașcolare cu profil tehnic și tehnologic.
- Crearea condițiilor și asigurarea incluziunii în activitățile extrașcolare a participanților cu cerințe educaționale speciale.

- Diversificarea serviciilor de educație extrașcolară prin extinderea ofertei educaționale conform doleanțelor elevilor și părinților acestora.

Creșterea relevanței și eficacității serviciilor prestate de centrele de educație extrașcolară

- Diversificarea ofertei de servicii prestate de centrele de educație extrașcolară, asigurarea unei îmbinări judicioase a abordărilor tradiționale cu cele inovative prin implementarea ultimelor realizări ale evoluțiilor tehnologice și noilor tendințe din domeniul artelor și sporturilor.
- Creșterea receptivității centrelor de educație extrașcolară față de solicitările elevilor și părinților privind deschiderea unor cercuri și secții sportive noi, întreprinderea de către centre a unor măsuri pro active de crearea a condițiilor necesare pentru buna funcționare a acestora.

Evaluarea și certificarea competențelor formate și dezvoltate în cadrul centrelor de educație extrașcolară

- Luarea unor decizii referitoare la oportunitatea evaluării și certificării nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul centrelor de educație extrașcolară.
- Desfășurarea unor ample cercetări științifice privind metodologiile de evaluare și certificare a nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul centrelor de educație extrașcolară.
- Actualizarea, în caz de necesitate, a cadrului normativ-juridic ce ar reglementa evaluarea și certificarea nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul centrelor de educație extrașcolară.

Îmbunătățirea calității serviciilor prestate de centrele de educație extrașcolară

- Stabilirea unor cerințe explicite față de corespunderea calificărilor profesionale ale conducătorilor de cercuri și secții sportive profilurilor acestora.
- Consolidarea capacităților instituționale ale ANACEC în scopul demarării procesului de evaluare a instituțiilor de învățământ extrașcolar.

Extinderea managementului participativ al centrelor de educație extrașcolară

- Includerea în Regulamentul-tip al instituției extrașcolare a unor prevederi explicite referitoare la organele de conducere și a celor consultative care ar ține cont de specificul instituțiilor în cauză și ar asigura participarea elevilor și părinților la luarea și implementarea deciziilor.
- Instituționalizarea mecanismelor de consultate a beneficiarilor de servicii educaționale (elevii, părinții, comunitățile) și de raportare a rezultatelor privind

acceptarea/respingerea/implementarea propunerilor și sugestiilor înaintate de beneficiari.

Dezvoltarea resurselor umane din centrele de educație extrașcolară

- Actualizarea regulamentelor de evaluare și de atestare ale cadrelor didactice și ale celor de conducere prin includerea în ele a unor stipulări ce ar reflecta specificul activităților din centrele de educație extrașcolară.
- Elaborarea, autorizarea și implementarea programelor de studii universitare de masterat și a programelor de formare continuă în domeniul educației și învățământului extrașcolar.

Modernizarea bazei materiale a centrelor de educație extrașcolară

- Racordarea rețelei de centre de educație extrașcolară la numărul potențial de beneficiari și asigurarea utilizării spațiilor disponibile conform destinației.
- Elaborarea și implementarea standardelor minime de dotare a centrelor de educație extrașcolară și a unui sistem centralizat de asigurare a acestora cu echipamentele respective.

Eficientizarea finanțării centrelor de educație extrașcolară

- Elaborarea unei formule distincte, în baza căreia să fie efectuate transferurile cu destinație specială din bugetul de stat, a devenit o necesitate și pentru centrele de educație extrașcolară. Pentru a iniția proiectarea unei formule de finanțare specifice, se impune formularea clară a concepției despre rolul centrelor extrașcolare, care sunt actorii implicați, tipul instituțiilor și serviciile educaționale prestate etc.
- O premisă importantă pentru implementarea unei noi formule de finanțare (care poate fi, de exemplu, per copil/elev/tânăr) constă în decizia referitoare la subordonarea centrelor de educație extrașcolară. De regulă, aceste instituții educă și învață copiii și elevii din alte localități, nu doar din localitatea unde este amplasată instituția. Prin urmare, această zonă de acoperire logic ar fi să fie în responsabilitatea autorităților administrației publice locale de nivelul 2. În acest caz, raționalitatea proiectării și implementării unei noi formule de finanțare ar fi mult mai bine conturată.
- La proiectarea noii formule de finanțare trebuie să se pornească de la evaluarea numărului mediu de ore (de exemplu, pe săptămână) care ar putea fi asimilat de un copil/elev aferent activităților extrașcolare, inclusiv pe categoriile acestuia, și de tendința înregistrată de ponderea copiilor/elevilor care participă la activitățile extrașcolare în numărul total de participanți.
- În scopul asigurării accesului copiilor din localitățile mai îndepărtate este necesară fie asigurarea cu transport, fie extinderea practicii de creare a filialelor centrelor extrașcolare. Această soluție ar putea explora potențialul localităților rurale în cazul în care în aceste localități ar exista meșteri, specialiști care, prin talentul și măiestria proprie,

ar atrage copiii/elevii la diverse activități extrașcolare. Evident că, pentru centrele de educație extrașcolară subordonate APL de nivelul 1, crearea filialelor nu este interesantă.

- Acordarea centrelor de educație extrașcolară a posibilității să presteze servicii contra plată. Menționăm, în acest context, Centrul Republican pentru Copii și Tineret care, prin Hotărârea de Guvern cu privire la lucrările și serviciile contra plată, mărimea tarifelor la servicii, modul de formare și utilizare a veniturilor colectate de către autoritățile/instituțiile subordonate MECC: nr. 872 din 21.12.2015, a reușit să obțină permisiunea de a presta contra plată anumite servicii.
- O soluție care ar ameliora parțial problema finanțării la nivelul centrelor de educație extrașcolară ar fi introducerea abonamentelor.
- În Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale este inclusă prevederea conform căreia instituția bugetară poate fi finanțată doar dintr-un buget. Această prevedere restrânge potențialul financiar al centrelor de educație extrașcolară. De aceea, renunțarea la această restricție ar crea premise favorabile pentru creșterea potențialului acestor categorii de instituții.
- Elaborarea și implementarea unui mecanism de monitorizare a numărului de copii/elevi/tineri care frecventează centrele de educație extrașcolară. Problema frecventării insuficiente a centrelor de educație extrașcolară, în special la nivel local, determină cheltuirea banilor publici într-un mod total nerațional. Autoritățile care manifestă o atitudine responsabilă față de finanțele publice au inițiat operațiuni de comasare a instituțiilor de învățământ extrașcolar fie între ele, fie le-au incorporat în instituțiile de învățământ primar și/sau secundar.
- Examinarea posibilității de acordare a statutului de persoană juridică acelor centre de educație extrașcolară care au potențial de a gestiona fondurile și care solicită acest statut. Acest lucru ar oferi posibilitatea implicării mai active a conducătorilor de instituții în procesul de gestiune financiară, inclusiv selectarea agenților economici care ar urma să presteze servicii (inclusiv de reparații capitale) instituțiilor respective. În același timp, în scopul eficientizării activității centrelor de educație extrașcolară cu personalitate juridică, unele servicii ar putea fi externalizate (de exemplu, serviciul contabil).
- Modificarea Legii cu privire la filantropie și sponsorizare: nr. 1420 din 31.10.2002, astfel încât să fie atractivă pentru agenții economici în scopul sponsorizării centrelor de educație extrașcolară.
- Reconsiderarea modalității de salarizare a cadrelor didactice din centrele de educație extrașcolară, astfel încât să existe o echivalență între salarizarea din centre și instituțiile de învățământ primar și secundar general.

Recomandări: Învățământul artistic extrașcolar

Actualizarea cadrului normativ-juridic ce reglementează prestarea serviciilor educaționale de către instituțiile de învățământ artistic extrașcolar

- Elaborarea unui nou Regulament-tip de activitate a instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar.
- Stabilirea explicită a locului curriculumului pentru învățământul artistic extrașcolar în componența Curriculumului național pentru învățământul general.
- Elaborarea Standardelor educaționale de stat pentru învățământul artistic extrașcolar. Integrarea standardelor în cauză în Metodologia de evaluare a instituțiilor de învățământ general.
- Actualizarea *Metodologiei de evaluare a instituțiilor de învățământ general* prin includerea în ea a specificului învățământului artistic extrașcolar.
- Actualizarea Codului Educației prin includerea unor stipulări explicite referitoare la relația învățământului artistic extrașcolar cu învățământul general, învățământul profesional tehnic, învățământul superior și învățământul pe parcursul întregii vieți, cu învățământul formal, nonformal și informal. Includerea în Cod a unor stipulări explicite referitoare la tipul actelor de studii și/sau de certificare a competențelor generale și/sau profesionale, formate și dezvoltate în cadrul învățământului artistic extrașcolar și puterea juridică a acestora.

Dezvoltarea rețelei de instituții și extinderea accesului la serviciile de învățământ artistic extrașcolar

- Întrucât crearea de noi instituții de învățământ artistic extrașcolar în localitățile rurale nu este justificată din punct de vedere economico-financiar, se recomandă crearea de clase de învățământ artistic în instituțiile generale de învățământ din localitățile în cauză. Activitățile predare-învățare-evaluare din clasele respective ar putea fi asigurate de cadrele didactice din instituțiile de învățământ artistic extrașcolar din localitățile învecinate. În acest scop, ar putea fi revăzute normativele referitoare la numărul de elevi , necesar pentru deschiderea claselor de învățământ artistic extrașcolar și asigurarea mobilității cadrelor didactice respective.
- Promovarea mai insistentă a programelor de învățământ artistic extrașcolar în rândul băieților, creșterea atractivității acestor programe.
- Crearea condițiilor și asigurarea incluziunii în programele de învățământ artistic a eventualilor candidați cu cerințe educaționale speciale sau aflați în situație de risc.
- Diversificarea programelor de învățământ artistic extrașcolar prin extinderea ofertei educaționale conform doleanțelor elevilor și părinților acestora.

Creșterea relevanței și eficacității serviciilor prestate de instituțiile de învățământ artistic extrașcolar

- Diversificarea ofertei de servicii prestate de instituțiile de învățământ artistic extrașcolar, asigurarea unei îmbinări judicioase a abordărilor tradiționale cu cele inovative prin implementarea ultimelor realizări ale evoluțiilor tehnologice și noilor tendințe din domeniul artelor.
- Creșterea receptivității instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar față de solicitările elevilor și părinților privind deschiderea unor specialități și specializări noi, întreprinderea de către instituțiile în cauză a unor măsuri pro active de creare a condițiilor necesare pentru buna funcționare a acestora.

Evaluarea și certificarea competențelor formate și dezvoltate în cadrul programelor de învățământ artistic extrașcolar

- Desfășurarea unor ample cercetări științifice privind metodologiile de evaluare și certificare a nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul programelor de învățământ artistic extrașcolar.
- Actualizarea cadrului normativ-juridic ce reglementează modelele actelor care certifică absolvirea programelor de învățământ artistic extrașcolar, modul de personalizare, de eliberarea și de evidență a actelor respective.

Îmbunătățirea calității serviciilor prestate de instituțiile de învățământ artistic extrașcolar

- Stabilirea unor cerințe explicite față de corespunderea calificărilor profesionale ale cadrelor didactice care predau în instituțiile de învățământ artistic extrașcolar profilurilor acestora.
- Instituționalizarea mecanismelor de monitorizare, evaluare și asigurare a calității serviciilor prestate în școlile de muzică, școlilor de arte și școlilor de arte plastice.
- Consolidarea capacităților instituționale ale ANACEC în scopul demarării procesului de evaluare a instituțiilor de învățământ extrașcolar.

Extinderea managementului participativ al instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar

- Includerea în Regulamentul-tip al instituției de învățământ artistic extrașcolar a unor prevederi explicite referitoare la organele de conducere și a celor consultative, care ar ține cont de specificul instituțiilor în cauză și ar asigura participarea elevilor și părinților la luarea și implementarea deciziilor.
- Instituționalizarea mecanismelor de consultate a beneficiarilor de servicii de învățământ artistic extrașcolar (elevii, părinții, comunitățile) și de raportare a rezultatelor privind acceptarea/respingerea/implementarea propunerilor și sugestiilor înaintate de beneficiari.

Dezvoltarea resurselor umane din instituțiile de învățământ extrașcolar

- Actualizarea regulamentele de evaluare și de atestare a cadrelor didactice și a celor de conducere prin includerea în ele a unor stipulări ce ar reflecta specificul activităților din instituțiile de învățământ artistic extrașcolar.
- Elaborarea, autorizarea și implementarea programelor de studii universitare de masterat și a programelor de formare continuă în domeniul învățământului artistic extrașcolar.

Modernizarea bazei materiale a instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar

- Racordarea rețelei de instituții de învățământ artistic extrașcolar la numărul potențial de beneficiari și asigurarea acestora cu spațiile necesare pentru desfășurarea activităților respective.
- Elaborarea și implementarea standardelor minime de dotare a instituțiilor de învățământ extrașcolar și a unui sistem centralizat de asigurare a acestora cu echipamentele respective.

Finanțarea instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar

- Elaborarea unei formule distincte, în baza căreia să fie efectuate transferurile cu destinație specială din bugetul de stat pentru instituțiile de învățământ artistic extrașcolar. Pentru a iniția proiectarea unei formule de finanțare specifice, se impune formularea clară a concepției despre învățământul artistic extrașcolar din Republica Moldova. Care este rolul învățământului artistic extrașcolar, care sunt actorii implicați, tipul instituțiilor și serviciile educaționale prestate etc.
- La proiectarea noii formule de finanțare trebuie să se pornească de la evaluarea numărului mediu de ore (de exemplu, pe săptămână) care ar putea fi asimilat de un copil/elev aferent activităților extrașcolare, inclusiv pe categoriile acestuia, și de tendința înregistrată de ponderea copiilor/elevilor care participă la activitățile extrașcolare în numărul total de copii.
- O premisă importantă pentru implementarea unei noi formule de finanțare (care poate fi, de exemplu, per copil) pentru instituțiile de învățământ artistic extrașcolar, constă în decizia referitoare la subordonarea acestora. De regulă, aceste instituții educă și învață copii și elevi din alte localități, nu doar din localitatea unde este amplasată instituția. Prin urmare, această zonă de acoperire, logic ar fi să fie în responsabilitatea autorităților administrației publice locale de nivelul 2. În acest caz, raționalitatea proiectării și implementării unei noi formule de finanțare ar fi mult mai bine conturată.
- În scopul asigurării accesului copiilor din localitățile mai îndepărtate este necesară fie asigurarea cu transport, fie extinderea practicii de creare a filialelor instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar. Evident că, pentru instituțiile de învățământ artistic extrașcolar subordonate APL de nivelul 1, crearea filialelor nu este interesantă.
- Reconsiderarea modalităților de calculare a taxelor pentru instruirea în instituțiile de învățământ artistic extrașcolar în scopul extinderii accesibilității copiilor/elevilor de a

învăța în aceste instituții. Aplicarea scutirilor parțiale aferente taxei pentru instruirea în instituțiile de învățământ artistic extrașcolar a copiilor din familiile cu 3 și mai mulți copii. În prezent, HG nr. 450/2011 prevede scutiri parțiale doar în cazul copiilor din familii cu 4 și mai mulți copii.

- În Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale este inclusă prevederea, conform căreia, instituția bugetară poate fi finanțată doar dintr-un buget. Această prevedere restrânge potențialul financiar al instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar. De aceea, renunțarea la această restricție ar crea premise favorabile pentru creșterea potențialului acestor categorii de instituții.
- Examinarea posibilității de acordare a statutului de persoană juridică instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar, care au potențial de a gestiona fondurile și care solicită acest statut. Acest lucru ar oferi posibilitatea implicării mai active a conducătorilor de instituții în procesul de gestiune financiară, inclusiv selectarea agenților economici care ar urma să presteze servicii (inclusiv, de reparații curente și reparații capitale) instituțiilor respective. În același timp, în scopul eficientizării activității instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar, unele servicii ar putea fi externalizate (de exemplu, serviciul contabil).
- Modificarea Legii cu privire la filantropie și sponsorizare: nr. 1420 din 31.10.2002, astfel încât să fie atractivă pentru agenții economici în scopul sponsorizării instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar.
- Reconsiderarea modalității de salarizare a cadrelor didactice din instituțiile de învățământ artistic extrașcolar, astfel încât să existe o echivalență între salarizarea din instituțiile de învățământ artistic extrașcolar și licee.

Recomandări: Învățământul sportiv extrașcolar

Actualizarea cadrului normativ-juridic ce reglementează prestarea serviciilor educaționale de către instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar

- Actualizarea Legii cu privire la cultura fizică și sport în corespundere cu prevederile Codului Educației.
- Actualizarea Regulamentului de organizare și funcționare a școlilor sportive conform prevederilor Codului Educației.
- Stabilirea explicită a locului curriculumului pentru învățământul sportiv extrașcolar în componența Curriculumului național pentru învățământul general.
- Unificarea metodologiilor de clasificare a probelor sportive din proiectele de documente curriculare pentru instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar.
- Elaborarea Standardelor educaționale de stat pentru învățământul sportiv extrașcolar. Integrarea standardelor în cauză în Metodologia de evaluare a instituțiilor de învățământ general.
- Actualizarea Metodologiei de evaluare a instituțiilor de învățământ general prin includerea în ea a specificului învățământului sportiv extrașcolar.
- Actualizarea Codului Educației prin includerea unor stipulări explicite referitoare la relația învățământului sportiv extrașcolar cu învățământul general, învățământul profesional tehnic, învățământul superior și învățământul pe parcursul întregii vieți, cu învățământul formal, nonformal și informal.
- Includerea în Cod a unor stipulări explicite referitoare la tipul actelor de studii și/sau de certificare a competențelor generale și/sau profesionale, formate și dezvoltate în cadrul învățământului sportiv extrașcolar și puterea juridică a acestora.

Dezvoltarea rețelei de instituții și extinderea accesului la serviciile de învățământ sportiv extrașcolar

- Întrucât crearea de noi instituții de învățământ sportiv extrașcolar în localitățile rurale nu este justificată din punct de vedere economico-financiar, se recomandă crearea de secții de învățământ sportiv în instituțiile generale de învățământ din localitățile în cauză. Activitățile predare-învățare-evaluare din secțiile respective ar putea fi asigurate de cadrele didactice din instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar din localitățile învecinate. În acest scop, ar putea fi revăzute normativele referitoare la numărul de elevi, necesar pentru deschiderea secțiilor de învățământ sportiv extrașcolar și asigurarea mobilității cadrelor didactice respective.
- Promovarea mai insistentă a probelor sportive naționale atât în rândul elevilor, cât și părinților.
- Promovarea mai insistentă a programelor de învățământ sportiv extrașcolar în rândul fetelor, creșterea atractivității acestor programe.

- Crearea condițiilor și asigurarea incluziunii în programele de învățământ sportiv extrașcolar a eventualilor candidați cu cerințe educaționale speciale sau aflați în situație de risc.
- Diversificarea programelor de învățământ sportiv extrașcolar prin extinderea ofertei educaționale conform doleanțelor elevilor și părinților acestora.

Creșterea relevanței și eficacității serviciilor prestate de instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar

- Diversificarea ofertei de servicii prestate de instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar, asigurarea unei îmbinări judicioase a abordărilor tradiționale cu cele inovative prin implementarea ultimelor realizări ale evoluțiilor tehnologice și noilor tendințe din domeniul sporturilor.
- Creșterea receptivității instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar față de solicitările elevilor și părinților privind deschiderea unor secții sportive noi, întreprinderea de către instituțiile în cauză a unor măsuri pro active de creare a condițiilor necesare pentru buna funcționare a acestora.

Evaluarea și certificarea competențelor formate și dezvoltate în cadrul învățământului sportiv extrașcolar

- Desfășurarea unor ample cercetări științifice privind metodologiile de evaluare și certificare a nivelului de stăpânire a competențelor formate și dezvoltate în cadrul învățământului sportiv extrașcolar.
- Actualizarea cadrului normativ-juridic ce reglementează modelele actelor care certifică absolvirea programelor de învățământ sportiv extrașcolar, modul de personalizare, de eliberarea și de evidență a actelor respective.

Îmbunătățirea calității serviciilor prestate de instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar

- Stabilirea unor cerințe explicite față de corespunderea calificărilor profesionale ale cadrelor didactice ce predau în instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar profilurilor acestora.
- Instituționalizarea mecanismelor de monitorizare, evaluare și asigurare a calității serviciilor prestate în școlile sportive și școlile sportive specializate.
- Consolidarea capacităților instituționale ale ANACEC în scopul demarării procesului de evaluare a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar.

Extinderea managementul participativ al instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar

- Includerea în Regulamentul școlilor sportive a unor prevederi explicite referitoare la organele de conducere și a celor consultative ce ar ține cont de specificul instituțiilor în cauză și ar asigura participarea elevilor și părinților la luarea și implementarea deciziilor.
- Instituționalizarea mecanismelor de consultare a beneficiarilor de servicii de învățământ sportiv extrașcolar (elevii, părinții, comunitățile) și de raportare a rezultatelor privind acceptarea/respingerea/implementarea propunerilor și sugestiilor înaintate de beneficiari.

Dezvoltarea resurselor umane din instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar

- Actualizarea regulamentele de evaluare și de atestare a cadrelor didactice și a celor de conducere prin includerea în ele a unor stipulări ce ar reflecta specificul activităților din instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar.
- Elaborarea, autorizarea și implementarea programelor de studii universitare de masterat și a programelor de formare continuă în domeniul învățământului sportiv extrașcolar.

Modernizarea bazei materiale a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar

- Racordarea rețelei de instituții de învățământ sportiv extrașcolar la numărul potențial de beneficiari și asigurarea acestora cu spațiile necesare pentru desfășurarea activităților respective.
- Elaborarea și implementarea standardelor minime de dotare a instituțiilor de învățământ sportiv și a unui sistem centralizat de asigurare a acestora cu echipamentele respective.

Eficientizarea finanțării instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar

- Elaborarea unei formule distincte, în baza căreia să fie efectuate transferurile cu destinație specială din bugetul de stat destinate instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar.
- Pentru a iniția elaborarea unei formule de finanțare specifice învățământului sportiv extrașcolar este necesară formularea clară a concepției acestei forme de învățământ conform prevederilor Codului Educației: stabilirea rolul învățământului sportiv extrașcolar, care sunt actorii implicați, tipul instituțiilor și serviciile educaționale prestate etc.
- O premisă importantă pentru implementarea unei noi formule de finanțare a instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar, care poate fi, de exemplu, per copil/ per elev/ per sportiv, constă în subordonarea acestora. De regulă, aceste instituții educă, învață și antrenează copiii și din alte localități, nu doar din localitatea unde este amplasată instituția. Prin urmare, această zonă de acoperire, logic ar fi să fie în responsabilitatea autorităților administrației publice locale de nivelul 2 sau APC. În acest caz, raționalitatea elaborării și implementării unei noi formule de finanțare ar fi mult mai bine conturată.

- La elaborarea noii formule de finanțare trebuie să se pornească de la evaluarea numărului mediu de ore (de exemplu, pe săptămână) care ar putea fi asimilat de un copil/elev aferent activităților extrașcolare, inclusiv pe categoriile acestuia, și de tendința înregistrată de ponderea copiilor/elevilor care participă la activitățile extrașcolare în numărul total de copii.
- În același timp, pornind de la recomandarea anterioară, se impune, în scopul asigurării accesului copiilor din localitățile mai îndepărtate, fie să fie asigurată transportarea acestora, fie să fie extinsă practica creării filialelor instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar.
- În Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale este inclusă prevederea conform căreia instituția bugetară poate fi finanțată doar dintr-un buget. Această prevedere restrânge potențialul financiar al instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar. De aceea, decizia de această restricție ar crea premise favorabile pentru creșterea potențialului acestor categorii de instituții.
- Elaborarea și implementarea unui mecanism de monitorizare a numărului de copii/ de elevi/ de sportivi care frecventează instituțiile de învățământ sportiv extrașcolar.
- Examinarea posibilității de acordare a statutului de persoană juridică acelor instituții de învățământ sportiv extrașcolar, care au capacitatea de a gestiona fondurile și care solicită acest statut. Acest lucru ar oferi posibilitatea implicării mai active a conducătorilor de instituții în procesul de gestiune financiară, inclusiv selectarea agenților economici care ar urma să presteze servicii (inclusiv, de reparații curente și capitale) instituțiilor respective. În același timp, în scopul eficientizării activității instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar cu personalitate juridică, unele servicii ar putea fi externalizate (de exemplu, serviciul contabil).
- Modificarea Legii cu privire la filantropie și sponsorizare: nr. 1420/2002, astfel încât sponsorizarea instituțiilor de învățământ sportiv extrașcolar să devină atractivă pentru agenții economici.
- Actualizarea Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr. 270/2018 prin includerea postului/funcția de instructor-metodist și antrenor-instructor, necesare pentru supravegherea și ghidarea copiilor/ elevilor/ sportivilor din categoriile dezavantajate, în special, a persoanelor cu dizabilități.
- Reglementarea explicită a specificului educației sportive incluzive în relațiile cu potențialii donatori și sponsori.

Recomandări: Educația furnizată de alți prestatori de servicii extrașcolare

- Actualizarea cadrului-normativ juridic privind activitatea caselor de cultură în scopul asigurării condițiilor adecvate pentru minori, protecției și respectării drepturilor acestora.
- Demararea procesului de evaluare a calității serviciilor de educație nonformală și formală, prestate de bibliotecile publice.
- Actualizarea Legii cu privire la tineret prin racordarea prevederilor referitoare la acreditarea și certificarea serviciilor de educație nonformală a tinerilor la stipulările Codului Educației.
- Adoptarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Centrului de Tineret.
- Elaborarea și adoptarea Standardelor de calitate a serviciilor prestate de centrele de tineret, demararea procedurilor de acreditare și certificare a serviciilor prestate de acestea.
- Elaborarea cadrului normativ-juridic de certificare și validare a competențelor formate și dezvoltate în cadrul educației nonformale și informale și demararea proceselor de certificare și validare.